

Najaarsrapportage 2026

Maastricht, september '26

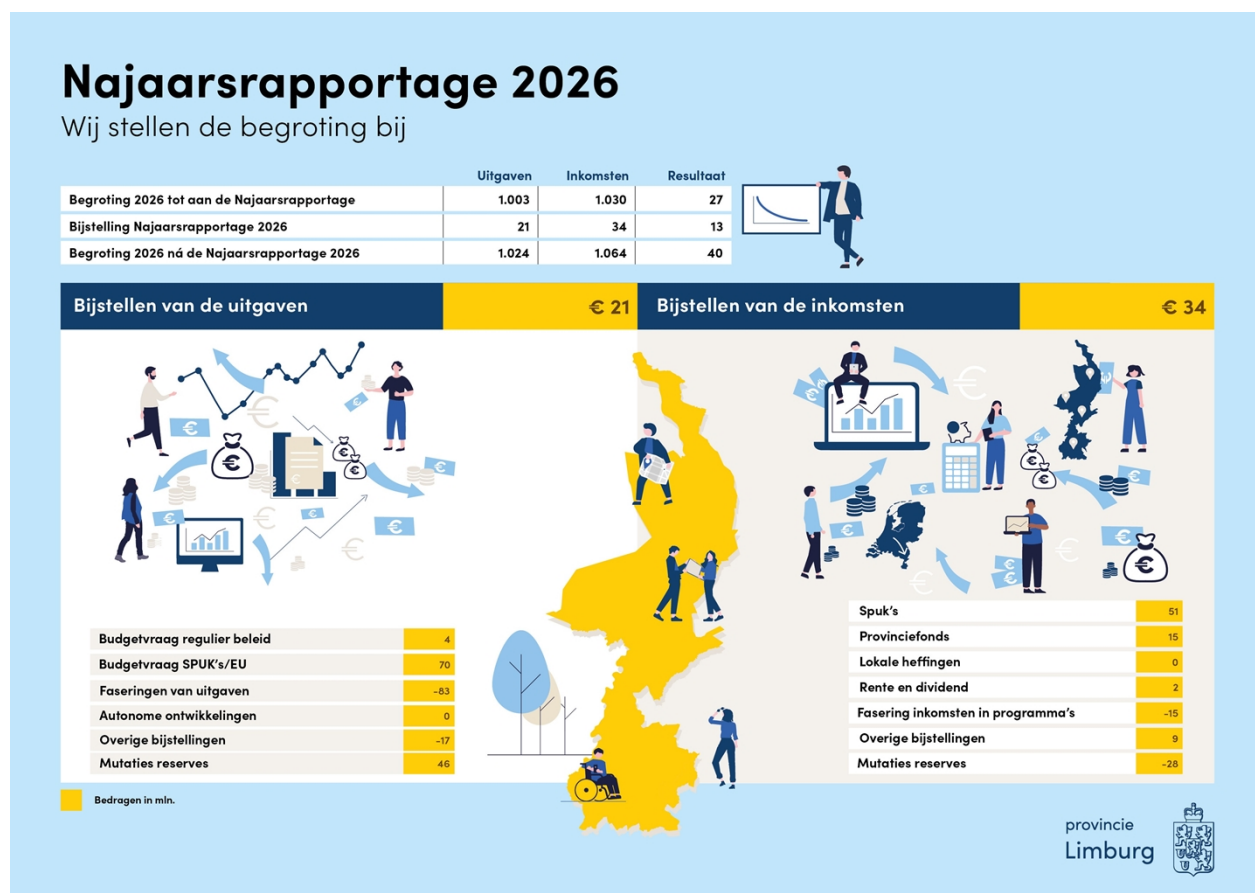
Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Najaarsrapportage 2026	5
Najaarsrapportage in één oogopslag	5
Inleiding	5
Leeswijzer	6
Financieel kader	8
1. Perspectief voor het landelijk gebied	15
2. Samen leven en bestaanszekerheid	32
3. Werken aan een toekomstbestendige economie	37
4. Nieuwe energie en leefmilieu	53
5. Leefbare steden en dorpen	66
6. Cultuur en erfgoed voor iedereen	76
7. Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	81
8. Provincie midden in de samenleving	88
9. Financiën en overhead	96
Financiële begroting	99
Financieel voorstel	99
Financiële positie	110
Lijst met afkortingen	114
Afkortingen	114

Najaarsrapportage 2026

Najaarsrapportage in één oogopslag

Najaarsrapportage in één oogopslag

Inleiding

Inleiding

2026 staat voor de Provincie Limburg in het teken van uitvoering. Samen met onze partners werken wij aan een sterke, wendbare en leefbare Limburgse samenleving. De nadruk ligt daarbij op het realiseren van de ambities uit het coalitieakkoord 'Elke Limburger telt!'. Deze Najaarsrapportage 2026 biedt inzicht in de voortgang van de uitvoering, de belangrijkste ontwikkelingen en de prioriteiten voor het komende jaar.

De uitvoering van de door Provinciale Staten vastgestelde beleidskaders 2024-2027 verloopt over het algemeen in lijn met de planning. In deze najaarsrapportage wordt zichtbaar wat het werk van de Provincie en van onze maatschappelijke partners in de praktijk oplevert. Zo zijn er samenwerkingsovereenkomsten voor de gebiedsgerichte wijken- en dorpenaanpak en Leefbaarheidsakkoorden gesloten met gemeenten en andere partners. Daarmee versterken we de leefbaarheid en sociale cohesie in Limburg. Met de volledige uitrol van Dal Vrij Limburg kunnen inwoners van Limburg met een minimuminkomen gratis reizen in de daluren. En met het aanbieden van strategische propositities in Den Haag en Brussel, zoals de [‘Propositie sociaal en veerkrachtig Limburg’](#), onderstreepten we het gezamenlijk commitment van Limburgse partners en zetten we de Limburgse aanpak in de spotlight.

Ook het strategisch belang van Chemelot als geïntegreerd industriecluster voor de strategische autonomie van Europa is met de [‘Propositie Chemelot als Europees Strategisch Industriecluster’](#) nadrukkelijk onder de aandacht gebracht. In een tijd van internationale dynamiek en toenemende druk op de chemische sector heeft Brightlands Campus Chemelot haar positie verder versterkt, onder meer met de vestiging van een defensiehub en de geplande opening van de Brightlands Circular Space.

Naast deze grotere ontwikkelingen zijn het juist ook de initiatieven die in het dagelijks leven van inwoners merkbaar zijn, die het verschil maken. De twee calls voor de Sprint Subsidie MKB, bedoeld om Limburgse ondernemers te ondersteunen bij het verbeteren van hun bedrijfsvoering, waren binnen een uur na openstelling al overtekend. Via de Leefbaarheidsaanpak hebben we verenigingen en individuele inwoners actief ondersteund met belangrijke projecten in hun eigen omgeving en veel vrijwilligersorganisaties maken gebruik van de provinciale regeling voor het zichtbaar maken van archeologie in Limburg. Ondertussen werken we ook aan een nieuwe subsidieregeling om de deelname aan carnavalsoptochten te ondersteunen.

Tegelijkertijd laat deze Najaarsrapportage zien dat de uitvoering in de praktijk niet altijd eenvoudig is. Zo ontstaan er zorgen om de pieken in onderhouds- en vervangingsopgaven van onze infrastructuur, terwijl er schaarste is aan het daarvoor benodigde technisch geschoold personeel en de middelen vanuit het Rijk. Complexer wordende regelgeving rondom bijvoorbeeld stikstof en capaciteitstekorten zorgen ook voor uitdagingen in de provinciale vergunningverlening. De uitvoeringssnelheid van het Limburgs Offensief Stikstof is sterk afhankelijk van (gebieds)partners en komt trager dan gehoopt op gang. Daarbij komt het nieuwe, uitgebreide maatregelenpakket voor landbouw, natuur en stikstof vanuit het Rijk, welke grote impact heeft op zowel de agrarische ondernemers, als ook op het werkpakket van de Provincie.

Focus op de uitvoering vraagt ook een scherpe afweging van nieuwe ambities. In het voorjaar heeft het college daarom al aangegeven voor het laatste deel van deze Statenperiode een aantal [duidelijke prioriteiten](#) te stellen. In deze Najaarsrapportage is een aantal van die prioriteiten opgenomen, waaronder de financiering van urgente restauratieopgaven bij monumenten. De financiële dekking hiervoor is binnen de begrotingsruimte gevonden door herprioritering. Juist in de afrondende fase van deze Statenperiode blijven die scherpste, aandacht voor uitvoeringskracht en zorgvuldigheid met betrekking tot de financiële dekking ons kader. Zo zorgen we ervoor dat onze ambities niet alleen richting geven, maar ook daadwerkelijk worden waargemaakt, en dat we blijvend bijdragen aan een leefbaarder, duurzamer en economisch krachtiger Limburg.

Leeswijzer

Leeswijzer

Opzet Najaarsrapportage 2026

Deze najaarsrapportage begint met het financieel kader waarin we nieuwe financiële besluiten en eventuele resultaat-effecten toelichten. Daarna volgen de programma hoofdstukken. Hierin wordt de voortgang van het programma ten opzichte van de afspraken gemaakt in de programmabegroting 2026 beschreven. Ook lichten we de ontwikkelingen en inhoudelijke prioriteiten voor de rest van het lopende begrotingsjaar toe. Vervolgens worden de afwijkingen ten opzichte van de begroting 2026 en de financiële consequenties daarvan beschreven.

De voorliggende Najaarsrapportage bevat financiële voorstellen die verder invulling geven aan de uitvoering van de beleidskaders en verwerkt worden in de lopende begroting 2026, en in sommige gevallen ook in de begroting 2027 en verder. Uw Staten wordt gevraagd over deze voorstellen een besluit te nemen in het kader van uw budgetrecht.

Voor het integrale financiële beeld kunt u terecht in het Financieel voorstel. Als laatste is de afkortingenlijst toegevoegd.

Uitleg financiële consequenties opgenomen in de programma hoofdstukken

In de voorjaarsrapportage wordt in ieder programma per product de voortgang, afwijkingen en financiële consequenties beschreven. De financiële consequenties worden met behulp van verschillende kopjes toegelicht. Deze toelichting komt overeen met de inhoud van de financiële tabellen onder de betreffende toelichting. Hieronder volgt een uitleg van wat deze kopjes precies betekenen:

Nieuwe eigen middelen

Hiermee wordt geduid op een stijging van de lasten ten opzichte van wat eerder in de begroting is vastgesteld. Deze worden verder uitgesplitst in:

Bestaand beleid: Dit betreft de uitvoering van activiteiten binnen de beleidskaders waarmee PS reeds hebben ingestemd. Voor de uitvoering worden middelen gevraagd uit de programmareserve of het begrotingsresultaat.

Intensivering: Dit zijn middelen voor de uitbreiding van activiteiten van bestaand beleid of voor nieuw beleid. Hierover hebben PS nog geen besluit genomen.

Nieuwe middelen derden

Hiermee wordt geduid op een stijging van de lasten ten opzichte van wat eerder in de begroting is vastgesteld. Deze middelen worden gedekt door bijdragen van externe partijen. Denk hierbij aan specifieke uitkeringen van het Rijk (SPUK), EU-middelen of bijdragen van samenwerkingspartners.

Fasering

Hierbij gaat het om het verschuiven van eerder toegekende budgetten in de tijd. Middelen kunnen naar latere jaren worden doorgeschoven of juist in 2026 worden opgenomen. Dit afhankelijk van de voortgang van projecten.

Overige bijstellingen

Dit betreft overige aanpassingen, zoals overboekingen tussen verschillende producten of programma's (budgetneutraal) of het indexeren en bijstellen van al bestaande (structurele) budgetten (ten laste van het begrotingsresultaat).

Herberekening kapitaallasten

Indien nodig worden financiële activa opnieuw gewaardeerd. De financiële gevolgen hiervan worden onder dit kopje toegelicht.

Autonome ontwikkelingen

Ontwikkelingen die niet actief gestuurd worden door de Provincie en waarbij de beïnvloedingsmogelijkheden beperkt zijn.

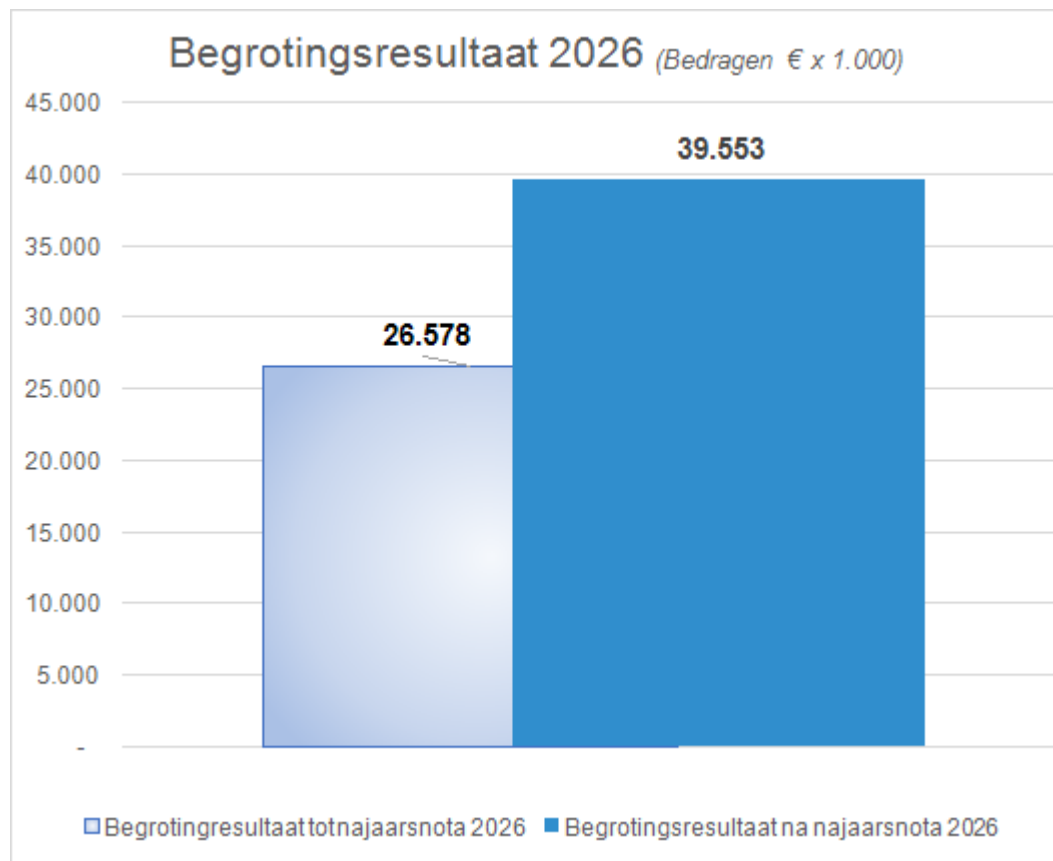
Verbonden partijen

Hier gaat het meestal om mutaties die geen direct effect hebben op de lasten. Dit betreft toevoegingen of onttrekkingen aan de risicoreserve SIS.

Financieel kader

Effecten van deze Najaarsrapportage op de begroting en resultaat 2026

Alle financiële wijzigingen met betrekking tot deze najaarsnota zijn samengebracht in de 14e begrotingswijziging 2026. Na verwerking van alle wijzigingen stijgt het verwachte financiële resultaat 2026 van € 26,58 mln. naar € 39,55 mln. Een toename van bijna € 12,97 mln.

Dit voordelige effect is met name het gevolg van een aantal meevallers, zoals de effecten van de meicirculaire 2026 provinciefonds, herberekening van kapitaallasten, rente-inkomsten en afrekeningen uit voorgaande dienstjaren. Deze najaarsrapportage kenmerkt zich echter ook door inzetten van programmareserves, specifieke uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen voor uitvoering van beleidskaders. Ook faseren wij middelen naar volgende jaren wanneer de uitvoering van het beleid daar om vraagt om onderbesteding te beperken.

De financiële hoofdlijn van de Najaarsnota 2026

Onderstaande tabel vat op hoofdlijnen alle mutaties samen.

x € 1.000			
Hoe is deze Najaarsrapportage 2026 opgebouwd?	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
Begroting 2026 tot aan de Najaarsrapportage 2026	1.003.238	1.029.816	26.578
Bijstelling van de lasten en baten	Lasten	Baten	
Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid	4.264	0	
Nieuwe middelen derden	70.401	72.820	
Overige bijstellingen - budgetneutraal	3.135	3.135	
Overige bijstellingen - resultaatteffect	-12.445	0	
Fasering naar 2027 e.v.	-82.655	-15.124	
Kapitaallasten	-7.657	0	
Autonome ontwikkelingen	57	1.804	
Totaal lasten, baten en saldo	-24.899	62.635	87.535
Mutaties reserves	Toevoegingen	Aanwendungen	
Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid	0	2.345	
Overige bijstellingen - resultaatteffect	8.407	0	
Kapitaallasten	800	-280	
Fasering naar 2027 e.v.	36.925	-30.606	
Totaal mutaties reserves	46.132	-28.428	-74.560
Resultaateffect Najaarsrapportage 2026			12.975
Begroting 2026 na wijzigingen	1.024.470	1.064.023	39.553

Toelichting op de financiële hoofdlijn

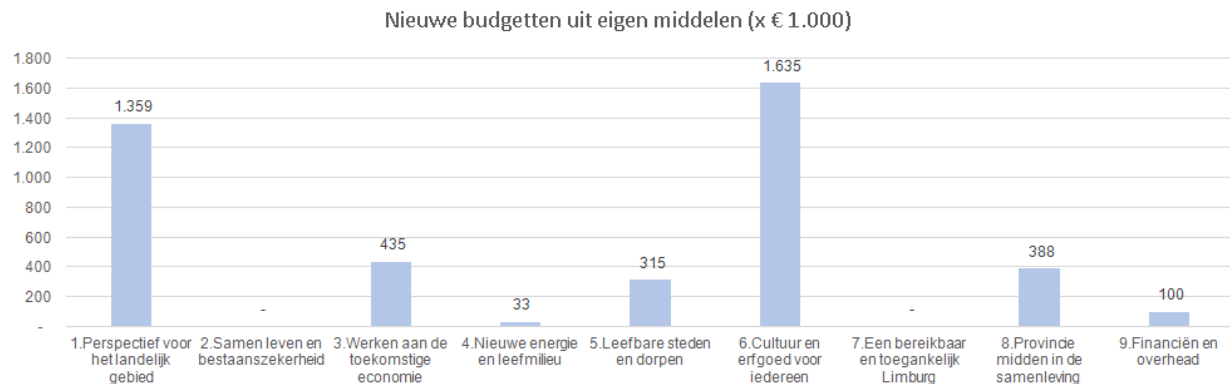
Per saldo dalen de lasten in onze begroting met € 24,90 mln. Er worden nieuwe of aanvullende budgetten gevormd om de beleidskaders en moties uit te voeren, we faseren om onderbesteding te voorkomen en de begroting zo realistisch mogelijk te houden. We hebben een aantal meevallers en reserveren middelen om invulling te kunnen geven aan de prioriteiten van deze Staten. Onderstaande toelichting geeft inzicht op hoofdlijnen op bovenstaande tabel en de financiële stromen binnen deze Najaarsrapportage. De gepresenteerde grafieken geven inzicht in de ontwikkeling van de lasten. Voor de inhoudelijke toelichting verwijzen wij naar de programma's in deze rapportage. Personele - en kapitaallasten worden in de programma's niet afzonderlijk toegelicht.

Wij verhogen onze budgetten t.b.v. bestaand beleid met € 4,26 mln. aan nieuwe eigen middelen.

Om onze beleidskaders uit te voeren worden onze budgetten verhoogd met € 4,26 mln., gedekt uit eigen middelen. Voor een aantal budgetten komt de dekking uit de bestemmingsreserves (zoals programmareserves) (€ 2,35 mln.). Daarnaast stellen wij voor om € 1,92 mln. in 2026 in te zetten uit het begrotingsresultaat. Dit betreft:

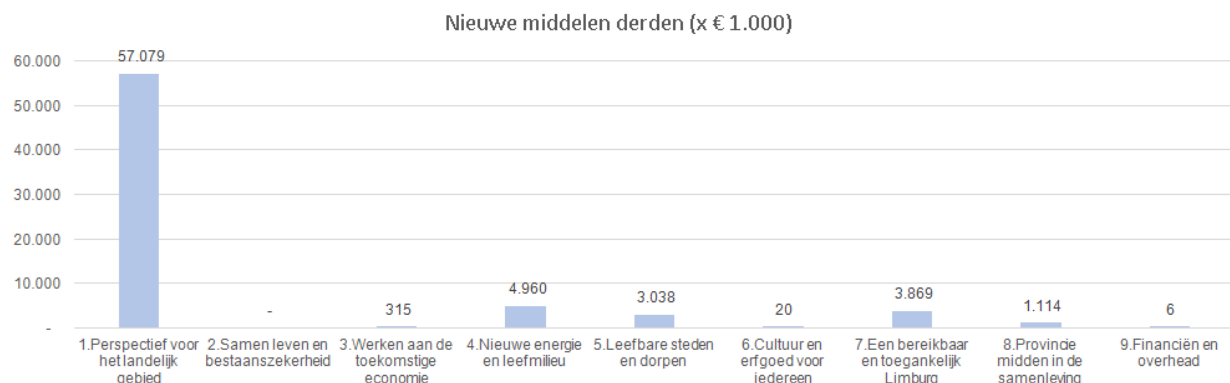
- Faunaschade € 1,27 mln. (en aanvullend € 90.000 in de periode 2027-2029).
- Procesmiddelen Talentcharter 2035 € 0,5 mln.
- Verwervingskosten grondaankopen € 0,15 mln. in 2026 en daarna € 0,06 mln. structureel.

Onderstaande grafiek geeft inzicht in welk programma deze budgetverhogingen plaatsvinden.

Wij zetten € 70,40 mln. aan nieuwe middelen derden in.

Het totale bedrag aan nieuwe c.q. aanvullende budgetten, gedekt uit bijdragen van derden, bedraagt € 70,40 mln. Deze worden volledig gedekt door derden, zoals specifieke uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen van het rijk. De baten als gevolg van bijdragen derden (€ 72,82 mln.) zijn hoger dan de lasten. Dit is het gevolg van de verhoging van de algemene uitkering (effect meicirculaire 2026 provinciefonds). Onderstaande grafiek laat de budgetverhogingen in de lasten zien.

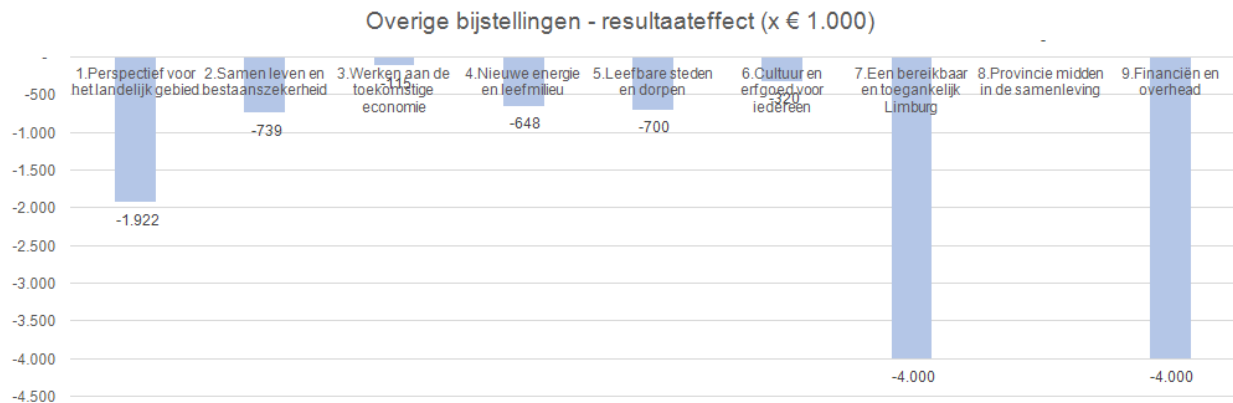

Overig bijstellingen - budgetneutraal € 3,14 mln.

Deze mutaties hebben vooral betrekking op bijstellingen van de begroting. Zowel verschuivingen tussen programma's of bijstellingen die het begrotingsresultaat niet beïnvloeden. De stijging wordt met name veroorzaakt door een toename van grondtransacties ad € 2,5 mln., waarbij zowel de kostprijs als de opbrengsten begroot worden.

Overige bijstellingen - resultaatteffect € 12,45 mln.

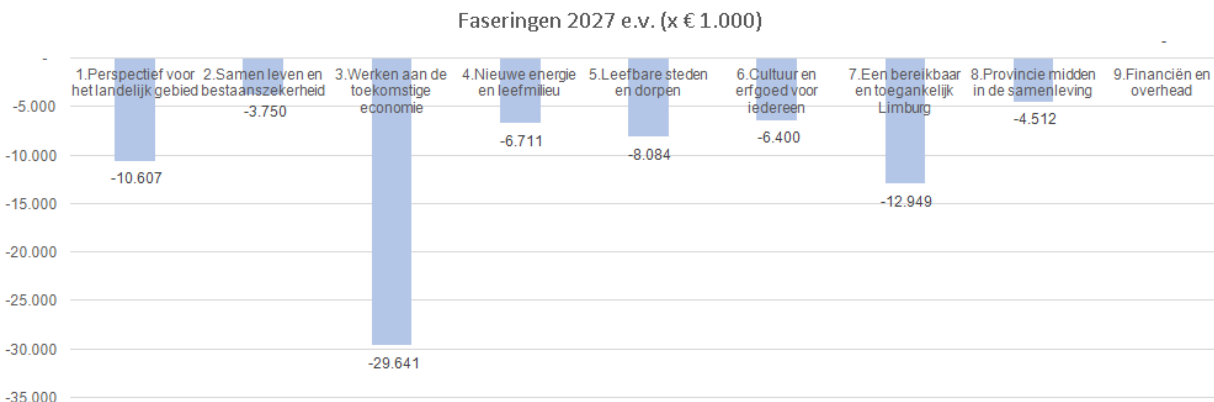
Deze mutaties hebben betrekking op vrijval van budgetten.

Bij de Voorjaarsrapportage 2026 hebben wij uw Staten, via brief geïnformeerd over de prioriteiten 2026 en 2027 ([brief gedeputeerde Satijn van 18-5-2026](#)). Om ambities binnen deze Statenperiode financieel af te dekken hebben wij de Programmabegroting 2026 doorgelicht en per saldo bijna € 8,41 mln. aan budgetten vrijgespeeld. In afwachting van de separate Statenvoorstellen voor de nieuwe ambities zijn deze middelen tijdelijk gereserveerd in de Algemene reserve. Daarnaast verwachten wij € 4 mln. extra aan resultaten voorgaande dienstjaren. Dit zijn voordelige afrekeningen uit subsidies en opdrachten uit eerdere jaren. Deze afrekeningen beïnvloeden het begrotingsresultaat voordelig.

Faseringen naar 2027 e.v. € 82,66 mln.

Op basis van de voortgang van ons beleid en onze tussentijdse analyse van de bestedingen zien we aanleiding om budgetten te faseren. De financiële tussenstand is opgenomen in het onderdeel "Financiële begroting" van deze rapportage. Hieruit blijkt dat er voldoende aanleiding is om per saldo voor € 82,66 mln. aan middelen te faseren naar 2027 en verder. Met deze financiële bijstelling beogen wij onderbesteding bij de Jaarstukken te beperken en de begroting zo realistisch mogelijk te houden. Wij merken hierbij op dat onderbesteding, waarbij er sprake van sterke afhankelijkheid is van derden, nooit helemaal is te voorkomen. Wij sturen echter op een zo realistisch mogelijk bestedingspatroon.

Wij lichten de top 3 met grootste faseringen per programma kort toe.

In programma 1 Perspectief voor het landelijk gebied wordt per saldo ruim € 10,61 mln. gefaseerd. naar 2027. Dit betreft vooral de budgetten rondom het Limburgs offensief Stikstof. Wij zetten in op een gebiedsgerichte aanpak van natuurherstel en stikstofreductie in met name de 4 focusgebieden. De te nemen maatregelen vinden vaak net buiten die N2000-gebieden plaats, op gronden van ondernemers waardoor er een lange(re) doorlooptijd is om de gereserveerde middelen weg te zetten. Ook de uitvoering van projecten kost vaak veel tijd.

Programma 3 Werken aan een toekomstbestendige economie heeft het grootste aandeel (€ 29,64 mln.) in deze faseringen. Met name in deze portefeuille is er sprake van een sterke afhankelijkheid van derden bij de bestedingen, hetgeen een precieze programmering van middelen bemoeilijkt. Dat geldt o.a. voor het budget inzake de Programmakosten VDL-Nedcar ad € 9 mln. Wij laten deze middelen voorlopig terugvloeien naar de bestemmingsreserve, tot het moment dat de middelen ook daadwerkelijk tot besteding zullen komen. Het door uw Staten op 19 juni 2026 vastgestelde [afwegingskader herbestemde middelen VDL-Nedcar](#) is hierbij leidend. Andere materiële posten zijn budgetten rondom Maastricht Aachen Airport ad € 6,84 mln. zoals de specifieke uitkering rondom de ontsluiting van de luchthaven en NEDAB-kosten. Daarnaast faseren wij ruim € 4,04 mln. inzake innovatieve landbouw en € 6,13 mln. aan diverse subsidies en meerjarige budgetten rondom de ET-pathfinder.

Tenslotte faseren wij in programma 7 per saldo € 12,95 mln. Dit betreft vooral de budgetten rondom CEF Rhombus, bedoeld voor de ontwikkeling van binnenhavens waarbij een sterke afhankelijkheid is van derden en procedures voordat de middelen daadwerkelijk ingezet kunnen worden.

Als gevolg van de faseringen dalen ook de batens (minder inzet middelen derden), worden dit jaar minder bestemmingsreserves ingezet en voegen wij middelen aan reserves toe om ze vanaf 2027 opnieuw te kunnen inzetten.

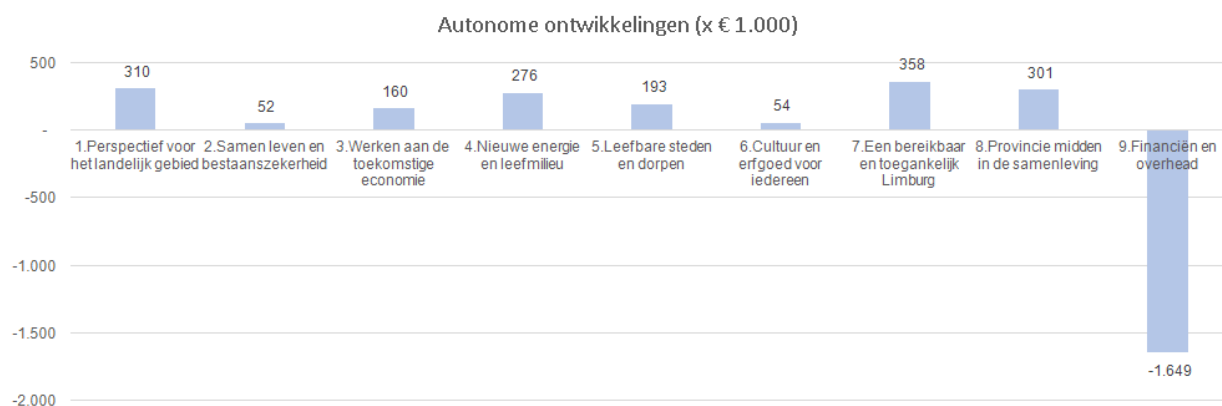
Kapitaallasten: voordelig effect van bijna € 7,66 mln.

Als gevolg van de herberekening kapitaallasten en de investeringskredieten, zoals opgenomen in het Financieel voorstel van deze rapportage dalen de kapitaallasten. Dit effect zit vooral in het programma Een bereikbaar en toegankelijk Limburg en wordt veroorzaakt door achterblijvende investeringen.

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen hebben betrekking op de nieuwe provincie cao die in elk programma doorwerkt. In alle programma's, met uitzondering van programma 9 Financiën en overhead, zien we een toename van de personele lasten. Omdat wij in de begroting rekening hebben gehouden met dergelijke loon- en prijsontwikkelingen wordt de stelpost loon- en prijsstijgingen ingezet als dekking voor deze gestegen lasten.

Per saldo stijgen de lasten met € 57 duizend waarbij ook de vergoeding Statenlidmaatschap is geïndexeerd. Bij de baten is per saldo sprake van een voordelig resultaat van € 1,96 mln. Enerzijds daalt het verwachte dividend van de Bank Nederlandse gemeenten met bijna € 52 duizend. Anderzijds stijgen de baten, o.a. door renteopbrengsten van de beleggingen met € 1,08 mln.

Tenslotte

Nadat alle voor- en nadelige effecten zijn verrekend, kent deze Najaarsrapportage 2026 een voordelig effect van € 12,98 mln. Het totale begrotingsresultaat 2026 stijgt hierdoor naar € 39,55 mln. In de Financiële begroting is een overzichtstabel opgenomen waarin de meerjarige resultaat-effecten zijn opgenomen die ook van invloed zijn op de Programmabegroting 2027 en verder. Hierin zijn ook de meerjarige effecten van de herijking provinciefonds opgenomen. Ook merken wij op dat het

begrotingsresultaat 2026 nog een aantal voorbehouden kent, zoals de waardering van de verbonden partijen en mogelijke risico's die hier mee samenhangen.

1. Perspectief voor het landelijk gebied

Perspectief voor het landelijk gebied

Voortgang

In het landelijk gebied ligt via herstel van (kwetsbare) natuur en watergebieden, de sleutel om het land weer in beweging te krijgen. Het Rijk kwam hiervoor op 26 juni 2026 met een uitgebreid maatregelenpakket voor landbouw, natuur en stikstof. Het is duidelijk dat dit stevige pakket grote impact heeft, met name op agrarische ondernemers in Limburg, maar ook op het werkpakket van Provincie Limburg en op onze aanpak in het Limburgs Offensief Stikstof (LOS). Bij de uitwerking van het pakket wordt een grote rol toegedicht aan de provincies, onder meer bij de definitieve selectie, het vastleggen en het stellen van regels t.b.v. de zonering en als gebiedsregisseur bij een groot deel van de gebiedsprocessen. In het tweede deel van 2026 zal zowel een verdiepende analyse van de impact van het pakket op Limburg, alsook de gezamenlijke uitwerking van de maatregelen de nodige tijd en aandacht vragen.

Ondertussen werken we onverminderd aan het behalen van de doelen uit het beleidskader 'Perspectief voor het landelijk gebied'. We liggen nog altijd grotendeels op koers met de uitvoering van de wettelijke natuurtaken, waterbeleid en werkzaamheden rondom bodemvitalisering. Met de vaststelling van de POVI op 8 mei 2026 zijn door uw Staten de kaders gesteld voor het ruimtelijk deel van het water- en natuurbeleid. Andere mijlpalen waren de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst NOVEX De Peel, de vaststelling door GS van nieuw wasbeerbeleid 2027-2030 en de openstelling van SPUK Natuur II, gericht op natuurherstel. Vanuit het Rijk hebben provincies middelen ontvangen om een nieuwe regierol op zich te nemen t.a.v. natuurbrandpreventie.

Maar er zijn ook knelpunten in de uitvoering. De stikstofopgave en ontwikkelopgave natuur blijven achter. Hiertoe hebben we, binnen de eigen provinciale mogelijkheden, versnellingsmaatregelen getroffen. De Kamerbrief zal hier een verdere impuls aan geven. Het herzieningsproces rondom faunabeheerplannen stagneert en er zijn financiële tekorten door oplopende faunaschadekosten. Daarnaast leidt vertraging bij enkele hoogwaterprojecten tot een vraag voor extra middelen aan alle projectpartners, waaronder de Provincie. Hiervoor ligt in de tweede helft van 2026 een aanvraag tot extra (financiële) middelen voor aan de Staten.

1.1.1. Natuur, biodiversiteit en fauna

Voortgang

Conform plan zijn we bezig met de uitvoering van onze wettelijke natuurtaken. Achterblijvende opgaven voor stikstof en de ontwikkelopgave natuur zijn al eerder toegelicht in voorgaande voor- en najaarsrapportages 2024 en 2025 en hierop vindt bijsturing plaats (zie ook 1.1.2.).

Natuur- en stikstofbeleid

In mei 2026 is de POVI 2026 vastgesteld door Provinciale Staten, met een aantal amendementen en moties op het vlak van natuur, water en stikstof die gedurende 2026 uitgevoerd worden. De gewijzigde Omgevingsverordening ligt op 25 september 2026 ter vaststelling voor in Provinciale Staten.

Wij hebben in mei 2026 2 nieuwe moties inzake de POVI in behandeling genomen: Motie 3294 'Overgangsgebieden kwetsbare Natura2000 gebieden' en Motie 3293 'Externe effecten op het NNL'. Beiden worden naar verwachting conform planning in het 4e kwartaal 2026 afgehandeld. De uitvoering van de motie 3280 'Realistisch en houdbaar stikstofinstrumentarium' loopt en is in het 4e kwartaal voorzien.

Op 26 juni 2026 heeft het Rijk, vanuit de Taskforce Landbouw, Natuur, Stikstof, via een Kamerbrief diverse beleidsvoornemens bekend gemaakt die betrekking hebben op het stikstof- en natuurbeleid. Nederland van het slot en perspectief voor de landbouw staat als doel voorop. Er is perspectief nodig om op korte termijn te komen tot (stapsgewijze) vergunningverlening. Onderwerpen als generiek stikstofbeleid, gebiedsgerichte aanpak via zonering, natuurbeheer, natuurherstel en uitvoeringskracht staan centraal. In de zomer en het najaar van 2026 zullen rijk en provincies, en medeoverheden als waterschappen en gemeenten, verder uitwerken hoe deze beleidsvoornemens geconcretiseerd worden ten aanzien van zonering en eerste stappen tot vergunningverlening. Gedurende 2027 en 2028 zullen diverse andere beleidsvoornemens ook leiden tot nieuw beleid, wet- en regelgeving. Een werkgroep binnen de Provincie heeft tot taak gekregen een impactanalyse te maken voor wat dit betekent voor provinciale inzet in relatie tot beleidstaken en het programma LOS.

Natuurnetwerk

Het plan van aanpak Natuurcompensatie wordt uitgevoerd en heeft onder andere geleid tot aanpassingen in de Omgevingsverordening. De binnengekomen zienswijzen op dat vlak zijn verwerkt en in september ligt de definitieve Omgevingsverordening ter vaststelling voor aan de Provinciale Staten.

Natuurbeheer

In 2026 zijn in het kader van de Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer (SVNL) 3 nieuwe beschikkingen en twee uitbreidingen van een lopende beschikkingen afgegeven. Hiermee wordt het huidige beleid gecontinueerd om subsidie te verstrekken voor natuurbeheer en de instandhouding van natuurbeheertypen en landschapsbeheertypen. De resultaten van 2026 zullen worden gedeeld via de beleidsmonitor zodra deze beschikbaar zijn.

In het kader van de inhaalslag op beheer voor natuurcompensatie percelen zijn voor de eerste provinciale percelen de herstelwerkzaamheden uitgevoerd. Diverse percelen zijn geïnterviewd en met aannemers zijn rondes gemaakt om offerte te verkrijgen om deze werkzaamheden te laten uitvoeren. Helaas zien wij dat er achterstallig onderhoud is waardoor het meer werk kost om alle elementen te inventariseren en duidelijk te registreren. Een eenduidig digitaal systeem waarin alle gegevens opgeslagen kunnen worden, zodat naderhand ook onderhoudsplanningen gegenereerd kunnen worden, ontbreekt. De verkenning van een dergelijk systeem loopt.

De toekomstige pachtpercelen (pachttuitgifte 2027) zijn duidelijk geworden waarna voor deze percelen beheerplannen worden opgesteld. Deze percelen worden bezocht om de huidige stand van zaken op te nemen en eventuele herstelacties uit te voeren voor pachtpublicatie.

De totstandbrenging van een convenant met agrariërs, terreinbeherende organisaties, gemeenten en het waterschap rondom Jakobskruid en akkerdistel loopt, de intentie is dit convenant eind 2026 te ondertekenen met alle betrokken partijen.

Exotenaanpak

Op 20 maart 2026 is in Provinciale Staten een motie ingediend om de effectieve bestrijding van de wasbeer in Limburg te bevorderen. Deze motie is niet aangenomen. Conform de toezegging naar aanleiding van deze motie en eerdere afspraken is de actieve bestrijding van de wasbeer 2019-2025 geëvalueerd. Het College heeft in mei 2026 het nieuwe Wasbeerbeleid 2027-2030 vastgesteld. Momenteel wordt met diverse externe stakeholders de uitvoering van het beleid vormgegeven.

De aanpak met betrekking tot de Aziatische hoornaar en de uitvoering van de motie 3247 'Tot hier en niet verder (Aziatische Hoornaar)' verloopt conform planning.

De moties 3186 'Bever versus onze veiligheid', en 3274 'Van beschermde natuur tot onbeschermde burger' zijn met een voorstel tot afdoen in mei 2026 aan Provinciale Staten voorgelegd ter behandeling in de PS vergadering van september 2026.

Motie 3165 'Inzicht in beverpopulatie en schade overlast en het beverbeheer Limburg', vergt meer tijd voor onderzoek bij externe bureaus. Dit zal naar verwachting in het 3e kwartaal 2026 gereed zijn. Voor de Motie 3209 'Offensief Limburgse bestuivers': is een definitief rapport aangeleverd door het onderzoeksbureau. De uitvoering is voorzien voor de 2e helft van het jaar.

Natuurherstelverordening

Het door het Rijk op te stellen concept Natuurplan dient in september gereed zijn om voor te leggen aan de EU. Dit zal een plan met voornamelijk beleidsvoornemens zijn. Provincies hebben dit voorjaar bedongen dat zij extra inspraak krijgen door een tussentijdse consultatie in mei 2027. Doel hiervan is te komen tot gedegen uitwerking van diverse artikelen en wederzijdse bestuurlijke afspraken over taken, rollen en middelen. Per september 2027 dient het plan definitief gereed zijn voor de EU.

Afwijkingen

Beleidsregels extern salderen

De vaststelling van de Beleidsregels extern salderen zijn niet in het tweede kwartaal vastgesteld in afwachting van de inhoud van de Kamerbrief met beleidsvoornemens vanuit de Taskforce Landbouw, natuur en stikstof. Streven is nu dit in het vierde kwartaal te doen.

Budget Tegemoetkomingen Faunaschade

Het budget Faunaschade (Wet natuurbescherming) kent een tekort van € 1,20 mln. Naar verwachting zullen ook in 2026 middelen tekortschieten om aan de reeds enkele jaren oplopende faunaschadekosten te voldoen. BIJ12 heeft inmiddels de begrotingen (faunaschade prognose) voor 2026 en 2027 naar beneden bijgesteld.

Daarnaast zal ten behoeve van een structurele oplossing geïnvesteerd worden in capaciteit voor een veldmedewerker die in het veld, met jagers en boeren, tot taak heeft gericht bij te sturen. Dit betekent € 0,27 mln. voor inzet gedurende een periode van drie jaar vanaf 2027 en een extra medewerker bij de FaunaBeheereenheid (FBE) voor 2 jaar € 0,24 mln.

Stagnatie herzien en onderbouwen faunabeheerplannen

Naast de eerder gesignaleerde jaarlijks stijgende kosten voor uitkering tegemoetkomingen faunaschade, speelt in 2026 een knelpunt rondom het herzien en onderbouwen van faunabeheerplannen. Het actuele Faunabeheerplan 2020-2026 moet voor 31 december 2026 herzien zijn, evenals de onderliggende afgegeven vergunningen. Dit herzieningsproces is gestagneerd. Zonder een oplossing hiervoor zullen de kosten, bovenop de nu al jaarlijks stijgende kosten, fors toenemen. Dit omvat een stijging van:

1. jaarlijkse tegemoetkomingskosten: door het ontbreken van tijdig ter goedkeuring aangeboden faunabeheerplannen door de Faunabeheereenheid (FBE), en het daardoor niet tijdig kunnen verlenen van omgevingsvergunningen, kan geen faunabeheer plaatsvinden en zullen tegemoetkomingskosten aanzienlijk stijgen (bovenop de jaarlijkse stijging waar nu ook al sprake van is).
2. een aanvullend knelpunt, naast de hierboven beschreven stagnatie in het herzieningsproces van faunabeheerplannen, betreft het ontbreken van voldoende schadegegevens en een ontoereikende onderbouwing van de staat van instandhouding voor enkele landelijk vrijgestelde soorten. Indien faunabeheerplannen voor deze soorten op deze punten onvoldoende zijn onderbouwd, kunnen de betreffende vrijstellingen niet worden toegepast. Het wegvallen van deze vrijstellingsmogelijkheden in 2027 leidt naar verwachting tot een substantiële stijging van de tegemoetkomingskosten voor provincies.

Een deel van de kosten ten behoeve van de fte bij FBE wordt gedekt uit het restant van de programmareserve Perspectief voor het landelijk gebied (€ 0,09 mln.). Intussen wordt gewerkt aan het oplossen van de knelpunten zodat faunabeheerplannen geprioriteerd worden herzien.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid

De faunaschade vergoedingen zijn fors hoger dan in de begroting geraamd. Een aanvullend budget van € 1,36 mln. is nodig. Een bedrag van € 1,20 mln. wordt toegevoegd aan de begroting om de schadeclaims te kunnen financieren. Daarnaast wordt extra budget toegevoegd (€ 0,16 mln.) voor het actualiseren van beheerplannen om faunaschade in de toekomst te beperken door uitvoering te geven aan de notitie "terugdringen kosten faunaschade". Dekking van het aanvullende budget komt voor € 1,27 mln. uit het begrotingsresultaat. De overige dekking € 0,09 mln. komt uit de programma reserve Perspectief landelijk gebied.

Nieuwe middelen derden

In de meicirculaire 2026 zijn € 8,82 mln. aan financiële middelen ontvangen voor Agrarisch natuur- en landschapsbeheer € 8,19 mln., aanpak Invasieve exoten € 0,24 mln. en Organisatiekosten voor RVO € 0,39 mln. Het Rijk heeft de toezegging van de cofinanciering voor het agrarisch natuurbeheer hiermee geëffectueerd in een 3 jarige storting in het provinciefonds van € 8,19 mln. per jaar. Samen met de al eerder ontvangen middelen is dit de cofinanciering van het ANLb 2023-2028 van € 30,02 mln. Voor de hogere kosten voor de uitvoeringsorganisatie RVO is een bedrag van het Rijk ontvangen van € 0,39 mln.

Fasering naar 2027 e.v.

Per saldo wordt 3,32 mln. gefaseerd, € 6,14 mln. nieuw in de begroting 2026 en € 2,82 mln. naar de begroting 2027.

De ontvangen middelen van het Rijk € 8,19 mln., samen met de al eerder ontvangen middelen, voor het agrarisch natuurbeheer hebben wij volgens onze planning geprogrammeerd en hierbij € 5,20 mln. in de begroting 2026 gebracht.

Voor natuurcompensatie VDL komt vanuit programma 3 € 0,94 mln.

De subsidiebeschikkingen voor natuurgebiedenbeheer SVNL, voor de beheerjaren 2026-2031, zijn verwerkt. Deze beschikkingen zijn lager verleend dan het opengestelde subsidieplafond. Daarom stellen wij voor om het restantbudget € 1,37 mln. naar de begroting 2028 te faseren. Door een lopende juridische procedure wordt het restantbudget achtervang budgetschuif POP3 van € 0,30 mln. gefaseerd naar de begroting 2027. Voor trichine onderzoek wilde zwijnen zijn middelen beschikbaar tot 31 oktober 2026. Het voornemen is dit contract met twee jaar te verlengen. Dit betekent een fasering van de nog beschikbare gelden over 2027 en 2028. Inzet capaciteit provincies ten behoeve van Natuurherstelverordening (2025). Het in 2025 ontvangen bedrag van € 0,06 mln. zal deels naar IPO gaan conform de landelijke afspraken. Een deel wordt ingevuld met ambtelijke capaciteit voor cluster NW, naar verwachting in te vullen per november 2026. Het restant wordt gefaseerd naar 2027. De middelen voor het Convenant Jakobskruid (JKK) € 0,01 mln. worden gefaseerd voor beheer- en evaluatiefase van Convenant JKK in 2027. Het budget voor Natura2000 onderzoeken wordt gefaseerd € 0,22 mln. Voor de aanpak invasieve exoten wordt € 0,25 mln. gefaseerd.

Ten behoeve van de uitvoering van het Wasbeerbeleid 2027-2030 worden de beschikbare middelen voor invasieve exoten € 0,60 mln. inclusief bedrag meicirculaire gefaseerd naar 2027-2030. Daarnaast stellen wij voor € 0,16 mln. te faseren voor de bestrijding van de grote watervan.

Overige bijstellingen - resultaatteffect

Op basis van de doorlichting van budgetten kan € 0,59 mln. vrijvallen uit het budget "achtervang POP3 aangelegenheden" ter afwikkeling van EU-claims. Dit wordt toegevoegd aan de Algemene reserve.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
1.1.1	GS 25-8-2026 Faunaschade en Faunaschade preventie	Begrotingsresultaat, Programmareserve Perspectief Landelijk Gebied	1.359
			1.359

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
1.1.1	GS 15-9-2026 Meicirculaire 2026	Provinciefonds	8.823
			8.823

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
1.1.1	GS 15-9-2026 Fasering agrarisch natuurbeheer nav Meicirculaire 2026	N.v.t.	5.196
1.1.1	GS 15-9-2026 Natuurcompensatie VDL	N.v.t.	941
1.1.1	GS 15-9-2026 Fasering product Natuur biodiversiteit en fauna	N.v.t.	-2.216
1.1.1	GS 15-9-2026 Uitsplijting invasieve exoot aanpak Wasbeer	N.v.t.	-602
			3.319

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - resultaatteffect		
1.1.1	GS 12-5-2026 Achtervang budgetschuif POP3	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-590
			-590

1.1.2. Stikstof Limburgs programma Landelijk Gebied

Najaarsrapportage 2026

Voortgang

Binnen het Limburgs Offensief Stikstof (LOS) is voortgang geboekt in de uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak (GGA) in 4 focusgebieden (in de 6 GGA's zijn onder andere stakeholders aangehaakt, is/wordt de governance ingeregeld en is relevante data toegankelijk gemaakt) en in de basisinzet voor de overige Natura 2000-gebieden. Daarnaast wordt gewerkt aan het legalisatietraject voor PAS-melders, waarbij de inzet van provinciale instrumenten, beleidskeuzes en vervolgstappen nader wordt uitgewerkt. Tevens wordt gewerkt aan de verdere invulling van uniforme productbeelden voor de vier GGA-gebieden, om verder inzicht te verkrijgen in de doelen, benodigde maatregelen en vervolgaanpak per gebied.

De regeling SPUK Natuur I wordt dit jaar afgerond en de subsidieregeling 'SPUK Natuur II' – gericht op natuurherstel – is opengesteld. Aan de regeling 'Maatwerk gerichte beëindiging' (MGB), die bijdraagt aan de afname van stikstofdepositie, wordt uitvoering gegeven; op basis van de huidige inzichten is de verwachting dat het subsidieplafond wordt bereikt. Voorts bereiden wij een vervolgaanpak (regeling) van stikstofreductie voor, waarmee wij de beschikbare (SPUK)middelen zo effectief en efficiënt mogelijk zullen inzetten.

Binnen NOVEX De Peel is de samenwerkingsovereenkomst op 17 juni 2026 door 22 overheidsorganisaties ondertekend, waarmee de uitvoering van de maatregelen is gestart en € 150 mln. aan extra rijksmiddelen voor de Limburgse maatregelenpakketten voor stikstofreductie, hydrologische maatregelen en natuurherstel beschikbaar is gekomen.

Voor de ondersteuning van agrariërs in gebiedsprocessen stellen wij een vacatieregeling open en tevens ondersteunen wij de uitrol van de biodiversiteitsmonitor naar meer bedrijven in meer sectoren als onderdeel van het Actieplan natuurinclusieve landbouw.

De realisatiesnelheid van de ontwikkelopgave natuur bleek onvoldoende om de gestelde doelen voor 2027 te behalen. Wij hebben versnellingsmaatregelen (onder andere actieve benadering van grondeigenaren) getroffen en blijven ons maximaal inspannen om in 2027 zo veel mogelijk van het Nationaal Natuur Netwerk gerealiseerd te hebben alsook om afspraken te maken met het Rijk om meer tijd te krijgen voor deze opgave.

Tevens is uitvoering gegeven aan verschillende moties van Provinciale Staten, namelijk Motie 3214 'Transparantie over economische impact Limburgs Offensief Stikstof (LOS)' en Motie 3211 over de leefbaarheidseffecten als gevolg van stoppende boeren door middel van een gebiedsanalyse. Provinciale Staten zijn in het derde kwartaal hierover geïnformeerd.

Afwijkingen

Zoals in product 1.1.1. is aangegeven heeft het Rijk, op 26 juni 2026 vanuit de Taskforce Landbouw, Natuur, Stikstof, diverse beleidsvoornemens bekend gemaakt die betrekking hebben op het landelijk gebied. Deze ontwikkelingen zijn van invloed op de aanpak in het LOS.

Het LOS is conform coalitieakkoord gebaseerd op 'vrijwillig' en 'van onderop'. De uitvoeringssnelheid is daarmee sterk afhankelijk van de medewerking van gebiedspartners en andere overheden (onder andere de impact van de bovengenoemde beleidsvoornemens van het Rijk) de uitvoering is weerbarstig.

Met de vaststelling van het LOS is ingezet op een gebiedsgerichte aanpak van natuurherstel en stikstofreductie in met name de vier focusgebieden. De te nemen maatregelen vinden vaak plaats net buiten die N2000-gebieden, op gronden van ondernemers. Hierdoor is er een lange(re) doorlooptijd voordat de gereserveerde middelen kunnen worden ingezet. Ook de uitvoering van projecten kost vaak veel tijd.

De start van de regeling samenwerking agrariërs in gebiedsprocessen ligt voor maar komt trager op gang omdat de voorbereiding langer duurde dan voorzien.

Financiële consequenties

Nieuwe middelen derden

De "Nadere subsidieregels gebiedsgerichte beëindiging veehouderijlocaties Provincie Limburg (MGB)" wordt geraamd in de begroting. De verwachting is dat het subsidieplafond van € 30 mln. in 2026 wordt bereikt. De begroting wordt hierop aangepast, dekking vanuit de SPUK Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied voor kosten van gebiedsprocessen en maatregelen (RPML) € 20,27 mln. en de SPUK Maatregel gebiedsgerichte beëindiging veehouderijlocaties (MGB) € 9,73 mln.

Op de SPUK versnellingvoorstellen landelijk gebied zijn voor € 8,07 mln. uitgaven gedaan, dit bedrag is in de begroting geraamd, dit zijn voornamelijk afwaarderingen van gronden.

Voor het laatste jaar van inzet van de SPUK Natuur fase 1 wordt de begroting aangepast met het restant bedrag van € 5,89 mln.

De subsidieregeling SPUK Natuur fase 2 met een subsidieplafond van € 27,5 mln. is in behandeling. De verwachting is dat € 4,00 mln. in 2026 besteed gaat worden door onze partners. Dit bedrag is geraamd in de begroting. Voor het uitzetten van opdrachten uit de SPUK Natuur fase 2 wordt € 0,28 mln. geraamd, voor het uitzetten van een onderzoek wordt € 0,05 mln. geraamd voor de SPUK PAS melders.

Fasering naar 2027 e.v.

Het kost tijd om te starten in de gebieden, de uitputting van beschikbare middelen voor uitvoering van N2000 beheermaatregelen stagneert, daarnaast is één subsidie (periode 2022-2024) fors lager vastgesteld, wat leidt tot een restitutie van € 3 mln. Daarom wordt gevraagd € 6,01 mln. te faseren naar de begroting 2027. Een nieuwe openstelling van de N2000-subsidieregeling is dan voorzien.

Binnen de regeling Samenwerking Integrale Gebiedsontwikkeling (SIG GLB/NSP 2023–2027) zijn bij de openstelling van 18 november 2025 tot en met 9 februari 2026 geen aanvragen ontvangen. Eind 2026/begin 2027 wordt bij herprogrammering naar verwachting opnieuw een beroep op provinciale middelen gedaan, zonder dat dit momenteel inhoudelijke gevolgen heeft voor de realisatie van de doelen uit de Programmabegroting 2026. Het gaat om een bedrag van € 2,24 mln. dat wordt teruggestort in de stelpost in de begroting 2027.

De helft van het budget voor samenwerking agrariërs in gebiedsprocessen van € 0,10 mln. wordt gefaseerd naar 2027. De opstart van de subsidieregeling komt trager op gang dan verwacht. Vanuit het onderzoeksbudget SPUK Natuur fase 2 worden minder onderzoeken opgestart dan verwacht, hierdoor wordt € 0,16 mln. gefaseerd naar de begroting 2027.

Een nieuwe planning voor het starten van de biodiversiteitsmonitor leidt tot aanpassing van de meerjarenbegroting. Een bedrag van € 0,67 mln. wordt gefaseerd naar de begroting 2027.

Overige bijstellingen - resultaatteffect

Binnen de huidige budgetten is geïnterpreteerd waar nog financiële ruimte aanwezig was. Hier is uitgekomen dat een bedrag van € 0,20 mln. in 2026 niet wordt ingezet voor de samenwerking met agrariërs in gebiedsprocessen, deze € 0,20 mln. wordt toegevoegd aan de algemene reserve. In de meerjarenbegroting is nog budget aanwezig. Dit heeft geen gevolgen voor het behalen van de doelen.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
1.1.2	GS 15-9-2026 Inbreng SPUK MGB en SPUK versnellingsregeling	SPUK	38.066
1.1.2	GS 15-9-2026 Inbreng SPUK L16 projecten	SPUK	5.889
1.1.2	GS 15-9-2026 Inbreng SPUK middelen Natuur fase2 en Pasmelders	SPUK	4.330
			48.285

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
1.1.2	GS 15-9-2026 Fasering Programma 1 Natura2000 beheermaatregelen	N.v.t.	-6.012
1.1.2	GS 15-9-2026 Fasering Programma 1 Cofinanciering GLB/NSP SIG	N.v.t.	-2.502
1.1.2	GS 15-9-2026 Fasering Biodiversiteitsmonitor	N.v.t.	-671
			-9.185

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - resultaatteffect		
1.1.2	GS 12-5-2026 Samenwerking agrariërs in gebiedsprocessen	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-200
			-200

1.1.3. Landschap

Voortgang

Wij voeren, volgens plan, de vier actielijnen uit die het Limburgse landschap verbeteren. Dit hebben wij gedaan door:

- het leveren van een bijdrage aan een toename van de groenblauwe dooradering (GBDA) onder meer via de subsidieregeling landschapselementen. De subsidieregeling is nog opengesteld tot 1 augustus 2027 met een beschikbaar budget van circa € 0,31 mln. De uitvoeringskosten van de regeling landschapselementen zijn lager uitgevallen dan begroot, omdat er minder aanvragen binnenkomen dan oorspronkelijk verwacht.
- het verlenen van een subsidie aan de Natuur en Milieufederatie Limburg voor het project Zoem Zone Limburg (GBDA t.b.v. bestuivende insecten). Het project Zoem Zone Limburg en de daaraan gekoppelde kansenkaarten verloopt voorspoedig. Inmiddels participeren 34 partners, waaronder 28 gemeentes.
- uitvoering te geven aan onder meer de programma's LOS en WRL.
- een exploitatiesubsidie te verlenen aan het Steunpunt Landschapsbeheer waardoor onder andere de inzet van vrijwilligers gecoördineerd en ondersteund wordt. Sinds de opstart in 2022 is het Steunpunt Landschap hierdoor groeiende naar een centrale speler in de ondersteuning van vrijwillige landschapsinitiatieven.
- middels een exploitatiesubsidie de Natuur- en Milieufederatie Limburg, het Limburgs Landschap, het Natuurhistorisch Genootschap en IVN te ondersteunen, waarmee een bijdrage wordt geleverd aan educatie over natuur en landschap, voor zowel kinderen als voor volwassenen.
- in het kader van het Europees programma LEADER (onderdeel van het GLB-NSP) initiatieven - van lokale gemeenschappen - te stimuleren voor Zuid-Limburg en Weerterland, die bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid op het platteland en de leefomgeving.

Wij voeren momenteel gesprekken met de nationale parken (de Groote Peel, Nationaal Park de Maasduinen en Nationaal Park de Meinweg) ter voorbereiding op de subsidiebeschikkingen voor de periode 2027-2030. Wij verwachten voor het einde van dit jaar duidelijkheid te hebben. Voorts bevorderen wij de samenwerking ten behoeve van natuur, landschap en vrijetijdseconomie voor de grensparken. Voor het grenspark Kempen-Broek kent onze financiële ondersteuning een tijdpad tot en met 2026. Momenteel vinden gesprekken plaats over toekomstige financiering. Voor het Drielandenpark en het Rivierpark Maasvallei kent onze financiële ondersteuning een tijdpad tot en met 2027 en voor het Grenzeloos Bocageland tot en met 2029. Bij het vaststellen van de begroting 2027 wordt ingestemd met de financiële ondersteuning tot en met 2030 voor grenspark Maas- Swalm- Nette.

In 2022 hebben wij via de SPUK versnellingsvoorstellen € 1,0 mln. ontvangen ten behoeve van voedselbossen, hierbij hebben wij € 0,25 mln. aan provinciale middelen toegevoegd (BV-00031852). Met deze middelen is in de periode 2022-2024 een subsidieregeling opengesteld voor onder andere de aanleg van voedselbossen. Als resultaat daarvan werden 29 voedselbosprojecten beschikt (in totaal 60,5 hectare in aanleg of gerealiseerd) voor een totaalbedrag van € 0,88 mln. Het restantbedrag ad € 0,12 mln. wordt niet meer voor het einde van de looptijd (31 december 2027) besteed, in verband met lange doorlooptijd van realisatie en geen actuele subsidieregeling. Bij afrekening van de SPUK vloeit het restant terug naar het Rijk. De provinciale middelen blijven beschikbaar voor een nieuwe regeling. Omdat de verwachting is dat subsidies in 2027 beschikt gaan worden, zal dit budget worden gefaseerd naar de begroting 2027.

Daarnaast geven wij momenteel uitvoering aan motie 3240 Mülders c.s. inzake 'Limburg als Klaslokaal - Buiten Leren in het Landschap'.

Nederland ziet steeds meer brandgevoelige dagen met mogelijke omstandigheden waarbij er sprake kan zijn van een risico op onbeheersbare natuurbranden. Het ministerie van LNVN heeft daarom in de periode 2026 tot en met 2029 in totaal € 10,8 miljoen beschikbaar gesteld aan provincies waar een verhoogd risico op natuurbranden aan de orde is. De Provincie wordt hiermee in staat gesteld om bij te dragen aan het doel om natuurbrandbeheersing te versterken, bijvoorbeeld door natuurbrandbeheersingsplannen op te stellen of betrokken partijen te begeleiden.

Financiële consequenties

Nieuwe middelen derden

De via de meicirculaire ontvangen middelen voor natuurbrandpreventie, € 0,16 mln. worden in de begroting opgenomen.

De SPUK middelen voor voedselbossen, € 0,19 mln. worden lager bijgesteld.

Fasering naar 2027 e.v.

Van het resterend budget voor landschapselementen wordt € 0,03 gefaseerd naar 2027. Het betreft budget voor een externe partij die kandidaat subsidieaanvragers ondersteunt bij het subsidieaanvraag traject.

De provinciale middelen voor voedselbossen € 0,25 mln. worden gefaseerd naar de begroting 2027.

Overige bijstellingen

Om een definitieve invulling te geven aan het landschapsbeheer wordt vanuit het hiervoor beschikbaar budget de waarde van 1 fte, € 0,09 mln. structureel toegevoegd aan de personeelsbegroting van het cluster Plattelandsontwikkeling en aanvullend voor twee maanden (€ 0,02 mln.)

Voor de uitvoering van de Motie 3247 Franssen c.s. Aziatische hoornaar wordt € 0,09 mln. toegevoegd aan de personeelsbegroting van het cluster Natuur en Water.

Overige bijstellingen - resultaat effect

Binnen de huidige budgetten is geïnventariseerd waar nog financiële ruimte aanwezig was. Hier is uitgekomen dat een bedrag van € 0,29 mln. niet wordt ingezet voor het behalen van de doelen en dit is ten gunste van de algemene reserve gebracht. Dit betreft € 0,21 mln. landschapsbeheer en € 0,08 mln. overig.

Van het resterend budget voor landschapselementen valt € 0,04 mln. vrij ten gunste van de algemene reserve in verband met lagere kosten voor begeleiding in het subsidie aanvraagtraject.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
1.1.3	GS 15-9-2026 Meicirculaire 2026	Provinciefonds	160
1.1.3	GS 15-9-2026 L25 SPUK Quick wins bv voedselbossen	SPUK	-189
			-29

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
1.1.3	GS 15-9-2026 Fasering Programma 1 Perspectief Landelijk gebied	N.v.t.	-275
1.1.3	GS 15-9-2026 Fasering Programma 1 Perspectief Landelijk gebied	N.v.t.	-95
			-370

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - budgetneutraal		
1.1.3	GS 12-5-2026 Landschapsbeheer, Plattelandsontwikkeling	Overboeking binnen begroting	-110
	Overige bijstellingen - resultaatteffect		
1.1.3	GS 12-5-2026 Landschapsbeheer, Plattelandsontwikkeling	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-285
1.1.3	GS 12-5-2026 Landschapselementen	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-38
			-433

1.3.1. Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem

Voortgang

Zoals in de voorjaarsrapportage vermeld hebben de Provincie Limburg en 46 andere Limburgse waterpartijen zoals gemeenten, WML en landbouw- en natuurpartijen het Convenant voldoende zoetwater ondertekend. Samen werken wij nu aan een uitvoeringsprogramma met concrete acties en maatregelen.

De provinciale omgevingsvisie (POVI) is op 8 mei 2026 door PS vastgesteld. In de omgevingsvisie is het ruimtelijke deel van het waterbeleid opgenomen. De gebieden waar waarden en belangen van water aan de orde zijn, zijn in deze visie opgenomen als onderdeel van de groenblauwe landbouwzone. Tevens zijn waterveiligheidsgebieden (H2-H6) en zoekgebieden voor grondwaterbescherming en voor nieuwe drinkwaterwinningen opgenomen. De gebieden en waarden zijn vertaald in de omgevingsverordening.

Wij werken aan hydrologische onderzoeken voor de Natura2000 gebieden, waarin onderzoek wordt gedaan ten behoeve van te nemen hydrologische maatregelen. In 2026 hebben wij drie onderzoeken afgerond.

Wij hebben subsidie verleend aan de samenwerkende Limburgse waterregio's om deze te ondersteunen in publiekscampagnes via het platform 'Waterklaar'. Daarmee is tevens invulling gegeven aan motie 3272 inzake 'Schoon water' begint bij onszelf.

Samen met LLTB en WML werken wij in het project Waterwinst aan het bereiken van de nutriëntenopgaven vanuit Kaderrichtlijn Water en Grondwaterrichtlijn in de "Propositie Heuvelland" en in de grondwaterbeschermingsgebieden.

Wij werken aan de moties van Provinciale Staten. Onder meer om het project Waterwinst uit te breiden met gewasbeschermingsmiddelen (motie 3237 inzake 'Plan van aanpak gewasbeschermingsmiddelen'). Daarbij volgen wij de landelijke ontwikkelingen rond gewasbeschermingsmiddelen.

Om uitvoering te geven aan de motie 3212 'Efficiënte maatregelen natuurherstel' zijn wij gestart met een meerjarig onderzoek naar uitspoeling en afspoeling in Limburgse gebieden met verschillende gronden en omstandigheden.

De motie met betrekking tot grensoverschrijdende waterkwaliteit (motie 3272 inzake 'Grensoverschrijdende aanpak van waterverontreiniging') wordt in het vierde kwartaal met commissie LEO van Provinciale Staten besproken in het kader van de sondering van het Provinciaal Waterprogramma.

Afwijkingen

Ter uitvoering van het aanvalsplan waterkwaliteit werken wij aan de inhuur van adviseurs die de gemeenten ondersteunen in de aanpak van riooloverstorten. Door de invoering van de wet DBA vergt dit veel tijd. De adviseurs gaan in 2027 aan de slag. De 'waardennetwerken' waarbij landbouwers zouden worden ondersteund in het toepassen van technieken om waterkwaliteit en kwantiteit te verbeteren worden niet meer als onderdeel van het aanvalsplan uitgevoerd. Dit wordt via het project Waterwinst opgepakt. De voor de waardennetwerken gereserveerde middelen vallen vrij ten gunste van de algemene middelen.

Om te zorgen dat wij zo veel mogelijk projecten kunnen ondersteunen die bijdragen aan de verbetering van de waterbeschikbaarheid en het tegengaan van droogte, hebben wij de subsidieregeling Deltaplan Hoge Zandgronden(DHZ) aangepast zodat de verschillende deelplafonds beter passen bij de vraag. Van de provinciale bijdrage voor prioritaire gebieden is nog beperkt gebruik gemaakt. Wij stellen voor om het restant te faseren naar 2027 en hebben een voorstel uitgewerkt voor de inzet van de middelen.

Financiële consequenties

Fasering naar 2027 e.v.

De provinciale middelen voor prioritaire gebieden zijn voor een groot gedeelte nog niet besteed, de aanpak van de subsidieregeling wordt herzien, hierdoor wordt € 1,75 mln. gefaseerd naar de begroting 2027.

De inhuur van adviseurs voor het aanvalsplan waterkwaliteit is vertraagd, hierdoor faseren wij € 0,75 mln. naar de begroting 2027.

Overige bijstellingen - budgetneutraal

Voor de inhuur van een trainee uit het watertraineeprogramma wordt voor 2 jaar budget toegevoegd vanuit grondwaterwater beheer algemeen aan de personeelsbegroting van het cluster Natuur en Water voor € 0,07 mln.

Overige bijstellingen - resultaateneffect

Doordat in 2026 minder middelen zijn ingezet voor onderzoek en beleidsontwikkeling, vallen binnen de budgetten *Oppervlaktewater Algemeen* en *Waterprogramma* respectievelijk € 0,15 mln. en € 0,10 mln. vrij ten gunste van de algemene reserve. Daarnaast worden de waardenetwerken ter ondersteuning van landbouwers uitgevoerd binnen het project *Waterwinst*, waardoor € 0,50 mln. vrijvalt ten gunste van de algemene reserve.

In 2025 zijn al uitgaven gedaan vooruitlopend op de ontvangen DU uitkering 'gevolgen extreme regenval', een bedrag van € 0,06 mln. kan hiervoor vrijvallen ten gunste van het begrotingsresultaat.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
1.3.1	GS 15-9-2026 Fasering Programma 1 Perspectief Landelijk gebied	N.v.t.	-2.503
			-2.503

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - budgetneutraal		
1.3.1	GS 15-9-2026 Salariskosten trainee uit het water traineeprogramma	Overboeking binnen begroting	-67
	Overige bijstellingen - resultaateneffect		
1.3.1	GS 12-5-2026 Aanvalsplan waterkwaliteit, Oppervlaktewater algemeen, Waterprogramma 2022-2027	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-747
1.3.1	GS 12-5-2026 DU Bovenreg. analyse gevolgen extreme regenval	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-63
			-877

1.3.2. Waterveiligheid Maas

Voortgang

Wij werken verder aan de hoogwaterprojecten waar de Provincie Limburg aan deelneemt: verschillende dijkverbeteringsprojecten met een brede gebiedsontwikkeling.

Groene Rivier Well is overgegaan naar de realisatiefase na ondertekening van de realisatieovereenkomst in maart 2026. Ook werd de realisatieovereenkomst gesloten voor de Willem-Alexanderhaven Roermond, een overeenkomst tussen het Waterschap Limburg, de gemeente Roermond, Provincie Limburg en de bedrijven in de haven verenigd in de Port of Roermond. De goedkeuring van het projectbesluit van het project Willem-Alexanderhaven Roermond is halverwege 2026 ter besluitvorming voorgelegd aan GS, waarna de realisatie van start is gegaan. De goedkeuring van het projectbesluit Thorn-Wessem zal naar verwachting worden voorgelegd aan GS in het laatste kwartaal van 2026. In 2026 wordt aanvullend de goedkeuring van het projectbesluit vispassage en gemaal in Arcen (dit betreft een onderdeel van de dijkverbetering) voorgelegd aan GS.

Daarnaast gaan dit jaar voor vier van de zes 'Maatregelen en Opgaven van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) project Baarlo-Hout-Blerick', te weten beekherstel (Kwistbeek), kwelgeulen, dijkverlegging en dijkversterking de ontwerpprojectbesluiten (OPB) ter inzage. Voor de kwelgeulen en de Kwistbeek is dit gebeurd in het 2e kwartaal. Het ontwerpprojectbesluit voor de dijkversterking en -verlegging zal aan het eind van 2026 naar verwachting ter inzage gelegd worden.

In het najaar van 2026 zal ook het projectbesluit dijkverbetering Roerdelta ter goedkeuring aan GS worden voorgelegd. Tevens wordt in het kader van de MER-regelgeving een (concept-) Notitie Reikwijdte en Detailniveau gepubliceerd vanuit het project Zuidelijk Maasdal.

Begin 2026 is de préverkenning Gemeenschappelijke Maas (onderdeel van de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW)) afgerond met een [Adviesrapport Préverkenning Gemeenschappelijke Maas 2050](#), waarin gerichte maatregelen staan om de biodiversiteit te versterken en ecologische knelpunten weg te nemen.

In 2026 zal de herijking van het Deltaprogramma gereed zijn. Dit moet leiden tot een herijkte Voorkeursstrategie voor de Maas (de vorige dateert uit 2015). In het 2e kwartaal is samen met andere regionale partijen en het Rijk in het programmabureau Deltaprogramma Maas gewerkt aan deze Voorkeursstrategie voor de Maas tot een 90% versie.

Afwijkingen

Het project Vierwaarden heeft vertraging opgelopen doordat het Rijk bezig is met een prioritering van de MIRT projecten n.a.v. tekorten in het Deltafonds. U bent hierover in juni geïnformeerd middels de Mededeling portefeuillehouder inzake vertraging project Vierwaarden. De terinzagelegging van de ontwerp-voorkeursbeslissing wordt daarom uitgesteld tot na de zomer. Het project loopt hierdoor een aantal maanden vertraging op. Of er consequenties zijn voor (de inhoud van) Vierwaarden of voor het eerder tot stand gekomen concept-voorkeursalternatief, is nog onbekend.

Volgens een nieuwe planning (n.a.v. de opgelopen vertraging) van het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt zal in het najaar van 2026 de ondertekening van de uitvoeringsovereenkomst plaatsvinden, waarna de aanbesteding direct van start kan gaan.

Zodra het voorfinancieringsvraagstuk bij Lob van Gennep is opgelost, zal het ontwerp-projectbesluit door het Waterschap Limburg worden vastgesteld. Vervolgens zal dit, naar verwachting eind 2026, door ons gecoördineerd samen met de benodigde ontwerp-uitvoeringsbesluiten ter inzage worden gelegd.

Financiële consequenties

Door de opgelopen vertraging bij het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt en de voorfinancieringsopgave bij het project Lob van Gennep is aan alle projectpartners om aanvullende bijdragen gevraagd. Deze aanvraag voor extra middelen voor beide projecten is aan Provinciale Staten in september 2026 ter besluitvorming voorgelegd. Het gaat om een extra bijdrage vanuit Provincie Limburg van € 1,48 mln. aan het project Oeffelt en € 3,90 mln. aan het project Lob van Gennep.

Nieuwe eigen middelen

- deze volgen via een apart Statenbesluit in september

Fasering naar 2027 e.v.

De financiële middelen voor de cofinanciering van de Dam Lateraalkanaal (regiofondsmiddelen) worden niet in 2026 uitgegeven. Het werk kan pas uitgevoerd worden na afronding van de dijkversterking Buggenum. Hierdoor wordt € 1,85 mln. gefaseerd naar de begroting 2027. Ook de restant procesmiddelen voor de WillemAlexanderhaven € 0,02 mln. worden gefaseerd naar de begroting 2027.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
1.3.2	GS 15-9-2026 Fasering Programma 1 Perspectief Landelijk gebied	N.v.t.	-1.868
			-1.868

1.3.3. Bodemvitalisering

Voortgang

Het project Bodemvitalisering Limburg verloopt volgens planning. Op alle pilotlocaties zijn de groene reststromen (bermmaaisel, blad- en snoeiafval) afkomstig van gemeenten aangebracht. Deze stromen verbeteren de bodemvitaliteit bij agrarische ondernemers door het organische stofgehalte te optimaliseren, waardoor de waterbergende capaciteit van de bodem toeneemt en erosie wordt tegengegaan. Gedurende de looptijd van de pilots zijn en worden diverse metingen op de pilotpercelen uitgevoerd. Er dienen meerdere meetrondes uitgevoerd te worden om te kunnen komen tot representatieve bevindingen, conclusies en interpretaties (niet eerder dan eind 2027). In mei 2026 heeft een informatieve sessie plaatsgevonden waarin het project voor belangstellenden is toegelicht en de reeds opgedane kennis is gedeeld.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Financiële consequenties

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die financiële consequenties hebben voor de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

1.3.4. Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL)

Voortgang

De WRL begroting en eventuele bijstellingen hierop moeten, voordat ze in de begrotingscyclus van de gastorganisatie worden ingebracht, besloten zijn in de bestuurscommissie van WRL. Dat betekent voor de najaarsrapportage dat eind maart 2026 moet worden bepaald of sprake is van een afwijking op de lopende begroting, zodat deze kan worden vastgesteld in de bestuurscommissie van juni 2026. Op basis van de voortgang eind maart 2026, wordt een bijstelling van de WRL begroting niet voorzien. Een uitgebreidere toelichting op de financiële stand van zaken is terug te vinden in de halfjaarlijkse voortgangsrapportage van het WRL programma.

Van de € 14,20 mln. begroot voor WRL in 2026 is eind juni 2026 € 7,90 mln. (55%) verplicht. Binnen deze verplichtingen zijn alle personeelskosten tot het eind van het jaar opgenomen.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Financiële consequenties

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die financiële consequenties hebben voor de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

2. Samen leven en bestaanszekerheid

Samen leven en bestaanszekerheid

Voortgang

De Provincie ligt op koers om de gestelde resultaten binnen het sociale domein en de sportsector te behalen. Organisaties binnen de sociale basisinfrastructuur voeren hun werkplannen uit en dragen bij aan belangrijke maatschappelijke opgaven. In het tweede kwartaal is onder meer Keigezond Limburg in de hele provincie ondersteund, waarmee kinderen en jongeren met overgewicht of obesitas passend worden geholpen. Daarnaast is een subsidieaanvraag ontvangen voor Kansrijke Start, zodat ook dit programma, gericht op de eerste 1.000 dagen van kinderen, in heel Limburg kan doorontwikkelen. Verder is gewerkt aan de structurele financiële borging van de Sociale Agenda, waarover later dit jaar een uitgangspuntennotitie volgt. Samen met 18 partnerorganisaties is de propositie 'Sociaal en veerkrachtig Limburg' aangeboden aan het Rijk, met als doel langdurige samenwerking en structurele financiële steun vanuit de Rijksoverheid. Tevens organiseerden we de conferentie Spil in de Wijk, waar de Leergang Academie voor Sociale Stedelijke Ontwikkeling is gelanceerd. Op sportgebied zijn subsidies verleend voor sport- en beweegakkoorden en evenementen, waarmee Limburgers worden gestimuleerd om meer te sporten en bewegen. Tot slot is er ook uitvoering gegeven aan moties die uw Staten eerder aannamen. Deze worden bij de betreffende onderwerpen verder toegelicht.

2.1.1. Sociale Agenda

Voortgang

We liggen op koers en verwachten de benoemde resultaten te gaan behalen. Alle organisaties binnen de brede sociale basisinfrastructuur geven uitvoering aan hun werkplan, waarmee ze een belangrijke bijdrage leveren binnen onze maatschappelijke opgaven. In het tweede kwartaal is onze ondersteuning aan Keigezond Limburg gerealiseerd. Door deze ketenaanpak worden kinderen en jongeren met overgewicht en obesitas via een individueel passend aanbod geholpen om gezond en lekker in hun vel te zitten. Ons doel was deze periode acht nieuwe gemeenten te laten aansluiten bij deze aanpak, maar door subsidieverlening aan beide GGD'en wordt deze aanpak in het restant van deze beleidsperiode uitgerold in alle Limburgse gemeenten (m.u.v. Mook en Middelaar, zij werken samen in de GGD-regio Gelderland-Zuid). De subsidieaanvraag van Kansrijke Start Noord-/Midden-Limburg, de programmatische aanpak die zich richt op het verbeteren van de eerste 1.000 dagen van kinderen, hebben we in het tweede kwartaal ontvangen. We verwachten deze later dit jaar af te handelen, waarmee dit programma in heel Limburg voor een nieuwe periode ondersteund is. Daarnaast voerden we onze verkenning naar de structurele financiële borging van de Sociale Agenda binnen de provinciale begroting (i.r.t. [toezegging 9770](#)) uit. Over deze verkenning is op 29 mei 2026 tijdens een informatiesessie met u gesproken en op 17 juni 2026 [bent u geïnformeerd](#) over de opbrengsten en het vervolg van deze verkenning. In het vierde kwartaal van 2026 verwachten wij uw Staten een uitgangspuntennotitie aan te bieden, die de basis vormt voor onze structurele rol in het sociaal domein. Ook hebben wij dit kwartaal enkele moties die uw Staten eerder aannamen uitgevoerd. Zo bent u via mededelingen van de portefeuillehouder geïnformeerd over de uitvoering van [motie 3257 Ondersteuning Veilig Thuis Limburg](#) en [motie 3260 Aanvalsplan Dak- en Thuisloosheid Limburg](#).

Afwijkingen

Motie 3191 Berghorst c.s. wordt uitgevoerd binnen het Talent Charter 2035. De uitvoering van deze motie is veranderd, waarmee het in deze motie opgenomen verzoek van PS om een bedrag van € 1,50 mln. te reserveren uit de Algemene Reserve niet uitgevoerd hoeft te worden. Voor de aanvullende verkenning en het implementatieplan wordt maximaal € 0,04 mln. ingezet uit de middelen Integrale aanpak arbeidsmigratie 2025–2027. Voor de pilotfase is binnen de Sociale Agenda € 0,50 mln. voorzien, die wordt verwerkt in de Programmabegroting 2027. Eventuele vervolgmiddelen worden bepaald op basis van de uitkomsten van de verkenning en de pilotfase.

De in 2026 beoogde resultaten kunnen we behalen zonder een aantal begrotingsposten volledig te besteden. Dat geldt voor het structureel beschikbare bedrag voor bibliotheekvernieuwing en ook voor het restantbudget voor maatschappelijke organisaties. Vrijwel alle maatschappelijke organisaties hebben, als onderdeel van de brede sociale basisinfrastructuur, hun subsidienormbedrag ontvangen voor de uitvoering van hun werkplan in 2026. Een enkele organisatie kreeg een lager bedrag, omdat hun aanvraag lager was dan het beschikbare bedrag. Daarnaast resteert er nog budget, omdat de indexering van dit budget pas bekend werd nadat de normbedragen al waren vastgesteld. Daardoor konden de normbedragen niet worden aangepast aan de indexering. Vanaf 2027 is dit opgelost door de normbedragen direct te koppelen aan een eventuele indexering. Organisaties worden hierover halverwege het jaar schriftelijk geïnformeerd, zodat zij tijdig duidelijkheid hebben.

Financiële consequenties

Fasering naar 2027 e.v.

Voor de ondersteuning van een schuldenvrije wijkenaanpak is een bedrag van € 0,25 mln. nodig. De subsidieaanvraag wordt in 2027 gecompleteerd, waarna de subsidietoekenning ook in 2027 plaatsvindt.

Overige bijstellingen - resultaat-effect

Zoals hiervoor onder 'Afwijkingen' toegelicht, kunnen de restanten op de budgetten Maatschappelijke Organisaties (€ 0,25 mln.) en Bibliotheekvernieuwing (€ 0,06 mln.) vervallen. In totaal vervalt hiermee een bedrag van € 0,31 mln. ten gunste van de algemene reserve.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
2.1.1	GS 15-9-2026 Schuldenvrije aanpak	N.v.t.	-250
			-250

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - resultaat-effect		
2.1.1	GS 12-5-2026 Maatschappelijke organisaties, Beleidsregels bibliotheekvernieuwing, Maatschappelijke organisaties	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-311
			-311

2.2.1. Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen

Voortgang

We liggen op koers en verwachten de in de Programmabegroting 2026 benoemde resultaten te behalen. Op basis van de acht gesloten samenwerkingsovereenkomsten in het kader van de gebiedsgerichte aanpak, is in het tweede kwartaal de eerste subsidieaanvraag ontvangen. De overige zeven verwachten we later dit jaar te ontvangen, waarbij we afhankelijk blijven van de samenwerking binnen de lokale allianties om tot een kwalitatief rijpe aanvraag te komen. Gekoppeld aan de gebiedsgerichte aanpak hebben we met in totaal 18 partnerorganisaties [de propositie 'Sociaal en veerkrachtig Limburg'](#) ontwikkeld. Dit is in overleg met de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) gebeurd. In deze propositie wordt de Rijksoverheid gevraagd om langjarig partnerschap en een structurele financiële impuls, om onze gezamenlijke Limburgse aanpak te versterken. Op 11 juni jl. hebben we, samen met de betrokken partners, deze propositie [aan minister Heerma \(BZK\) aangeboden](#). We streven ernaar dat de Rijksoverheid zich bij onze alliantie van maatschappelijke partners voegt, zodat we gezamenlijk verder uitvoering kunnen geven aan deze propositie. Op diezelfde 11 juni organiseerden we de conferentie Spil in de Wijk in en rondom het Gouvernement. Een jaarlijks terugkerende conferentie om professionals en vrijwilligers in het sociaal domein samen te brengen, te inspireren en van elkaar te laten leren. Op deze conferentie is ook de Leergang Academie voor Sociale Stedelijke Ontwikkeling ([LASSO](#)) gelanceerd; een programma voor bevlogen bestuurders, professionals en bewoners die samen werk willen maken van leefbaarheid, veiligheid en gelijke kansen in kwetsbare wijken en kernen. Deze leergang versterkt onze inzet in de gebiedsgerichte aanpak en Leefbaarheidsaanpak. Over deze aanpakken bent u in het tweede kwartaal van 2026 geïnformeerd via twee informatiesessies op 22 mei en 29 mei 2026.

De Leefbaarheidsaanpak draagt niet alleen bij aan de doelen van het beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid, onderdeel Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen, maar ook aan die van het beleidskader Leefbare steden en dorpen (Programma 5), en dan in het bijzonder het onderdeel Leefbare steden en dorpen.

Afwijkingen

Zoals ook in Programma 5 onder product 5.1.1. is opgenomen, zijn de doelstellingen van de Leefbaarheidsaanpak grotendeels al (ruimschoots) gehaald. Op basis van de subsidies, die in de afgelopen maanden zijn verleend, kan het in de begroting 2026 opgenomen bedrag voor de aanpak van kleinschalige initiatieven voor inwoners en sociale gemeenschappen worden afgeraamd.

Financiële consequenties

Fasering naar 2027 e.v.

Begin 2026 zijn in de acht gebieden met de betrokken alliantiepartners langjarige samenwerkingsovereenkomsten (SOK's) afgesloten. Daarmee is een belangrijke basis gelegd voor de verdere uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak. De verdere uitwerking van de aanpakken en de bijbehorende subsidieaanvragen vraagt vervolgens om een zorgvuldige voorbereiding, waarbij partners en betrokkenen uit de wijken en dorpen actief worden betrokken. Omdat de gebieden verschillen in de fase waarin zij zich bevinden wat betreft planvorming en de ontwikkeling van samenwerkingsrelaties, vindt de inzet van de middelen naar verwachting gefaseerd plaats over 2026 en het eerste kwartaal van 2027. Wij faseren in verband daarmee een bedrag van € 3,50 mln. naar 2027.

Overige bijstellingen - resultaateneffect

Zoals hiervoor onder 'Afwijkingen' is vermeld kan het in de begroting 2026 opgenomen bedrag voor de leefbaarheidsaanpak van initiatieven voor sociale gemeenschappen worden afgeraamd en worden toegevoegd aan de algemene reserve (€ 0,30 mln.).

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
2.2.1	GS 15-9-2026 Fasering Uitvoeringsplannen dorpsgerichte en wijkenaanpak		-3.500
			-3.500

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - resultaateneffect		
2.2.1	GS 12-5-2026 LA Kleinsch. Inwoners- en gemeensch. -sociaal	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-300
			-300

2.3.1. Sport en bewegen

Voortgang

We liggen op koers en verwachten de benoemde resultaten te behalen. Alle sporttakplatforms geven, als onderdeel van de brede sociale basisinfrastructuur, uitvoering aan hun werkplan. De subsidies in relatie tot de sport- en beweegakkoorden van Midden- en Zuid-Limburg zijn in het tweede kwartaal verleend. Later dit jaar verwachten we de subsidie in relatie tot het sport- en beweegakkoord Noord-Limburg te verlenen. Ook in het tweede kwartaal werd door aanvragers goed gebruik gemaakt van de subsidieregelingen Bovenlokale evenementen en Topsportevenementen. Met deze subsidieregelingen worden Limburgers geïnspireerd om te gaan/blijven sporten en bewegen. Onder meer de Amstel Gold Race vond in april, met steun vanuit de Provincie, plaats. Naast de dames- en herenwedstrijd in het topsportonderdeel, namen 15.000 breedtesporters deel aan de toerversie in de Zuid-Limburgse heuvels. Daarnaast hebben we dit kwartaal enkele moties en toezeggingen die uw Staten eerder aannamen uitgevoerd. Zo bent u via een [mededeling portefeuillehouder](#) geïnformeerd over de uitvoering van [toezegging 9720](#), in relatie tot [motie 3134](#).

Afwijkingen

De in 2026 beoogde resultaten kunnen we behalen zonder een aantal begrotingsposten volledig te besteden. Alle sporttakplatforms hebben, als onderdeel van de brede sociale basisinfrastructuur, hun subsidienormbedrag ontvangen voor de uitvoering van hun werkplan in 2026. Op het hiervoor beschikbare budget resteert nog geld, omdat maar twee nieuwe platforms een aanvraag indienden voor de beschikbare drie plaatsen. Daarnaast resteert er nog budget, omdat de indexering van dit budget pas bekend werd nadat de normbedragen al waren vastgesteld. Daardoor konden de normbedragen niet worden aangepast aan de indexering. Vanaf 2027 is dit opgelost door de normbedragen direct te koppelen aan een eventuele indexering. Organisaties worden hierover halverwege het jaar schriftelijk geïnformeerd, zodat zij tijdig duidelijkheid hebben over het bedrag dat in 2027 beschikbaar is.

Financiële consequenties

Overige bijstellingen - resultaatteffect

Zoals hiervoor onder 'Afwijkingen' toegelicht, kan het restant op het budget Subsidieregeling Sporttakplatforms vervallen (€ 0,13 mln.) en worden toegevoegd aan de algemene reserve.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - resultaatteffect		
2.3.1	GS 12-5-2026 Subs. Regeling Sporttakplatforms	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-129
			-129

3. Werken aan een toekomstbestendige economie

Werken aan een toekomstbestendige economie

Voortgang

De uitvoering van de economische agenda verloopt planning. Tegelijkertijd blijven de internationale economische ontwikkelingen, de druk op de Europese industrie en de geopolitieke situatie van invloed op het investerings- en ondernemingsklimaat. Juist in deze omstandigheden blijft de Provincie inzetten op het versterken van de concurrentiekracht, het innovatievermogen en de strategische autonomie van Limburg.

Binnen het product *Vestigingsklimaat* van morgen is voortgang geboekt op het terrein van ondernemerschap en zakelijk toerisme. Tevens is gestart met de voorbereiding van één Economic Board Limburg. Voor de Zuid-Limburgse Stoomtrein Maatschappij (ZLSM) is het herijkingsproces nog in uitvoering. Besluitvorming hiervan is voorzien in de nieuwe Statenperiode.

Binnen het product *Maastricht Aachen Airport* blijven de in de Programmabegroting 2026 opgenomen doelen ongewijzigd. Als gevolg van externe procedures, projectoptimalisaties en marktontwikkelingen is de planning op onderdelen geactualiseerd. Deze wijzigingen hebben uitsluitend betrekking op de fasering van de uitvoering.

Binnen het product *Brightlands* is verdere voortgang geboekt in de campusontwikkeling, profilering en samenwerking. De huidige mondiale ontwikkelingen, in het bijzonder binnen de chemische sector, kunnen van invloed zijn op het tempo van het doelbereik op de Brightlands Chemelot Campus.

Binnen het product *Innovaties voor de maatschappelijke opgaven* verloopt de uitvoering conform planning. De belangstelling voor de Sprint Subsidie MKB is groot en de uitvoering van de Europese programma's verloopt succesvol. Met betrekking tot de Einstein Telescope wordt samen met het Rijk, de regio en internationale partners verder gewerkt aan de voorbereiding van de kandidatuur en aan de ontwikkeling van het innovatie-ecosysteem.

Binnen het product *Een gezonde arbeidsmarkt* is voortgang gerealiseerd in de versterking van de grensoverschrijdende onderwijssamenwerking en de uitvoering van het Talent Charter 2035. Daarnaast zijn stappen gezet in de ontwikkeling van arbeidsmarktdashboards, een provinciale leerkring in het kader van het Leven Lang Ontwikkelen (LLO) collectief Basisvaardigheden en een scholingsinstrument. Ook is er verder vorm en inhoud gegeven aan de propositie 'Trinationaal onderwijs en kennis als pijler van een arbeidsmarkt zonder grenzen'.

Binnen het product *Verduurzaming en circulaire economie* verloopt de uitvoering conform planning. Verdere stappen zijn gezet in de borging van circulariteit, de ondersteuning van het mkb en de uitvoering van het meerjarige project CEL4LIFE (Circulaire Economie Limburg 4 LIFE). CEL4LIFE versterkt onze aanpak van de circulaire economie. Het project verbindt bedrijven, kennisinstellingen, onderwijs en overheden in Limburg om circulaire oplossingen beter op te schalen. Het programma richt zich op innovatie, vakmanschap en passende randvoorwaarden met name in de chemie, bouw en maakindustrie. Voor Chemelot blijft de transitie naar een duurzaam en concurrerend industriecluster onverminderd prioriteit houden. De uitwerking van het Clusterplan wordt voortgezet en richt zich op het versterken van de concurrentiekracht, verduurzaming, circulariteit en leveringszekerheid. Op Europees niveau heeft Limburg zijn positie verder versterkt met de deelname van Limburg aan de Critical Chemicals Alliance (CCA). De CCA is een adviesorgaan voor de Europese Commissie, dat zich richt op de actuele uitdagingen van de Europese chemische industrie en pakt belangrijke vraagstukken op waarmee de chemische sector wordt geconfronteerd waaronder het risico op sluitingen. Daarbij zet de CCA in op het behoud en modernisering van de chemische productie, het aanpakken van handelsuitdagingen en het stimuleren van 'lead markets'.

Binnen het product *Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw in Limburg* is voortgang geboekt op diverse thema's, waaronder biobased teelten, eiwittransitie, geothermie, doelsturing en regionale voedselketens. Als gevolg van vertragingen bij uitvoeringsorganisatie Stimulus worden enkele Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) / Nationaal Strategisch Plan (NSP)-regelingen doorgeschoven naar 2027.

3.1.1. Vestigingsklimaat van morgen

Voortgang

We liggen op koers om de beoogde resultaten van de Programmabegroting 2026 te realiseren.

In 2026 organiseerden we twee MKB-events. Het eerste vond plaats bij de Bovengrondse Vakschool in Heerlen en stond in het teken van de Sprintsubsidie MKB, met circa 100 tot 150 ondernemers. Het tweede event, op 16 september, trok circa 250 deelnemers en had de kabinetsplannen van Prinsjesdag als centraal thema, aangevuld met de eerste resultaten van het nieuw ingestelde onderzoek naar de *Staat van het Limburgse MKB* in samenwerking met de Universiteit Maastricht. Ook hier stond de Sprintsubsidie op de agenda: ondernemers met een toegekende aanvraag deelden hun ervaringen, vooruitlopend op de tweede openstelling op 21 september 2026.

Daarnaast heeft het Maastricht Convention Bureau negen internationale bidboeken binnengehaald, waaronder onder andere de Plone Conference (data science) met circa 300 deelnemers, European Academy of Nursing Science met circa 250 deelnemers en European Congress of Trauma and Emergency Surgery met circa 1.000 deelnemers. Hiermee is het zakelijk toerisme in Limburg versterkt in lijn met de thema's van de Brightlands campussen.

Verder is er een subsidie verleend voor de realisatie van de 'Vebego Campus' in Heerlen, een innovatieve, duurzame en multifunctionele werklocatie met een beoogde gebruiksduur van minimaal 20 jaar. Hiermee is een bijdrage geleverd aan de duurzame verankering van Vebego in Limburg.

Ook zijn gesprekken en planvorming gestart ten behoeve van de totstandkoming van één Economic Board Limburg. Een Limburg Economic Board is een samenwerkingsverband de zogeheten 'triple helix' tussen bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en overheden. Het doel is de economische groei, innovatie, infrastructuur en het vestigingsklimaat in de regio te versterken.

Afwijkingen

Het herijkingsproces voor de Zuid-Limburgse Stoomtrein Maatschappij (ZLSM) is in uitvoering. Besluitvorming door Provinciale Staten is voorzien in de nieuwe Statenperiode. Over de voortgang is Provinciale Staten geïnformeerd via [de mededeling van de portefeuillehouder inzake de voortgang van moties 3191, 3192 en 3235 en de Statenvoorstellen met gewijzigde agendering op de Strategische Voorraadagenda van Provinciale Staten](#).

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid

Voor deelname aan de Expo Real 2026 wordt vanuit het product 3.1.1. Vestigingsklimaat van morgen een financiële bijdrage geleverd van € 0,07 mln. ten gunste van het programma 5 Leefbare Steden en Dorpen, product 5.1.2. Toekomstbestendige woonruimten. Deelname aan de Expo Real biedt de Provincie een strategische gelegenheid om het vestigingsklimaat, de innovatieve kracht en de samenwerking op regionale opgaven voor het voetlicht te brengen. De kosten worden gedekt uit de reserve knelpunten economisch beleid.

Fasering naar 2027 e.v.

We faseren een totaalbedrag van € 11,19 mln. naar 2027 in verband met de volgende onderwerpen:

- De meerjarige projectsubsidie aan het CHILL Excellence Center op Aviation Valley [zie ook mededeling portefeuillehouder van 7 mei 2026](#)), deze wordt in delen uitbetaald en lopen parallel met de fases van het project. Hiervoor wordt een bedrag van € 0,73 mln. gefaseerd naar 2027.
- Voor strategische evenementen zijn meerjarige verplichtingen aangegaan, daarom wordt € 0,35 mln. gefaseerd naar 2027.
- Ter afwikkeling van de bestaande verplichtingen die voortvloeien uit de ontbinding van de Anterieure Overeenkomst VDL Nedcar vloeit € 9,17 mln. terug naar de bestemmingsreserve programmakosten VDL Nedcar, omdat voor 2026 momenteel geen besteding is voorzien. Indien in 2026 alsnog aanwending noodzakelijk blijkt te zijn, zal de reserve daarvoor worden ingezet. Verantwoording hierover vindt plaats in de Jaarstukken 2026. Deze mutatie is budgettair neutraal en heeft geen invloed op het begrotingsresultaat.
- Daarnaast wordt voor de aankoop van gronden op basis van de Anterieure Overeenkomst € 0,94 mln. toegevoegd aan programma 1 Perspectief voor het landelijk gebied, product 1.1.1. Natuur, biodiversiteit en fauna.

Overige bijstellingen - budgetneutraal

Er wordt € 0,02 mln. toegevoegd aan de personele begroting (programma 9 Financiën en overhead) voor de inzet van capaciteit ten behoeve van de uitvoering van de regeling Economische Frontrunners.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
3.1.1	GS 5-5-2026 Evaluatie deelname EXPO 2025 en vooruitblik EXPO 2026	Reserve knelpunten economisch beleid	-65
			-65

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
3.1.1	GS 15-9-2026 Fasering product 311 Vestigingsklimaat	N.v.t.	-10.461
3.1.1	GS 21-4-2026 Fasering project CHILL - Excellence Center 2026-2027	N.v.t.	-725
			-11.186

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - budgetneutraal		
3.1.1	GS 7-4-2026 Nadere subsidieregels Economische Frontrunners	Overboeking binnen begroting	-15
			-15

3.1.3. Maastricht Aachen Airport

Voortgang

Provinciale Staten worden via tussentijdse mededelingen van de portefeuillehouder en halfjaarlijkse voortgangsrapportages geïnformeerd over de voortgang van het Groot Project *Transitie Maastricht Aachen Airport*. De meest recente inhoudelijke stand van zaken is opgenomen in de [derde voortgangsrapportage Groot Project 'Transitie MAA'](#). Daarnaast is, conform de aankondiging in de Voorjaarsrapportage, een digitaal dashboard gerealiseerd. Via dit dashboard worden Provinciale Staten ieder kwartaal geïnformeerd over de actuele stand van zaken van de transitie van Maastricht Aachen Airport.

Afwijkingen

De doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026 blijven ongewijzigd. In verband met de voortgang van externe procedures bij het ministerie, projectoptimalisaties en marktontwikkelingen zijn enkele plannings geactualiseerd. Dit betreft de vaststelling van het Provinciaal Inpassingsplan (PIP), de procedure voor het Luchthavenbesluit, de aanbesteding van de ontsluiting van de luchthaven en de inzet van het Route Development Fund. Deze wijzigingen hebben uitsluitend betrekking op de fasering van de uitvoering en doen geen afbreuk aan de realisatie van de gestelde doelen van het beleidskader. De voorbereiding en uitvoering van de projecten worden onverminderd voortgezet, zodat de beoogde resultaten naar verwachting in 2027 worden gerealiseerd.

Financiële consequenties

Fasering naar 2027 e.v.

In 2026 wordt in totaal € 6,84 mln. gefaseerd naar de begroting 2027.

Hiervan heeft € 2,89 mln. betrekking op de specifieke uitkering (SPUK) voor de ontsluiting van Maastricht Aachen Airport. De voorbereidingen voor dit project zijn in 2025 gestart. In aanloop naar de tijdelijke aansluiting van Eindhoven Airport is reeds een eerste deel van het voetpad aangelegd. Tijdens de verdere uitwerking van het project zijn, mede in het licht van de actuele kostenontwikkelingen, optimalisaties in het ontwerp doorgevoerd. Hierdoor heeft de voorbereidingsfase langer geduurd dan oorspronkelijk voorzien. De aanbesteding wordt in 2027 verwacht, waarna de resterende werkzaamheden gefaseerd zullen worden uitgevoerd.

Uit de liquiditeitsprognose van Maastricht Aachen Airport volgt dat in 2026 € 3,27 mln. benodigd is voor eenmalige kosten in het kader van Niet-Economische Diensten van Algemeen Belang (NEDAB). Voor 2026 was hiervoor € 6,54 mln. geraamd. Het resterende bedrag van € 3,27 mln. wordt gefaseerd naar 2027.

Ondanks het feit dat WizzAir vanaf Maastricht Aachen Airport op meerdere bestemmingen vliegt doet men nog geen zogenaamde 'hub' aan. Om die reden is de voor 2026 voorziene stimuleringsbijdrage van in totaal € 0,6 mln. aan WizzAir en MAA nog niet uitgekeerd en worden deze middelen gefaseerd naar 2027.

Tot slot wordt € 0,08 mln. aan procesmiddelen gefaseerd naar 2027.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
3.1.3	GS 15-9-2026 Fasering product 313 Maastricht Aachen Airport	N.v.t.	-6.843
			-6.843

3.2.1. Innovaties voor de maatschappelijke opgaven

Voortgang

We liggen op koers om de in de Programmabegroting 2026 genoemde resultaten te behalen.

De Sprintsubsidie MKB 2026–2027 is op 7 april 2026 vastgesteld door Gedeputeerde Staten en voor het eerst opengesteld op 11 mei 2026 ([zie ook mededeling portefeuillehouder van 26 mei 2026](#)). De regeling ondersteunt Limburgse MKB-ondernemingen bij het implementeren van bestaande oplossingen op het gebied van digitalisering, verduurzaming, circulariteit en arbeidsproductiviteit. In 2026 hebben twee openstellingen plaatsgevonden: de eerste liep van 11 mei tot en met 11 juni 2026, de tweede van 21 september tot en met 21 oktober 2026. Beide openstellingen waren ruim overtekend. Dit laat zien dat er bij het Limburgse MKB grote behoefte is aan ondersteuning bij dit type investeringen.

De regeling Economische Frontrunners die in april 2026 is opengesteld ([zie ook mededeling portefeuillehouder van 7 april 2026](#)) is gericht op het stimuleren van de economische bedrijvigheid in de stationsgebieden van de zes Limburg Centraal gemeenten door de ontwikkeling van interactiemilieus. Deze interactiemilieus versterken de economische dynamiek, samenwerking en kennisdeling en beogen daarmee bij te dragen aan meer innovatie, een sterkere kennisintensieve economie en een impuls voor de economische structuur en werkgelegenheid. De betrokken gemeenten werken momenteel aan het finaliseren van hun voorstellen; inmiddels is echter duidelijk dat dit niet voor alle zes gemeenten vóór het einde van het jaar haalbaar zal zijn.

De verschillende EU-programma's gaan de laatste fase in om nog middelen voor projecten vast te leggen. De uitvoering van projecten loopt door tot 2030. Vooralsnog zijn binnen de verschillende programma's minimaal vier calls voorzien. Voor Limburg verlopen onder meer de projecten Crossroads (Vlaanderen-Nederland), STIPP (Maas-Rijn) en Trinationaal Onderwijs Agrifood (Duitsland-Nederland) succesvol.

Daarnaast is ingezet op de voorbereiding van de nieuwe programmaperiode, op basis van het nieuwe Meerjarig Financieel Kader van de Europese Commissie. Het streven is om eind 2026 een eerste lezing van de Europese Commissie op de drie concept-Interreg-programma's te ontvangen. Daarbij zijn we afhankelijk van programmapartners en de ministeries van Financiën en Economische Zaken en Klimaat.

In maart 2026 hebben Provinciale Staten ingestemd met het inrichten van het Brightlands Future Fund met een investeringskapitaal van €100 miljoen ([PS 20 maart 2026 Brightlands Future Fund](#)). Hiermee wordt de financieringsketen voor innovatie, groei en opschaling versterkt, private en publieke cofinanciering gemobiliseerd en lacunes in het financieringslandschap gedicht. Het fonds wordt ingericht als evergreen-fonds, wat betekent dat terugvloeiend kapitaal opnieuw kan worden geïnvesteerd, met een investeringshorizon van minimaal 25 jaar en volledige revolverendheid op fondsniveau, waarbij de portefeuille wordt gespreid over verschillende ontwikkelfasen en instrumenten. Momenteel wordt gewerkt aan de verdere uitwerking en oprichting van het Brightlands Future Fund. Naar verwachting worden Provinciale Staten hierover, zoals eerder aangegeven, in het najaar van 2026 nader geïnformeerd.

De in de Programmabegroting 2026 opgenomen doelen voor de Einstein Telescope zijn behaald. In de [mededeling portefeuillehouder van 16 juni 2026](#) zijn de Staten geïnformeerd over de historische tijdlijn, de stand van zaken op dat moment en de toekomstige activiteiten. Tegelijkertijd zijn ook nieuwe initiatieven vastgesteld zoals middelen voor de designstudie inzake de uitbreiding van de ETpathfinder tot ET Low Frequency Center, Strategische Euregionale AI-alliantie en Euregionaal onderzoekscentrum ET (Hasselt).

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Financiële consequenties

Fasering naar 2027 e.v.

In de najaarsrapportage wordt er totaal € 6,13 mln. gefaseerd naar 2027. Dit betreft € 1,50 mln. voor de uitvoering van de nadere subsidieregels Sprintsubsidie MKB 2026-2027, aangezien de regeling ook in 2027 twee openstellingen kent en de in de Programmabegroting 2026 opgenomen middelen mede zijn bedoeld voor uitvoering en subsidieverlening in 2027.

Daarnaast wordt er voor de Fronrunnersregeling € 2,93 mln. gefaseerd, omdat een aantal gemeenten de subsidieaanvraag dit jaar niet meer kan finaliseren en de regeling openstaat tot januari 2027.

Tot slot wordt € 1,70 mln. aan procesmiddelen voor de Einstein Telescope gefaseerd naar 2027. Deze middelen zijn bestemd voor activiteiten in 2026 en 2027, terwijl in de begroting 2027 hiervoor geen procesmiddelen zijn opgenomen.

Overige bijstellingen - budgetneutraal

Er wordt € 0,05 mln. toegevoegd aan de personele begroting (programma 9 Financiën en overhead) voor de inzet van capaciteit ten behoeve van de uitvoering van de nadere subsidieregels Sprintsubsidie MKB 2026-2027.

Overige bijstellingen - resultaatteffect

De restant budgetten van de exploitatiebijdrage LIOF en technische bijstand Europese programma's van totaal € 0,02 mln. vallen vrij ten gunste van de algemene middelen.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
3.2.1	GS 15-9-2026 Fasering product 321 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	N.v.t.	-4.625
3.2.1	GS 7-4-2026 Nadere subsidieregels Sprintsubsidie MKB 2026-2027	N.v.t.	-1.500
			-6.125

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - budgetneutraal		
3.2.1	GS 7-4-2026 Nadere subsidieregels Sprintsubsidie MKB 2026-2027	Overboeking binnen begroting	-48
	Overige bijstellingen - resultaateneffect		
3.2.1	GS 12-5-2026 Technische bijstand Europese programma's, NV Industriebank LIOF	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-15
			-63

3.2.2. Brightlands

Voortgang

Recent is de defensiehub op de Brightlands Chemelot Campus (BCC) operationeel geworden. Hiermee is het profiel van de campus verder versterkt. De samenwerking met Universiteit Maastricht (UM) en de Nederlandse organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO) wordt versterkt en BCC ontwikkelt nieuwe aandachtsgebieden zoals batterij- en textielrecycling. In oktober 2026 zal Brightlands Circular Space worden geopend. Voor Brightlands Campus Greenport Venlo (BCGV) heeft de oprichting van Toekomstperspectief Tuinbouwketen Limburg+ (TTL+) Zuidoost-Nederland plaatsgevonden. Dit nieuwe netwerk positioneert de campus als centraal punt en brengt extra kennis en R&D-middelen mee voor innovatie. Ook is het Roboticalab geopend op de campus. De vastgoedorganisatie Campus Vastgoed Greenport Venlo (CVGV) heeft de herstelwerkzaamheden aan het dak gecontinueerd en de bezettingsgraad is fors verhoogd. Voor de Brightlands Maastricht Health Campus (BMHC) wordt de integrale aanpak uitgewerkt gericht op zowel gebiedsontwikkeling als economische versterking via een krachtige innovatie-community. De Brightlands Smart Services Campus (BSSC) richt zich op het verbinden van kennis, markt, talent en kapitaal, met als doel Limburg en daarbinnen Heerlen/Parkstad verder te positioneren als regio voor toepassing van data en AI. Deze ontwikkeling is ook zichtbaar in de herpositionering naar Brightlands Data & AI Campus. In 2026 is sprake van verdere institutionele verankering. Zo is een langjarige samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Heerlen gesloten voor de periode 2026–2040, waarmee een stabiel fundament ontstaat voor verdere campusontwikkeling. Samen met onze partners en ondersteund met een gerichte merkcampagne, werken we verder aan de versterking van Limburg als innovatieve regio. Onlangs is Brightlands door het Intelligent Community Forum als een van de zeven slimste regio's genomineerd voor de finale in oktober van dit jaar.

Afwijkingen

Zoals ook in de Voorjaarsrapportage 2026 is vermeld, staat met name de chemische sector onder druk als gevolg van de huidige mondiale ontwikkelingen. Dit raakt ook BCC en kan leiden tot vertraging in het behalen van de doelstellingen.

Financiële consequenties

Fasering naar 2027 e.v.

Er wordt € 0,03 mln. aan procesmiddelen gefaseerd naar 2027. Deze middelen zijn bestemd voor de uitvoering van meerjarige afspraken c.q. een meerjarige opdracht. Het betreft de Limburgse bijdrage aan het Europese project S3 Platform Medtech en de jaarlijkse vergoeding voor de voorzitter van de Raad van Commissarissen van Brightlands Venture Partners. Met deze fasering wordt voorzien in de noodzakelijke financiële borging voor 2027.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
3.2.2	GS 15-9-2026 Fasering product 322 Brightlands	N.v.t.	-34
			-34

3.3.1. Een gezonde arbeidsmarkt

Voortgang

Onderwijs

In mei 2026 heeft de succesvolle conferentie OECD Global Forum on Local Development plaatsgevonden. Tijdens deze conferentie is tevens een Memorandum of Understanding (MoU) ondertekend door elf hbo-instellingen in de Euregio Maas-Rijn. Daarmee is een belangrijke stap gezet in de versterking van de grensoverschrijdende samenwerking in het hoger onderwijs met als doel om ook op hbo-niveau trinationaal onderwijsaanbod in de regio te realiseren.

Daarnaast zijn twee Interreg-aanvragen op het gebied van trinationaal onderwijs, met provinciale cofinanciering, goedgekeurd: 'Trinational Education in Agrofood' en 'NEXT3'. Deze projecten dragen eraan bij dat studenten uit Nederland, Duitsland en België gezamenlijk kunnen studeren en profiteren van elkaars kennis en expertise.

Ter verdere uitbreiding en duurzame borging van de trinationale onderwijssamenwerking is, met provinciale ondersteuning in de euregio een kwartiermaker aangesteld. Hiermee wordt beoogd de samenwerking tussen onderwijsinstellingen structureel te versterken, nieuwe gezamenlijke initiatieven aan te jagen en te komen tot een duurzame organisatorische inbedding van trinationaal onderwijs in de euregio.

Arbeidsmarkt

De uitvoering van het Talent Charter 2035 is gestart. In deze eerste fase lag de nadruk op het inrichten van drie sporen: de werkgeversaanpak, de werknemersaanpak en de samenwerking met arbeidsmarktpartijen. Doel hiervan is ervoor te zorgen dat de uitvoering van Talent Charter 2035 gezamenlijk met regionale stakeholders wordt ontwikkeld en daarmee goed is ingebed.

Binnen de werkgeversaanpak zijn belangrijke stappen gezet met de ondersteuning van drie concrete projecten: de Werkcirkel, de Aanwezigheidschallenge en FutureYou. Via Ondernemend Limburg (met als penvoerder MKB Limburg) is de borging en voortzetting van deze werkgeversaanpak georganiseerd. Hiermee zijn stappen gezet in het activeren en ondersteunen van werkgevers bij goed werkgeverschap, personeelsbehoud en duurzame inzetbaarheid, met als doel de arbeidsmarktpositie van Limburgse bedrijven en werkenden te versterken.

De ondersteuning van de werknemersaanpak bevindt zich nog in de voorbereidende fase, hierover zijn we in gesprek met de vakbonden. Met het bestuurlijk overleg Arbeidsmarkt is voorzien in structurele afstemming met relevante arbeidsmarktpartijen. Daarnaast geven we met de inrichting van regionale arbeidsmarktdashboards een impuls aan de kennisgedreven meerjarenagenda van de arbeidsmarktregio's en zijn we in het kader van het Leven Lang Ontwikkelen (LLO) Collectief Basisvaardigheden gestart met 'regionale leerkringen': kennisuitwisseling en samenwerking tussen de drie Limburgse regio's.

Tot slot heeft een brede regionale verkenning plaatsgevonden naar de ontwikkeling van een scholingsinstrument. Doel hiervan is te komen tot een collectief van arbeidsmarktpartners en een gezamenlijke, structurele scholingsaanpak. Na de verkenning gaan we over naar de inrichtings- en uitvoeringsfase. Deze uitvoeringsfase zal een pilot zijn waarin we de voorgestelde aanpak in de praktijk toetsen en tegelijkertijd meer inzicht krijgen in de structurele financiële consequenties van het instrument, inclusief mogelijke dekkingsscenario's. De uitvoering van [motie 3191 \(Scholingsfonds Arbeidsmigranten\)](#) wordt integraal betrokken bij de verdere verkenning en ontwikkeling van het Limburgse scholingsinstrument.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid

Niet alleen de afwijkingen of ontwikkelingen zorgen voor aanpassingen in onze begroting. Om verder uitvoering te geven aan ons bestaand beleid zetten we € 0,50 mln. van het begrotingsresultaat 2026 in voor de uitvoering van het Actieprogramma Talent Charter 2035 voor de pilotfase van een Limburgse scholingsinstrument. Deze middelen zijn nodig voor de inrichting en uitvoering van de pilot binnen het Actieprogramma (GS 19 mei 2026 en 7 juli 2026).

Nieuwe middelen derden

Als gevolg van de ontvangen rijksbeschikking wordt de SPUK-bijdrage voor het Grensinformatiepunt (GIP) Maastricht met € 0,03 mln. verhoogd vanwege een btw-correctie. Omdat de middelen volledig aan de gemeente Maastricht worden doorbetaald, worden de baten en lasten met eenzelfde bedrag verhoogd.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
3.3.1	GS 7-7-2026 Procesmiddelen Talent Charter 2035	Begrotingsresultaat	500
			500

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
3.3.1	GS 15-9-2026 GIP Maastricht	SPUK	25
			25

3.4.1. Verduurzaming en circulaire economie

Voortgang

Binnen het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2024–2027, op weg naar 2030 zijn in 2026 verdere stappen gezet in de borging en versnelling van circulariteit. Provinciale Staten zijn [via de mededeling portefeuillehouder van 7 juli 2026](#) geïnformeerd over de voortgang en versnelling van het uitvoeringsprogramma circulaire economie. Zo is via de actualisatie van de Provinciale Omgevingsvisie (POVI) de fysieke (milieu)ruimte voor circulaire economie geborgd, waaronder 35 bedrijventerreinen van provinciaal belang. We zetten het European Chemical Regions Network (ECRN) actief in om de Europese positionering van Limburg te versterken. Het mkb is ondersteund met onder meer subsidies vanuit Europese programma's en de provinciale sprintregeling.

Op 3 maart 2026 heeft de kick-off plaatsgevonden van het provincie brede meerjarig project Circulaire Economie Limburg 4 LIFE 'Ready for a Circular Future' 2026-2031 (CEL4LIFE). CEL4LIFE maakt deel uit

van het provinciale Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2024-2027 op weg naar 2030. In het kader van CEL4LIFE, is in juni door LIOF de zogenaamde one-stop-shop gelanceerd. Dit is een digitaal loket waar ondernemers met een circulaire vraag gekoppeld worden aan de juiste samenwerkingspartner in de regio.

Een generiek Limburgs leer- en innovatieplatform voor circulaire economie wordt niet apart ontwikkeld. Voor chemie en materialen is deze functie reeds aanwezig via Chemelot Innovation and Learning Labs (CHILL); voor bouw- en maakindustrie wordt hieraan binnen CEL4LIFE nadere invulling gegeven.

Ook blijven we Chemelot ondersteunen in de ambitie om in 2050 klimaatneutraal en circulair te zijn. Het geactualiseerde Limburgs Bod voor een duurzaam Chemelot en het recent opgestelde clusterplan *Strategische autonomie door circulaire chemie* vormen hiervoor belangrijke bouwstenen ([mededeling portefeuillehouder inzake clusterplan Chemelot en Kamerbrief van 9 juli 2026](#)). De Europese Critical Chemicals Alliance (CCA) die begin 2026 officieel van start is gegaan, ligt in het verlengde van het Chemicals Industry Action Plan en geeft hieraan nadere invulling. Op Chemelot worden acht moleculen geproduceerd die in het Chemicals Industry Action Plan naar voren komen als potentiële EU-kritieke moleculen. De precieze afbakening wordt uitgewerkt via de Critical Chemicals Alliance. Dit bevestigt onder andere dat Chemelot een relevante positie inneemt in strategische Europese waardeketens.

De Alliance richt zich op het behoud van een sterke chemische industrie in Europa en pakt belangrijke vraagstukken op waarmee de chemische sector wordt geconfronteerd waaronder het risico op sluitingen. Daarbij zet de CCA in op het behoud en modernisering van de chemische productie, het aanpakken van handelsuitdagingen en het stimuleren van 'lead markets'. De inhoudelijke uitwerking vindt plaats binnen vier werkgroepen: 'Critical Chemicals and Critical Sites', 'Trade', 'Investment and Modernisation' and 'Lead Markets'. Provincie Limburg neemt deel aan de werkgroep 'Lead markets' ([zie mededeling portefeuillehouder inzake deelname aan werkgroep 4 Lead Markets van het EU Critical Chemicals Alliance \(CCA\)](#)). De vastgestelde resultaten van de werkgroepen worden in het vierde kwartaal verwacht. Provinciale Staten worden hierover geïnformeerd via een mededeling van de portefeuillehouder.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Financiële consequenties

Nieuwe middelen derden

Voor de gebiedsontwikkeling Chemelot worden de bijdragen van externe partners (€ 0,08 mln.) toegevoegd aan de begroting. Dit is een technische wijziging en verloopt volledig budget neutraal.

Verder zijn in de begroting 2026 voor de gebiedsontwikkeling Graetheide – De Lexhy nog geen pachtopbrengsten geraamd uit de verpachting van gronden en hoeves. Op basis van de actuele raming wordt voorgesteld zowel de baten als de lasten in 2026 met € 0,21 mln. bij te stellen.

Fasering naar 2027 e.v.

We faseren een totaalbedrag van € 1,41 mln. naar 2027 in verband met de volgende onderwerpen:

- Binnen het uitvoeringskader Werken aan een toekomstbestendige economie worden voor het onderdeel Duurzaamheid en Circulaire Economie € 0,31 mln. aan procesmiddelen gefaseerd naar 2027. Deze fasering is noodzakelijk, omdat in 2027 geen middelen zijn voorzien, terwijl de middelen wel benodigd zijn voor de voortzetting van de uitvoering van CEL4LIFE.
- De grond aankoop Graetheide is nog niet notarieel afgewikkeld ([zie ook mededeling portefeuillehouder inzake samenwerkingsovereenkomst Provincie Limburg – gemeente Sittard-Geleen inzake gezamenlijk eigendom gronden Graetheide – de Lexhy van 16 december 2025](#)). In het kader van de beoogde gebiedsontwikkeling ter plaatse is met name het project 380 Kv-Energiestation van Tennet nog lopende. Om dit project mogelijk te maken dient met een of meer hoevepachters nadere afspraken gemaakt te worden omtrent hun grondposities. Dit heeft mogelijk financiële consequenties voor de Provincie als eigenaar. Derhalve is de financiële afwikkeling van dit project nog niet in 2026 afgerond en dienen nog budgetten behouden te blijven tot het moment dat de uitgangspunten omtrent deze afwikkeling uitgekristalliseerd zijn en de financiële impact hiervan bepaald is. Derhalve wordt € 1 mln. gefaseerd naar 2027.
- Verder wordt voor de gebiedsontwikkeling Chemelot € 0,10 mln. aan procesmiddelen gefaseerd naar 2027. Deze middelen zijn in 2027 benodigd voor de verdere ondersteuning van de gebiedsontwikkeling. De inzet draagt bij aan de ambitie van Chemelot om in 2050 concurrerend, klimaatneutraal en circulair te zijn.

Overige bijstellingen - resultaat-effect

De kosten voor bodemonderzoek in het kader van de grondaankoop Graetheide vallen € 0,10 mln. lager uit dan geraamd. Dit bedrag kan derhalve vrijvallen ten gunste van de algemene reserve.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
3.4.1	GS 15-9-2026 Exploitatie opbrengsten Graetheide / de Lexhy	Pacht	210
3.4.1	GS 15-9-2026 Externe bijdragen gebiedsontwikkeling Chemelot	Bijdrage externe partners	80
			290

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
3.4.1	GS 15-9-2026 Fasering product 341 Circulaire economie	N.v.t.	-1.408
			-1.408

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - resultaat-effect		
3.4.1	GS 12-5-2026 Kosten t.b.v. aankoop gronden Graetheide	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-100
			-100

3.5.1. Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw in Limburg

Voortgang

Het werkprogramma Building Balance 2025–2028 is verder uitgevoerd ter ondersteuning van ketenvorming rondom biobased teelten. Tevens is verder geïnvesteerd in het onderhouden van relevante netwerken binnen de eiwittransitie, waaronder ondersteuning van The Protein Company en FoodValley. Zij vervullen een aanjagende en ondersteunende rol voor ketensamenwerking om de toepassing van plantaardige eiwitten in de humane en dierlijke voeding te vergroten als vervanging van dierlijke eiwitten.

Sinds april 2026 is de proef-op-de-somfase van de Agrarische Blijversaanpak Limburg (ABL) gestart, waarin de eerdere ontwikkelde systematiek in een aantal casussen wordt getest. Deze testfase levert, op basis van de opgedane ervaringen, een evaluatierapport op waarin de aanbevelingen staan voor de verdere uitrol van de blijversaanpak.

Op het gebied van geothermie is een intentieovereenkomst gesloten met het ministerie van Klimaat en Groene Groei, energiebedrijf Energie en Beheer Nederland (EBN) en onderzoeksinstituut TNO ten behoeve van de oprichting van een Deep Geothermal Observatory Limburg. Met de intentieovereenkomst wordt beoogd de kennisontwikkeling en samenwerking rond diepe geothermie in Limburg te versterken, zodat de potentie en randvoorwaarden beter in beeld komen.

De begeleiding van showcasebedrijven in het kader van doelsturing is voortgezet, met als doel kennis en expertise op te bouwen richting doelvoorschriftenvergunningen, waarbij per bedrijfslocatie emissiedoelstellingen voor lucht, water en bodem worden vastgelegd en ondernemers, op basis van meting en registratie, meer ruimte krijgen om zelf passende maatregelen te kiezen om aan deze doelen te voldoen.

Binnen het Regionaal Voedselsysteem wordt momenteel getest met het bestelplatform, met als doel dit in het vierde kwartaal van 2026 live te laten gaan. Dit bestelplatform brengt klanten en Limburgse streekproducenten samen in één efficiënte, transparante en duurzame orderstroom van bestelling tot levering en betaling.

Daarnaast zijn de voorbereidingen gestart voor een communicatiecampagne over de Limburgse land- en tuinbouw, die vanaf het tweede kwartaal van 2027 van start gaat.

Met steun van de Provincie is, samen met de Provincie Noord-Brabant, de Stichting Greenport Zuidoost Nederland gestart voor een proefperiode van drie jaar. Stichting Greenport Zuidoost Nederland brengt ondernemers, overheden en kennisinstellingen samen om de tuinbouwsector in Noord-Brabant en Limburg te versterken.

Tot slot staat in het kader van natuurinclusieve landbouw in het vierde kwartaal van 2026 een evenement gepland, gericht op het zichtbaar maken van de samenwerking, het versterken van de dialoog tussen agrariërs en beleidsmakers en het duiden van provinciaal beleid.

Afwijkingen

Voor de uitvoering van de regelingen in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) / Nationaal Strategisch Plan (NSP) zijn we afhankelijk van de uitvoeringscapaciteit van Stimulus. Door vertraging bij deze uitvoeringsorganisatie verlopen beoordelingsmomenten en betalingen later dan voorzien. Hierdoor worden de openstellingen van 'Samenwerking Europese Innovatie Partnerschap (EIP) operationele groepen', 'Kennisverspreiding' en 'Productieve investeringen' begin 2027 voorzien in plaats van in 2026.

De middelen voor de regeling Opgavegericht innoveren voor verduurzaming en innovatie op het boeren erf worden gefaseerd naar 2027, omdat deze regeling wordt gekoppeld aan een GLB-openstelling in het eerste kwartaal van 2027.

Voor natuurinclusieve landbouw wordt het vervolg in 2027 nader bepaald op basis van de lopende evaluatie.

Financiële consequenties

Fasering naar 2027 e.v.

Er wordt totaal € 4,05 mln. gefaseerd naar 2027 e.v.:

Zoals toegelicht onder 'Afwijkingen' worden de GLB/NSP-openstellingen EIP, Kennisverspreiding en Productieve investeringen doorgeschoven naar begin 2027. De hiervoor gereserveerde € 1,77 mln. worden derhalve gefaseerd naar 2027.

Daarnaast wordt € 2,28 mln. gefaseerd naar 2027 als gevolg van de voortzetting en fasering van diverse landbouwregelingen en -trajecten, waaronder de regeling Opgavegericht innoveren en natuurinclusieve landbouw.

Overige bijstellingen - budgetneutraal

Verder wordt vanuit het budget strategisch verbinden € 0,04 mln. in 2026 en € 0,08 mln. in 2027 toegevoegd aan de personele begroting (programma 9 Financiën en overhead) ten behoeve van een tijdelijke aanstelling van een processecretaris voor de uitvoering van Agrarische Blijversaanpak Limburg (ABL).

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
3.5.1	GS 15-9-2026 Fasering product 351 Landbouw	N.v.t.	-4.045
			-4.045

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - budgetneutraal		
3.5.1	GS 7-7-2026 Uitvoering Agrarische Blijversaanpak Limburg	Reserve Landbouw	-42
			-42

4. Nieuwe energie en leefmilieu

Nieuwe energie en leefmilieu

Voortgang

De uitvoering van het programma Nieuwe energie en Leefmilieu ligt op koers. Het onderdeel Nieuwe energie (4.1) kent geen significante afwijkingen op inhoud, financiën en planning. De resultaten voor het onderdeel Gezond en veilig leefmilieu (4.2) liggen eveneens op koers. We voeren onze wettelijke VTH-taken uit conform het vastgestelde VTH Uitvoeringsprogramma 2026. Daarbij worden de wettelijke termijnen voor vergunningverlening niet altijd gehaald.

De propositie Energie van en voor Limburg (najaar 2026 gereed) vormt de basis voor de provinciale inzet op energie-infrastructuur en de ruimtelijke inbedding daarvan. Het vormt de basis voor verdere energieafspraken tussen Rijk en Provincie de komende jaren.

Op het gebied van energie-infrastructuur is voortgang geboekt met de procedures voor de 150 kV-verbinding Graetheide–Beek–Schoonbron, de Delta Rhine Corridor Oost en het Waterstofnetwerk Limburg. Ook wordt het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMiek) geactualiseerd. Tegelijk blijft netcongestie een belangrijk aandachtspunt, nu ook kleinverbruikers met wachtlijsten voor netaansluitingen te maken hebben. De inzet blijft daarom gericht op versnelling en ruimtelijke inpassing van energie-infrastructuur, aanvullende congestiemaatregelen en afspraken met het Rijk over de verdere ontwikkeling van het Limburgse energiesysteem.

Ook de verdere uitwerking van de Provinciale Energiediensten Maatschappij (PEM) vraagt nadrukkelijk aandacht. Tegelijk blijven de uitvoering en besteding onder druk staan door complexe regelgeving, capaciteitsgebrek en investeringscasussen die nog onvoldoende uitvoeringsrijp zijn. Daarnaast wordt verder gewerkt aan de ondersteuning van energiegemeenschappen, de verduurzaming van de eerste 1.000 woningen en de ontzorgingsprogramma's voor maatschappelijk vastgoed en het midden- en kleinbedrijf.

Voor warmte is bij Warmtenet Zuid-Limburg gekozen voor een aangepaste ontwikkelrichting, waarbij warmtenetten in drie clusters worden ontwikkeld op basis van lokale bronnen. Ook loopt het door het Rijk gefinancierde verkenningstraject naar kleine modulaire kernreactoren door; de uitkomsten worden in het najaar van 2026 verwacht.

4.1.1. Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en Verduurzaming industrie en bedrijventerreinen

Voortgang

Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding

De propositie Energie van en voor Limburg vormt de basis voor de provinciale inzet op energie-infrastructuur, netcongestie en de ruimtelijke inbedding van het energiesysteem. Met deze propositie brengt Limburg richting het Rijk in beeld welke investeringen, randvoorwaarden en bestuurlijke afspraken nodig zijn om het Limburgse energiesysteem toekomstbestendig te ontwikkelen. De herziene versie van de propositie wordt in het derde/vierde kwartaal aangeboden aan de minister van Klimaat en Groene Groei en vormt de basis voor verdere energieafspraken tussen Rijk en Provincie.

De uitvoering van energie-infrastructuur en ruimtelijke inbedding verloopt conform de ingezette koers. De projectprocedure voor de vernieuwing en verzwaring van de 150 kV-verbinding Graetheide–Beek–Schoonbron is gestart. Daarnaast wordt, in afstemming met gemeenten en het Rijk, verkend of de Provincie de rol van bevoegd gezag kan vervullen bij aanvullende congestiereducerende projecten, waaronder de vernieuwing en verzwaring van de 150 kV-verbinding Buggenum–Blerick–Boekend.

De voorverkenning naar diepe aanlanding van wind op zee is afgerond. Daarbij is Limburg als kansrijke locatie in beeld gebracht, zoals aan uw Staten is medegedeeld in de [mededeling van de portefeuillehouder inzake Diepe Aanlanding Wind op Zee](#). Ook de Delta Rhine Corridor Oost en het Waterstofnetwerk Limburg zijn in procedure gebracht. Onze aandachtspunten bij deze Rijksprojecten hebben wij kenbaar gemaakt via inspraakreacties op het Voornemen en Participatieplan. Onze inzet is daarbij onder meer gericht op het realiseren van aansluitmogelijkheden voor Chemelot, de Clauscentrale en, voor waterstof, de Cluster 6-bedrijven.

De gebiedsgerichte aanpak Maasbracht–Graetheide/Chemelot, waarin deze projecten en andere relevante opgaven samenkomen, is tijdens een infosessie op 5 juni aan uw Staten toegelicht. Tegelijkertijd geven we uitvoering aan de projecten binnen het provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat 2.0 en werken we aan de actualisatie naar versie 3.0. Als uitwerking van de Energievisie 2.0 worden eind 2026 twee energiebeelden voor Oostoever en Maastricht-Mergelland opgeleverd. Deze maken deel uit van het provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat 3.0 en van de landelijke pilot Energiebeelden in het kader van het Nationaal Programma Energiesysteem.

Per 1 juli is de situatie voor kleinverbruikers, waaronder woningbouw en het midden- en kleinbedrijf, gewijzigd. Ook deze partijen worden nu op de wachtlijst geplaatst, waardoor een stroomaansluiting niet langer gegarandeerd is. Woningbouwplannen, evenals ziekenhuizen en hulpdiensten, krijgen daarbij prioriteit. Via de regeling 'eerder aanvragen' kunnen gemeenten vanaf 1 oktober woningbouwplannen eerder aanmelden. Provinciale Staten zijn hierover geïnformeerd via de beantwoording van de [schriftelijke vragen van CDA-IJpelaar van 10 maart 2026](#) inzake netcongestie.

Limburgs Energiefonds (LEF)

In februari 2026 is het Statenvoorstel G-25-030 Herijking LEF 2026 behandeld en in maart 2026 lag het Statenvoorstel G-26-001 Aanpassen voorwaarden en zekerheidsstelling Mijnwater in de Staten. Met de uitvoering van beide Statenvoorstellen is inmiddels een start gemaakt.

Naar aanleiding van G-25-030 is de aandeelhouderslijn vastgesteld in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA). Daarnaast is uitvoering gegeven aan toezegging 9743 door aan Rebel opdracht te verstrekken voor het opstellen van een nieuw format voor de voortgangsrapportage (VGR) van het LEF.

Ten aanzien van Mijnwater zijn de voorwaarden van de agio-overeenkomst aangepast. Tevens is de rapportage van Mijnwater in overeenstemming gebracht met de hierover gemaakte afspraken. Daarnaast zijn gesprekken gestart met het LEF en Enpuls over de ontvlechting van Mijnwater uit het LEF.

Verduurzaming Industrie en bedrijventerreinen

De uitvoering van de maatwerkaanpak voor de industrie verloopt conform de ingezette koers. Deze aanpak is gericht op de versnelde verduurzaming van de industrie door afspraken over aanvullende CO₂-reductie, bredere verduurzamingskansen en andere maatschappelijke opgaven, zoals stikstofreductie en verbetering van de luchtkwaliteit. In Limburg zijn diverse bedrijven actief betrokken bij de maatwerktrajecten; met enkele bedrijven zijn een Expression of Principles en een Joint Letter of Intent ondertekend, en met Cosun is een bindende maatwerkovereenkomst gesloten. Provincie Limburg is mede-ondertekenaar van deze maatwerkovereenkomsten. De maatwerktrajecten zijn complex, kennen een meerjarig karakter en vragen specialistische en fluctuerende inzet van de Omgevingsdienst Zuid-Limburg (ODZL). De voortgang van de uitvoering is daarbij mede afhankelijk van het aantal en de complexiteit van de vergunningaanvragen bij de ODZL voor verduurzamingsprojecten.

Afwijkingen

Op het budget voor de decentralisatie-uitkering (DU) Versterking vergunningverlening maatwerkaanpak wordt in 2026 naar verwachting € 0,20 mln. ingezet. Dit is gebaseerd op de huidige inschatting van de ODZL. Zie nadere toelichting hierboven.

Bij PS besluit van 20 maart 2026 is een dotatie aan de risicoreserve Sturing in Samenwerking (SiS) van € 0,85 mln. ingesteld voor een nieuw te verstrekken garantstelling aan Enexis. Hiermee kreeg Enexis zekerheid van de Provincie, zodat de toegekende Joint Transition Mechanism subsidie aan Mijwater kon worden uitbetaald. Recent is evenwel gebleken dat deze provinciale garantstelling niet zal worden geëffectueerd. Daarmee is de dotatie niet langer vereist. De formele bijstelling van de totale risicoreserve SiS verloopt via de reguliere P&C-cyclus via de jaarrekening 2026. Vooruitlopend hierop, wordt dit via deze Najaarsrapportage kenbaar gemaakt.

Financiële consequenties

Nieuwe middelen derden

- voor de inzet van capaciteit voor de PEM, alsook voor andere onderdelen van Energie (e-infra, bevoegd gezag rollen en aanpalende specialisten) wordt het budget in 2026 met € 2,00 mln. opgehoogd. Dit betreft Rijksmiddelen (SPUK CDOKE), deze middelen kunnen conform de Rijksbeschikking worden ingezet t/m 2027;
- voor de openstelling van een tweede subsidietranche van de subsidieregeling Proceskosten energiehub 2026 wordt een bedrag van € 1,35 mln. aan deze regeling toegevoegd. Deze middelen worden ingezet voor het procesmatig ondersteunen van lokale energiehub-initiatieven. Het betreft hier een specifieke uitkering van het Rijk (SPUK);
- via de meicirculaire 2026 hebben we een DU Stimuleringsprogramma Energiehubs ontvangen. Deze middelen worden ingezet in het kader van het Stimuleringsprogramma Energiehubs waarbinnen het Rijk, netbeheerders, regionale ontwikkelingsmaatschappijen en decentrale overheden samenwerken om de ontwikkeling van energiehubs te bevorderen. Het betreft een bedrag van € 0,82 mln.;
- voor de continuering van het Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed wordt een bedrag van € 0,80 mln. toegevoegd. Dit programma is erop gericht om kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren in Limburg te begeleiden bij het verduurzamen van hun vastgoed door middel van een integraal ontzorgingstraject. Het betreft hier een specifieke uitkering van het Rijk (SPUK).

Fasering naar 2027 e.v.

Een bedrag van € 4,79 mln. wordt gefaseerd naar 2027 e.v. jaren, het betreft:

- voor de inzet van capaciteit voor energie en klimaat zijn nog voldoende middelen beschikbaar via de SPUK CDOKE t/m 2027. Deze middelen worden eerst ingezet. Het ontvangen bedrag van € 2,85 mln. via de DU CDOKE (de opvolger van de SPUK), wordt daarom gefaseerd naar 2028. De DU kan conform de afspraken met het Rijk worden ingezet t/m 2030;
- de versterking van de vergunningverlening voor maatwerkbedrijven; in 2026 wordt naar verwachting € 0,20 mln. ingezet. Een bedrag van € 0,94 mln. wordt gefaseerd naar 2027;
- een bedrag van € 0,82 mln. DU Stimuleringsprogramma Energiehubs wordt gefaseerd naar 2027. Gedurende het jaar 2026 loopt de provinciale subsidieregeling "Ondersteuning proceskosten energiehubs 2026" nog. Deze wordt bekostigd uit de SPUK CDOKE-bijdrage van het Rijk uit 2025. Hieruit volgt dat een andere invulling van onze ondersteuning van energiehubs pas in januari 2027 aan de orde zal zijn. Bovendien zijn er voor deze andere invulling ook nog geen details bekend over de nationale kaders en randvoorwaarden, zoals een nationale subsidieregeling die de Limburgse regeling vervangt.';
- de DU Uitvoeringskosten klimaatakkoord, een bedrag van € 0,20 mln. wordt gefaseerd naar 2027 voor procesondersteuning en het organiseren van bijeenkomsten en overleggen.

Overige bijstellingen - resultaatteffect

Het Operationeel Programma Zuid-Nederland (Programma OPZuid; Europees subsidieprogramma) stelt geen cofinanciering meer beschikbaar voor het thema warmtetransitie en energieopslag. Dit betekent dat de Provincie Limburg ook geen middelen meer inzet als cofinanciering. Een bedrag van € 0,65 mln. kan vrijvallen ten gunste van de algemene reserve. Een aantal lopende aanvragen worden wel nog afgehandeld.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
4.1.1	GS 15-9-2026 Ophogen budget SPUK Capaciteit Decentrale Overheden Klimaat en Energie (CDOKE)	SPUK	2.000
4.1.1	GS 5-5-2026 Tweede tranche subsidieregeling ondersteuning proceskosten energiehubs	SPUK	1.345
4.1.1	GS 15-9-2026 Meicirculaire 2026	Provinciefonds	820
4.1.1	GS 5-5-2026 Europese aanbesteding voor het Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	SPUK	795
			4.960

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
4.1.1	GS 15-9-2026 Faseren DU Capaciteit Decentrale Overheden Klimaat en Energie (CDOKE)	N.v.t.	-2.839
4.1.1	GS 15-9-2026 Faseren DU Versterking vergunningverlening maatwerkafspraken	N.v.t.	-937
4.1.1	GS 15-9-2026 Faseren DU Stimuleringsprogramma energiehubs	N.v.t.	-820
4.1.1	GS 15-9-2026 Faseren DU Uitvoeringskosten klimaatakkoord	N.v.t.	-200
			-4.796

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - resultaatteffect		
4.1.1	GS 12-5-2026 PES2 - OPZuid energieopslag en -omzetting	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-648
			-648

4.1.2. Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek

Voortgang

PEM pijler 1: energiegemeenschappen

In het licht van de - Gewijzigde Motie 3228 Hendriks c.s. inzake Instellen klankbordgroep PEM heeft inmiddels een tweede klankbordgroep bijeenkomst plaatsgevonden. De klankbordgroep is betrokken bij de nadere uitwerking van de PEM en is gevraagd te reflecteren op de ingezette ontwikkelrichting.

In het tweede kwartaal van 2026 is concreet aan de slag gegaan met het ondersteunen van de geselecteerde prioritaire pilots, zodat zij zich zo snel mogelijk kunnen ontwikkelen tot volwaardige energiegemeenschappen. Daarnaast worden ook de niet-prioritaire pilots ondersteund door het aanbieden van haalbaarheidsonderzoeken naar energiegemeenschappen.

PEM pijler 2: Verduurzaming gebouwde omgeving

In juni 2026 is gestart met de uitvoering van de pilotregeling 'Provinciale Energiediensten Maatschappij pilot voor versnelling woningisolatie'. Deze regeling is gericht op de verduurzaming van 1.000 woningen in het kader van de aanpak van energiearmoede, te beginnen in de regio Peel en Maas. Daarna volgen de regio's Parkstad en Noord-Midden Limburg.

Groen Gas

In het tweede kwartaal van 2026 is gestart met een uitvoeringsonderzoek dat in kaart brengt welke randvoorwaarden en instrumenten de Provincie kan inzetten met betrekking tot groen gas. De focus ligt op het verkennen van mogelijkheden voor lokale groengasproductie én het verminderen van stikstofemissies in de landbouw. Deze onderzoeksresultaten zijn medio juli opgeleverd en toegelicht tijdens een technische infosessie op 4 september jongstleden. De inzet op groen gas continueert onverminderd via de ondersteuning en versnelling van energiegemeenschappen in het kader van de PEM. Daarnaast wordt de ontwikkeling aan de zijde van het Rijk op de voet gevolgd, aangezien deze randvoorwaardelijk zijn voor de ontwikkelingen rondom de realisatie (de snelheid daarvan) van productielocaties.

Small modular reactors

Het door het Rijk gefinancierde verkenningstraject naar small modular reactors (SMR's) verloopt conform planning. In dit traject wordt onderzocht welke potentie, randvoorwaarden en kansen er voor Limburg zijn, onder meer in relatie tot energievoorziening, ruimtelijke inpassing en mogelijke vervolgstappen. De uitkomsten van deze verkenning worden in het vierde kwartaal van 2026 verwacht.

In de Kamerbrief Rijksroutekaart 7 GW kernenergie van juni 2026 heeft het Rijk aanvullende ondersteuning in het vooruitzicht gesteld voor eventuele verdiepende locatieonderzoeken. Deze ondersteuning omvat ook een financiële component. De nadere uitwerking hiervan door het Rijk loopt nog. Naar verwachting wordt daarmee ook duidelijk welke aanvullende ondersteuning beschikbaar kan komen voor de Provincie.

Provinciale Staten worden over de voortgang periodiek geïnformeerd via een mededeling van de portefeuillehouder.

Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed

Het Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed verloopt conform planning en levert concrete resultaten op, zoals gemeld in de [mededeling van de portefeuillehouder](#). Via vier gecontracteerde partijen worden kleine eigenaren van maatschappelijk vastgoed in Limburg integraal ondersteund bij de verduurzaming van hun gebouwen. De bekendheid van het programma is vergroot via de campagne Limburg Bespaart en door samenwerking met gemeenten en maatschappelijke partners. Op basis van de huidige voortgang is de verwachting dat de beschikbare specifieke uitkering volledig en doelmatig wordt ingezet voor het realiseren van de programmadoelstellingen. Daarnaast beschikt Limburg vanaf het derde kwartaal van 2026 over een provinciaal fonds van € 5,6 mln. voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, waarmee maatregelen uit het ontzorgingstraject kunnen worden gefinancierd en uitgevoerd ([gewijzigd Statenvoorstel G-26-016](#)).

Ontzorgingsprogramma MKB

Het Ontzorgingsprogramma MKB, gestart op 1 mei 2025, laat een positieve ontwikkeling zien. Inmiddels zijn 43 subsidieaanvragen verleend. Mede dankzij de campagne Limburg Bespaart wordt de regeling goed benut door adviseurs en ondernemers. De regeling ondersteunt bij de verduurzaming van de bedrijfsvoering en het vastgoed. In samenwerking met MKB-Limburg en gemeenten wordt ingezet op een groter bereik. Daarbij worden eind 2026 ook collectieve of gebundelde aanvragen van gemeenten verwacht. Op basis van de huidige realisatie is de verwachting dat na afloop van de initiële looptijd middelen beschikbaar blijven. Hierdoor ontstaat, in overleg met het Rijk, ruimte om het programma te verlengen met behoud van de huidige doelstellingen, in samenhang met het onderdeel bedrijventerreinen binnen de SPUK Bedrijfsmatig Vastgoed.

Warmtenet Zuid-Limburg

Provinciale Staten zijn op 8 juli 2026 via een [mededeling van de portefeuillehouder](#) geïnformeerd over de ontwikkeling van Warmtenet Zuid-Limburg. In de stuurgroepvergadering van 10 juni 2026 is vastgesteld dat verdere ontwikkeling met restwarmte van Chemelot als eerste hoofdbron op dit moment niet kansrijk is. Besloten is daarom de ontwikkeling van warmtenetten voort te zetten in drie clustersgemeenschappen: Westelijke Mijnstreek, Maastricht-Meerssen en Parkstad. De bronnenstrategie wordt per cluster afgestemd op de lokale situatie en gaat uit van de inzet van lokale bronnen. Daarnaast wordt in samenwerking met Enpuls en de Nationale Deelneming Warmte de oprichting van een regionaal warmtebedrijf nader verkend.

De financiële eindafrekening van fase 3 van Warmtenet Zuid-Limburg vindt plaats nadat alle facturen zijn verwerkt, en de subsidie vanuit OPZuid definitief is vastgesteld. Naar verwachting wordt, mede als gevolg van deze subsidie, niet het volledige beschikbare budget benut. Het resterende bedrag wordt naar rato van inleg terugbetaald aan de deelnemers. De verwachting is dat dit in het vierde kwartaal van 2026 wordt afgerond.

Afwijkingen

Zoals ook in de Voorjaarsrapportage 2026 is vermeld, blijft overeind dat er is gewerkt aan het inzichtelijk maken van de producten (informatie, marktonderzoek en onderbouwingen) die nodig zijn om de PEM door te ontwikkelen tot een robuuste organisatie.

De bij de Voorjaarsnota eerder gemelde afwijking in relatie tot druk op de uitvoering en bestedingen, als gevolg van complexiteit qua regelgeving en capaciteitsgebrek, is nog steeds actueel. Er wordt verwacht dat de bestedingen van de PEM middelen in 2026 daardoor lager zullen uitvallen. Om de continuïteit van de uitvoering van de PEM in 2026 en in 2027 te borgen, wordt het budget bijgesteld. Dit wordt gedekt via de ontvangen Rijksmiddelen de SPUK CDOKE. Deze middelen zijn opgenomen onder product 4.1.1.

PEM Pijler 1: Energiegemeenschappen

De afgelopen periode zijn intensieve gesprekken gevoerd met partijen op de markt om de al eerdere voorziene en geïnventariseerde investeringsbehoefte (Statenvoorstel PEM 2025) te concretiseren. TNO is in opdracht van de Provincie Limburg, in nauwe samenwerking met de provincie en betrokken partijen in het veld, gestart met een nadere verkenning van de marktbehoefte ten aanzien van de PEM. Ook hebben inmiddels twee klankbordgroep bijeenkomsten PEM plaatsgevonden, waarvan de bevindingen worden meegenomen in de verkenning. Deze verkenning richt zich op het verkrijgen van verdiepend inzicht in de huidige en toekomstige marktvraag en op de vertaling daarvan naar een realistisch en robuust meerjarenplan voor de PEM. Daarbij wordt expliciet aandacht besteed aan de inhoudelijke koers, de uitvoerbaarheid, de organisatie en de financiële houdbaarheid. Op basis hiervan wordt gewerkt aan een toekomstbestendige positionering van de PEM.

Initieel voorziene investeringscasussen, zoals benoemd in het Statenvoorstel PEM 2025, zijn naar nu blijkt, nog niet rijp genoeg, dat heeft invloed op de wijze waarop de financiële middelen kunnen worden ingezet. Als gevolg daarvan blijven de uitgaven op dit moment achter. Echter zijn er andere mogelijkheden om de middelen op een actieve wijze aan te wenden, zodat deze alsnog zo snel mogelijk kunnen bijdragen aan een versnelling van de energietransitie in het kader van de ontwikkeling van energiegemeenschappen. Op korte termijn volgt een nadere toelichting op de concrete uitvoering van de PEM.

PEM Pijler 2: Verduurzaming Gebouwde Omgeving

De pilotregeling voor de verduurzaming van de eerste 1.000 woningen is inmiddels van start gegaan in de eerste regio. De regeling heeft als bijzondere component een ontzorgingstraject dat erop gericht is om 'achter de voordeur' te komen bij de meest kwetsbare huishoudens. Deze huishoudens zijn zelf niet in staat de weg naar subsidies te vinden. Daarom is aan de voorkant niet goed in te schatten, hoe snel de uitputting van het subsidiebudget zal verlopen. Dit heeft mogelijk effect op de voorziene besteding.

Financiële consequenties

Nieuwe middelen derden

De beschikbare middelen voor de SPUK Ontzorgingsprogramma mkb worden conform de Rijksbeschikking bijgesteld met € 0,55 mln. Het betreft zowel de lasten, als de baten. Deze bijstelling heeft geen consequenties voor het resultaat.

Fasering naar 2027 e.v.

Een bedrag van € 0,96 mln. wordt gefaseerd naar 2027. Dit betreft de Specifieke uitkering Bedrijfsmatig vastgoed en Ontzorging verduurzaming kleine ondernemingen. Deze middelen zijn op basis van doorlopende afspraken met het Rijk meerjarig ter beschikking gesteld. De subsidieregeling ontzorgingsprogramma mkb heeft een looptijd tot 01-05-2027. Zie voor nadere toelichting onder kopje 'Voortgang'.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
4.1.1	GS 15-9-2026 Bijstellen SPUK Ontzorgingsprogramma MKB	SPUK	-549
			-549

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
4.1.2	GS 15-9-2026 Faseren subsidieregeling ontzorgingsprogramma mkb	N.v.t.	-962
			-962

4.2.1. Gezond en veilig leefmilieu

Voortgang

De voortgang binnen dit product verloopt grotendeels volgens planning. Er wordt uitvoering gegeven aan de wettelijke taken binnen de wettelijke/afgesproken termijn en budget. Daarnaast zijn geplande acties uit de modulaire aanpak concretiserend milieubeleid in uitvoering. Van de geplande 29 acties uit de modulaire aanpak concretiserend milieubeleid, zijn er momenteel 15 afgerond en 14 nog in uitvoering. De totale aanpak is naar verwachting eind 2027 voltooid. Er zijn verschillende stappen gezet die bijdragen aan het behalen van de beoogde resultaten.

Luchtkwaliteit & ZZS

In het kader van luchtkwaliteit is opdracht verleend om de blootstelling aan luchtverontreiniging in Limburg in beeld te brengen. De resultaten worden medio 2027 verwacht. Hiermee wordt invulling gegeven aan de ambitie om de luchtkwaliteit steeds beter in beeld te brengen.

Vanuit de ambitie om de uitstoot van Zeer Zorgwekkende Stoffen te reduceren, hebben we de ODZL gevraagd om de bedrijven die nog geen Vermijdings- en Reductieplan hebben ingeleverd aan te schrijven. Hier heeft de ODZL gevolg aan gegeven. Op deze wijze bespoedigen we de inzet op minimalisatie.

Een belangrijk onderdeel van de Actieagenda Industrie en Omwonenden van het Rijk was de gezondheidsverkenning rondom Chemelot, die inmiddels is afgerond. Als vervolg daarop start het Rijk met pilots gericht op beter meten en op versterking van de positie van de GGD. Wij hebben ons hiervoor aangemeld. Voor de pilot beter meten zijn we geselecteerd en over de GGD-pilot zijn we met het Rijk in gesprek.

Geluid

De pilot innovatieve geluidmaatregelen is in uitvoering. Er is een verkenning uitgevoerd naar mogelijkheden voor pilots voor innovatieve geluidmaatregelen langs provinciale wegen. Voor de toepassing van een geluiddiffractor gecombineerd met een aanrijbeveiliging wordt technische haalbaarheid en betaalbaarheid uitgewerkt. Bij een positieve uitkomst wordt draagvlak in de omgeving geïnventariseerd, een plan voor de monitoring en evaluatie van effecten uitgewerkt en volgt de realisatiefase (medio 2027).

Afval & omgevingsveiligheid

De landelijke evaluatie van de pilot voor het stellen van financiële zekerheid is afgerond en is uw Staten op 16 juni 2026 toegezonden.

Omgevingsveiligheid

Tevens heeft het eerste Bestuurlijke Overleg Veiligheid plaatsgevonden op basis van de afspraken opvolgend op het convenant 'Voor een veilige ontwikkeling van Chemelot en haar omgeving' (2023-2025). Op deze wijze worden de gemaakte bovenwettelijke afspraken m.b.t. integrale veiligheid geborgd.

Er is een opdracht verleend om een analyse uit te voeren naar het vervoer van gevaarlijke stoffen over provinciale wegen om zo beter risico-inschattingen te kunnen maken. De uitkomsten van deze analyse zullen medio 2027 worden opgeleverd.

Luchtvaart

Tot slot zijn we gestart met een pilot om drones meer ruimte te geven bij het opstijgen en landen buiten luchthavens om zo de regeldruk te verminderen.

Afwijkingen

Voor de uitvoering van de modulaire aanpak concretiserend milieubeleid zijn de navolgende afwijkingen in planning en/of budget.

De Provinciale Omgevingsvisie en Omgevingsverordening hebben dermate veel capaciteit gevraagd dat een herprioritering van taken noodzakelijk is geweest. Hierdoor loopt de verkenning naar beleid inzake brandveiligheid bij afvalverwerkers, in afwijking van de oorspronkelijke planning, door tot in 2027. Dit beleid betreft de formalisering van een reeds bestaande uitvoeringspraktijk van de ODZL, waardoor inhoudelijk geen extra risico ontstaat. De meerwaarde van vaststelling ligt met name in een betere juridische verankering en een grotere duidelijkheid in de toepassing.

Voor de ontwikkeling van de Stapeltool 'Kwetsbaarheid en kansen in de stapeling van omgevingsfactoren' wordt extra budget gevraagd. Vanwege tijdelijke beperkingen in de beschikbare capaciteit en het prioriteren van wettelijke taken, zullen meer werkzaamheden extern moeten worden uitgevoerd.

We voeren onze taken uit met betrekking tot de eeuwigdurende nazorg na sluiting van stortplaatsen. Voor de eindinspectie van de stortplaats Weert zijn we afhankelijk van externen en hun doorlooptijden. Het uitvoeren van een eindinspectie is een proces dat minimaal 12 maanden duurt. Dat heeft tot gevolg dat de eindinspectie pas in 2027 wordt afgerond.

De pilot Meten rondom Chemelot loopt door in 2027. Deze pilot draagt bij aan inzicht in feitelijke uitstoot van ZZS rond Chemelot en daarmee aan verifieerbaarheid van de reeds ingediende Vermijdings- en Reductieprogramma's (VRP's).

De pilot innovatieve geluidmaatregelen is nog in uitvoering. Een plan voor de monitoring en evaluatie van effecten wordt nog uitgewerkt en daarna volgt de realisatiefase (medio 2027).

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen

Niet alleen de afwijkingen of ontwikkelingen zorgen voor aanpassingen in onze begroting. Om verder uitvoering te geven aan ons bestaand beleid verhogen we de volgende budgetten:

- voor de ontwikkeling van de Stapeltool 'Kwetsbaarheid en kansen in de stapeling van omgevingsfactoren' wordt het beschikbare budget in 2026 met € 0,03 mln. (en in 2027 met € 0,04 mln.) opgehoogd. Deze ophoging wordt ten laste gebracht van de Programmareserve Energie – deel Leefmilieu.

Fasering naar 2027 e.v.

Een bedrag van € 0,22 mln. wordt gefaseerd naar 2027. Het betreft de volgende onderwerpen:

- Eindinspectie stortplaats Weert € 0,02 mln.;
- Impuls toezicht VRP € 0,10 mln.;
- Pilot innovatieve geluidmaatregelen € 0,10 mln.

Daarnaast lopen de processen rondom het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie en de Limburg Defensie Agenda over de jaargrens heen. Om de Limburgse belangen een goede plek te kunnen geven, kan het nodig zijn om externe adviseurs in te schakelen. Hiervoor is ook in 2027 budget nodig, een bedrag van € 0,18 mln. wordt gefaseerd naar 2027.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
4.2.1	GS 7-7-2026 Stapelkaart Gezonde Leefomgeving	Programmareserve Energie	33
			33

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
4.2.1	GS 15-9-2026 Faseren budgetten product 421	N.v.t.	-223
4.2.1	GS 15-9-2026 Faseren plan van aanpak Nationaal Programma Ruimte voor Defensie	N.v.t.	-182
			-405

4.2.2. Vergunningen, toezicht en handhaving

Voortgang

Onze wettelijke taken worden uitgevoerd conform het vastgestelde VTH Uitvoeringsprogramma 2026 en de opdracht aan de ODZL 2026. De uitvoering ligt op koers.

Er zijn drie informatiesessies omtrent natuuraspecten in de Omgevingswet georganiseerd en uitgevoerd voor de Limburgse gemeenten. Deze sessies waren zeer waardevol voor kennisdeling en verduidelijking in taak- en rolverdeling.

Afwijkingen

Zoals aangegeven in de Voorjaarsrapportage 2026, worden de wettelijke termijnen voor vergunningverlening niet voor alle thema's gehaald. Dit komt mede door de complexe regelgeving rondom bijvoorbeeld stikstof en door een capaciteitstekort door onder andere de krapte op de arbeidsmarkt. De grote hoeveelheid vergunningaanvragen is niet geslonken en het alsmaar in beweging zijnde juridisch landschap zorgt voor complexer wordende procedures. Momenteel worden de mogelijkheden tot een uitbreiding van de (tijdelijke) uitvoeringscapaciteit bezien. Dit betekent ook dat de legesinkomsten dalen.

Voor de uitvoering van het product Vergunningen, toezicht en handhaving, dat is belegd bij de ODZL, wordt over het jaar 2026 een onderbesteding van € 0,3 mln. verwacht op de provinciale bijdrage aan de ODZL. Dit wordt met name veroorzaakt door dat er bij de ODZL sprake is van lagere personeelskosten door substitutie van langdurige inhuur door goedkoper eigen personeel, enkele openstaande vacatures en verschillen in (trede)inschaling.

Financiële consequenties

Autonome ontwikkeling

De begrote legesinkomsten in 2026 worden met € 0,16 mln. neerwaarts bijgesteld. Vanaf 2027 en volgende jaren bedraagt de neerwaartse bijstelling € 0,31 mln.

5. Leefbare steden en dorpen

Leefbare steden en dorpen

Voortgang

De uitvoering van het beleidskader Leefbare steden en dorpen in Limburg verloopt in 2026 conform de uitgezette koers.

De sluitingsdatum van de subsidieregelingen van de Limburgse Leefbaarheidsaanpak is vooralsnog eind 2026 voorzien. We verwachten dit jaar nog de nodige subsidies toe te kennen, in het bijzonder vanuit de regeling voor gebiedsgerichte projecten van gemeenten. Daarnaast werken we op verschillende fronten aan intensivering van onze samenwerkingen. Zo zijn nieuwe organisaties toegetreden tot BuurtBooster, ons samenwerkingsverband met diverse organisaties die in Limburg actief zijn op het gebied van leefbaarheid. Daarnaast werken we met de Provincies Gelderland en Utrecht aan een voorstel om leefbaarheid nadrukkelijker op de agenda te krijgen van het Interprovinciaal Overleg (IPO).

De uitvoering van Limburg Centraal ligt goed op koers. Daarnaast zijn startersleningen verstrekt aan diverse gemeenten en wordt gewerkt aan aanvulling van de provinciale kredietfaciliteit. We gaan werken aan de daadwerkelijke uitvoering van de actualisatie van de Limburgse Woningbouwprogrammering 2027-2036, waarover de besluitvorming in het eerste kwartaal van 2027 zal plaatsvinden. Daarnaast werken we na de inwerkingtreding van de “Wet versterking regie volkshuisvesting” aan de uitwerking van de provinciale taken die hieruit voortkomen, en vertalen deze naar de werkwijze van de Provincie. Ook is via de Versnelling Woondeal onverminderd ingezet op het ondersteunen van gemeenten en partners bij de versnelling van de woningbouw, onder meer door capaciteitsversterking, kennisdeling, ondersteuning bij Rijksregelingen, versnellingsstafels en verdere standaardisatie van processen.

In de Voorjaarsrapportage 2026 is de bijgestelde planning van POVI en Omgevingsverordening geschetst. Conform die planning hebben Provinciale Staten op 8 mei 2026 de geactualiseerde POVI vastgesteld. Vaststelling van de gewijzigde Omgevingsverordening door Provinciale Staten is voorzien op 25 september 2026. De werkzaamheden zoals omschreven in het Actieprogramma bodem en ondergrond 2026 zijn conform planning in uitvoering of gerealiseerd. In 2026 is het Actieplan Nazorg Steenkoolwinning 2026 opgesteld. De hierin beschreven werkzaamheden zijn uitgevoerd of in uitvoering.

Naast het beleidskader ‘Leefbare Steden en Dorpen’ wordt er al middels bestaande kaders zoals IBA Parkstad (coalitieperiode 2015-2019) en Kwaliteit Limburgse Centra (coalitieperiode 2019-2023) invulling gegeven aan het behalen van deze doelstellingen. De inspanningen vanuit deze kaders zullen in de collegeperiode (2023-2027) (voor het grootste deel) worden afgerond.

Vanuit de bestaande kaders IBA Parkstad en Kwaliteit Limburgse Centra zijn al vele projecten voortgekomen die allen (vrijwel) in uitvoering of afgerond zijn. Dit heeft zowel in stedelijke centra alsook in de kleine kernen van Limburg (en specifiek voor regio Parkstad) geresulteerd in o.a. een kwalitatief beter en passender woningaanbod. Daarbij is er aandacht voor de starter, de senior en de student, maar ook de internationale werknemer en statushouder wordt niet vergeten. Hierbij is een kwalitatieve impuls gegeven aan (het ruimtelijke aspect van) verschillende centra en wijken, is leegstand gereduceerd, is er meer groen gerealiseerd, zijn meer sociale huurwoningen op de markt gekomen en kunnen meer mensen doorstromen naar een woning die bij hun behoeftes past. Hiermee is de juiste woning op de juiste plek voor de juiste doelgroep gerealiseerd en met de afronding van steeds meer projecten blijft de merkbaarheid van dit effect groeien.

5.1.1. Leefbare steden en dorpen

Voortgang

In het eerste halfjaar van 2026 hebben we vanuit de Limburgse Leefbaarheidsaanpak de volgende aantallen subsidies verleend en Leefbaarheidsakkoorden gesloten:

- Regeling voor kleinschalige initiatieven: 32 subsidies verleend;
- Regeling voor initiatieven van stichtingen/verenigingen/coöperaties: 40 subsidies verleend;
- Regeling voor publieke gebiedsgerichte initiatieven van gemeenten: 6 Leefbaarheidsakkoorden gesloten.

We verwachten in de komende periode aan het leeuwendeel van de Limburgse gemeenten subsidie te verlenen op basis van de regeling voor gebiedsgerichte publieke initiatieven.

Door het verlenen van deze subsidies dragen we bij aan het versterken van diverse fysieke en sociale leefbaarheidsaspecten, zoals het vergroten van sociale cohesie, welzijn en gezondheid. Hierbij zijn de lokale behoeften leidend. De gesubsidieerde initiatieven zijn dan ook zeer gevarieerd, niet alleen in omvang, maar ook in karakter. Om dit te illustreren noemen we enkele voorbeelden van subsidies, die in het eerste halfjaar van 2026 zijn verleend:

- Kleinschalige initiatieven fysiek: realisatie van een voedselbanktuin in een volkstuintencomplex;
- Kleinschalige initiatieven sociaal: diverse verbindingsinitiatieven van een dorpsvereniging;
- Initiatieven stichtingen/verenigingen/coöperaties fysiek: realisatie van een invalidentoilet in een jongerensociëteit;
- Initiatieven stichtingen/verenigingen/coöperaties sociaal: organisatie van een serie ontmoetingsmiddagen voor kwetsbare ouderen.

De Leefbaarheidsaanpak is erop gericht de leefbaarheid in Limburg in brede zin te versterken. We willen daarom niet alleen subsidies verlenen, maar initiatiefnemers ook informeren en ondersteunen. In dat kader hebben we onder andere informatiebijeenkomsten georganiseerd in diverse Limburgse gemeenten. Tijdens deze bijeenkomsten hebben we de subsidieregelingen en de ondersteuningsmogelijkheden van de Leefbaarheidsaanpak toegelicht. Daarnaast zijn we met initiatiefnemers in gesprek gegaan om hun specifieke initiatieven door te nemen. We merken dat deze bijeenkomsten zeer gewaardeerd worden en ook daadwerkelijk tot nieuwe initiatieven en nieuwe subsidieaanvragen leiden.

De enige openstaande motie die verband houdt met de Leefbaarheidsaanpak is de 2e Gewijzigde Motie 3313 Nijenhuis c.s. inzake 'Leefbaarheid ook in 2027'. Naar aanleiding hiervan werken we aan een voorstel voor Gedeputeerde Staten voor de verlenging van de subsidieregelingen van de Leefbaarheidsaanpak tot einde 2027.

In totaal zijn 29 KLC-samenwerkingsagenda's toegekend en inmiddels in uitvoering. Tevens hebben in 2025 en 2026 de eerste gemeenten de uitvoering afgerond, waarbij de subsidievaststelling al heeft plaatsgevonden.

IBA bevindt zich in een afrondende fase. In 2026 worden de laatste subsidies vastgesteld en voorbereidingen getroffen voor de ontbinding en vereffening van de vennootschap in het eerste kwartaal van 2027.

Afwijkingen

De hierboven omschreven voortgang leidt ertoe dat de doelstellingen van de Leefbaarheidsaanpak grotendeels al (ruimschoots) zijn gehaald. Met een aantal gemeenten worden de Leefbaarheidsakkoorden nog voorbereid. Dat betekent dat deze dit jaar niet meer tot uitbetaling komen. Derhalve faseren we een deel van de beschikbare middelen voor de bijbehorende subsidieregeling naar 2027.

Op basis van de subsidies, die in de afgelopen maanden zijn verleend, kan het in de begroting 2026 opgenomen bedrag voor de aanpak van kleinschalige initiatieven voor inwoners onderdeel fysiek worden afgeraamd (€ 0,70 mln.).

Financiële consequenties

Fasering naar 2027 e.v.

Zoals onder het kopje "Afwijkingen" benoemd, faseren we een bedrag van € 5,70 mln. voor de Leefbaarheidsakkoorden (subsidieregeling voor publieke gebiedsgerichte initiatieven) naar 2027

Overige bijstellingen - resultaatteffect

Zoals hiervoor onder 'Afwijkingen' is vermeld, kan het in de begroting 2026 opgenomen bedrag voor de leefbaarheidsaanpak van kleinschalige initiatieven voor inwoners onderdeel fysiek worden afgeraamd (€ 0,70 mln.) en toegevoegd aan de algemene reserve.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
5.1.1	GS 15-9-2026 Fasering leefbaarheidsaanpak publieke initiatieven	N.v.t.	-5.700
			-5.700

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - resultaatteffect		
5.1.1	GS 12-5-2026 LA Kleinsch. Inwoners- en gemeensch. -fysiek	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-700
			-700

5.1.2. Toekomstbestendige woonruimte

Voortgang

Limburg Centraal

We liggen goed op koers met de uitvoering van Limburg Centraal. Samen met alle Limburg Centraal-partners wordt verder gewerkt aan de uitvoering van het door de partijen vastgestelde Plan van Aanpak voor de komende twee jaar. Onderdeel hiervan is het toewerken naar de besluitvorming van de Verstedelijkingsstrategie Limburg Centraal in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving in 2026.

Daarnaast hebben Provinciale Staten op 19 juni 2026 het Uitvoerings- en Bestedingenkader Provinciaal Verstedelijkingsbudget Limburg Centraal (G-26-014) vastgesteld. Hiermee is richting gegeven aan de inzet van het Provinciaal Verstedelijkingsbudget voor de integrale gebiedsgerichte ontwikkeling van de zes stationsgebieden.

Trekkingsrechten starterslening

In het eerste halfjaar van 2026 hebben wij in het kader van de startersleningen aanvragen voor trekkingsrechten van diverse gemeenten kunnen honoreren. Uiterlijk in het vierde kwartaal 2026 leggen we een voorstel ter besluitvorming voor aan Provinciale Staten om de provinciale kredietfaciliteit aan te vullen om ook in de resterende looptijd van de regeling goed uitvoering hieraan te kunnen geven.

Limburgse Woningbouwprogrammering 2027-2036

In het eerste half jaar van 2026 is gewerkt aan een Plan van Aanpak, de Instructie actualisatie Limburgse Woningbouwprogrammering 2027-2036, inclusief invulformulieren voor onze Woondealpartners en een eerste concept programmering. Daarnaast zijn verschillende ambtelijke en bestuurlijke overleggen met zowel het Rijk, het Kernteam Woondeal, gemeenten, corporaties als netbeheerders gevoerd. Verder zijn tijdens de Bestuurlijke Overleggen Fysieke Leefomgeving Limburg van mei 2026 de uitgangspunten en het proces voor de programmering bestuurlijk vastgesteld.

In de tweede helft van 2026 staat de daadwerkelijke uitvoering van de actualisatie van de Limburgse Woningbouwprogrammering 2027-2036 centraal. Woondealpartners vullen hiertoe de invulformulieren in. Begin oktober 2026 wordt de concept programmering op basis van deze input aangescherpt. Doel is om eind 2026 de definitieve programmering op ambtelijk niveau te hebben afgestemd met onze Woondealpartners. De bestuurlijke besluitvorming over de actualisatie van de programmering vindt plaats in het eerste kwartaal 2027.

Invoering/implementatie Wet versterking regie volkshuisvesting

Op 1 juli 2026 is de Wet versterking regie volkshuisvesting in werking getreden. Deze wet zorgt ervoor dat overheden kunnen sturen op hoeveel, waar en voor wie er gebouwd wordt.

We brengen in kaart en duiden de relevante wettelijke taken van de Provincie Limburg voortkomend uit deze wet en de vertaalslag naar de werkwijze van de Provincie. Hieruit komen aanbevelingen voort voor de regierol, sturing en samenwerking van de Provincie met gemeenten, Rijk, corporaties en andere regionale partners. Hiermee vormt dit een concrete bouwsteen voor de actualisatie van de Woondeal en het nog op te stellen provinciaal Volkshuisvestingsprogramma.

Versnelling Woondeal

De hoofddoelstelling van de Versnelling Woondeal is het versnellen van de woningbouw en daarmee het ondersteunen van de realisatie van de Woondeal 2022-2030. Om dit doel te bereiken wordt gewerkt langs vijf samenhangende projectlijnen, waarmee gemeenten en andere betrokken partijen worden ondersteund bij de uitvoering van de Woondeal en bij opgaven die voortvloeien uit de versterkte regie op de volkshuisvesting.

Binnen deze aanpak wordt gewerkt met een 'Versnellingsmenu', bestaande uit de volgende vijf projectlijnen:

1. extra capaciteit voor gemeenten in regionaal verband;
2. kennisdeling en -ontwikkeling;
3. kansrijk aanspreken van Rijksregelingen;
4. versnellingstafels;
5. standaardisatie en uniformiteit.

Lijn 1 – Extra capaciteit voor gemeenten in regionaal verband

Vanuit deze lijn is per 1 januari 2025 de subsidieregeling '**flexibele inzet ondersteuning woningbouw 2025-2027**' opgesteld. Met deze regeling wordt in totaal € 4,6 mln. beschikbaar gesteld (€ 3,10 mln. provinciale middelen en € 1,50 mln. rijksmiddelen) voor regionale samenwerking en uitbreiding van gemeentelijke capaciteit. Daarnaast is per gemeente € 0,01 mln. beschikbaar gesteld voor de regionale afstemming van woonzorgvisies. In de loop van 2026 zijn de beschikkingen afgegeven, waardoor gemeenten en regio's daadwerkelijk uitvoering kunnen geven aan de voorgenomen capaciteitsversterking.

Lijn 2 – Kennisdeling en -ontwikkeling

Ook in 2026 wordt onverminderd ingezet op kennisdeling en netwerkvorming tussen gemeenten, corporaties, marktpartijen en andere stakeholders. Daarbij gaat het niet alleen om het delen van kennis, maar ook om het versterken van onderlinge samenwerking, wederzijds begrip en vertrouwen, als basis voor een effectievere en snellere uitvoering van de woningbouwopgave. In dit kader wordt op **27 augustus** een **Bestuurdersforum** georganiseerd voor (nieuwe) wethouders, in samenhang met bestuurders van woningcorporaties en marktpartijen. Dit forum staat in het teken van kennisdeling, netwerkvorming, het meenemen van nieuwe bestuurders in wat tot nu toe binnen de Woondeal is bereikt en het van elkaar leren op inhoud en aanpak.

Lijn 3 – Kansrijk aanspreken van Rijksregelingen

Vanuit deze lijn blijven gemeenten ondersteund worden bij het kansrijk indienen van aanvragen voor complexe Rijksregelingen. Dit gebeurt door het beschikbaar stellen van expertise en, waar nodig, de inhuur van gespecialiseerde bureaus die gemeenten begeleiden bij het voorbereiden en indienen van kwalitatief sterke aanvragen.

Lijn 4 – Versnellingstafels

De provinciale versnellingstafels worden in 2026 voortgezet. Deze tafels vormen een belangrijk instrument om samen met gemeenten, corporaties en marktpartijen knelpunten in de woningbouw te signaleren, te agenderen en waar mogelijk op te lossen. In de doorontwikkeling van deze aanpak wordt steeds een volgende stap gezet: de versnellingstafels worden ook thematisch ingericht, waarbij de thema's gezamenlijk met betrokken partijen worden bepaald. Hierdoor ontstaat meer focus op gedeelde opgaven en kunnen knelpunten gericht worden aangepakt.

Lijn 5 – Standaardisatie en uniformiteit

Vanuit deze lijn blijft de Provincie bijdragen aan meer standaardisatie en uniformiteit in processen en werkwijzen die bijdragen aan versnelling van de woningbouw. Daarbij wordt onder meer aangesloten bij initiatieven die gericht zijn op efficiëntere voorbereiding, samenwerking en opschaling, zoals binnen **Bouwstroom Limburg**, waarin corporaties samenwerken aan de gezamenlijke inkoop van fabrieksmatig gebouwde woningen. Deze lijn blijft erop gericht om door standaardisering van processen, producten en documenten belemmeringen te verminderen en de uitvoeringskracht te vergroten.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen

Niet alleen de afwijkingen of ontwikkelingen zorgen voor aanpassingen in onze begroting. Om verder uitvoering te geven aan ons bestaand beleid verhogen we de volgende budgetten:

- voor het deelnemen aan de Expo Real 2026 wordt een bedrag van € 0,13 mln. toegevoegd. Deelname biedt voor de Provincie Limburg een strategische kans om het vestigingsklimaat, de innovatieve kracht en de samenwerking op regionale opgaven voor het voetlicht te brengen. Dit bedrag wordt gedekt uit de Programmareserve Limburg Centraal (50%) en het Knelpuntenfonds (50%).

Nieuwe middelen derden

Met de meicirculaire 2026 is een incidentele uitkering van € 0,60 mln. via het Provinciefonds ontvangen, bedoeld voor de implementatie van de Wet versterking regie volkshuisvesting.

Daarnaast is er via de meicirculaire 2026 ook een bijdrage van € 0,14 mln. ontvangen voor Limburg Centraal.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
5.1.2	GS 5-5-2026 Evaluatie deelname EXPO 2025 en vooruitblik EXPO 2026	Reserve knelpunten economisch beleid, Programmareserve Limburg Centraal	130
			130

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
5.1.2	GS 15-9-2026 Meicirculaire 2026	Provinciefonds	736
			736

5.1.3. Kwaliteit met minder ruimte

Voortgang

In de Voorjaarsrapportage 2026 is de bijgestelde planning van POVI en Omgevingsverordening geschetst. Conform die planning hebben Provinciale Staten op 8 mei 2026 de geactualiseerde POVI vastgesteld. Bij vaststelling van de POVI zijn de volgende moties aangenomen: Maak bedrijventerreinen groener (3292), Externe effecten op het NNL (3293), Overgangsgebieden kwetsbare Natura-2000 gebieden (3294), Grip op gebiedsprocessen (3295), Zuinig op de ruimte; stenen in de stad niet daarbuiten (3296), Bouwen voor singles (3297), Gezonde leefomgeving (3298).

Eveneens conform die planning is op 24 maart 2026 een ontwerp van de gewijzigde Omgevingsverordening vastgesteld en gedurende zes weken ter inzage gelegd. De 553 ingediende zienswijzen hebben geresulteerd in een flink aantal aanpassingen van dat ontwerp. Vaststelling van de definitieve gewijzigde Omgevingsverordening door Provinciale Staten is voorzien op 25 september 2026.

Afwijkingen

Via de meicirculaire 2026 ontvangen we voor NOVEX samenwerking en gebieden een bijdrage van € 0,48 mln. NOVEX is een programma van de Rijksoverheid om de uitvoering van ruimtelijk beleid (zoals woningbouw, energietransitie en stikstof) te versnellen en te verbeteren door intensieve samenwerking met provincies, gemeenten en waterschappen in 16 aangewezen gebieden. Voor Limburg is dat De Peel.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen - bestaand

Als gevolg van het PS besluit d.d. 19 september 2025 waarbij het krediet van anticiperende aankopen is verhoogd tot € 90,00 mln. lopen hiermee ook de verwervingskosten (taxatie, notaris en onderzoek) op. Hiermee was geen rekening gehouden. Ten gevolge hiervan wordt de begroting 2026 opgehoogd met € 0,15 mln. In de meerjarenbegroting wordt vanaf 2027 dit budget jaarlijks opgehoogd met € 0,06 mln.

Nieuwe middelen derden

Zoals onder het kopje "Afwijkingen" aangegeven, hebben we met de meicirculaire 2026 een bedrag van € 0,48 mln. ontvangen voor de NOVEX gebieden: NOVEX De Peel € 0,35 mln. Het overige bedrag € 0,13 mln. is bestemd voor Limburg Centraal (zie product 5.1.2.).

Overige bijstellingen - budgetneutraal

Dit betreft een administratieve verwerking van de verkoop van anticiperende gronden (€ 2,50 mln.). Tegenover de baten zijn in de lasten ook de kostprijs grondverkoop opgenomen.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand		
5.1.3	GS 15-9-2026 Verhoging verwervingskosten Grondaankopen en overige kosten grondexploitatie	Begrotingsresultaat	150
			150

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
5.1.3	GS 15-9-2026 Meicirculaire 2026	Provinciefonds	348
			348

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - budgetneutraal		
5.1.3	GS 15-9-2026 Anticiperende grond verkopen	Baten uit verkopen	2.500
			2.500

5.1.4. Bodem en ondergrond

Voortgang

De werkzaamheden zoals omschreven in het Actieprogramma bodem en ondergrond 2026 zijn conform planning in uitvoering of gerealiseerd. Tot de acties die in gang zijn gezet of afgerond behoren onder andere: communicatie diffuse bodemkwaliteit Geuldal, de afronding van het inventariserende PFAS-bronnenonderzoek en de (nog) te bepalen vervolgstappen, praktijkuitwerking van de beleidsverkenning grondwaterkwaliteit onder de Omgevingswet, de beleidsverkenning ontgrondingen / delfstoffenwinning in afstemming met het Rijk (IenW), de verdere implementatie van de Basisregistratie Ondergrond (BRO), inbreng in het proces voor de herziening van de Mijnbouwwet, de actualisatie van het ondergrondmodel voor de Peelhorst en Venloslenk, implementatie Europese bodemmonitoringsrichtlijn en beleidsontwikkeling Water en Bodem Sturend. Voor de uitgevoerde acties ten behoeve van bodemvitalisering wordt verwezen naar het beleidskader 'Perspectief van het Landelijk gebied'.

Mijnbouwschade

Als gevolg van de voormalige steenkoolwinning treden na-ijlende effecten op in Zuid-Limburg. De verwachting is dat deze effecten nog geruime tijd zullen voortduren. In 2016 zijn afspraken gemaakt met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat over de uitvoering van een set beheersmaatregelen, met als doel de met de na-ijlende effecten gepaard gaande risico's in beeld te brengen en beheersbaar te maken. De Provincie Limburg heeft sindsdien de regie op de uitvoering hiervan. Ook in 2026 was dit een doorlopende activiteit.

In 2026 is het Actieplan Nazorg Steenkoolwinning 2026 vastgesteld. De hierin beschreven werkzaamheden komen voort uit de voornoemde bestuurlijke afspraken en zijn uitgevoerd of in uitvoering. Het Actieplan Nazorg Steenkoolwinning 2027 wordt samen met het Meerjarenprogramma Nazorg Steenkoolwinning 2026-2030 in het vierde kwartaal aan het college ter vaststelling voorgelegd. In het Meerjarenprogramma Nazorg Steenkoolwinning 2026-2030 zijn de doelstellingen met betrekking tot dit thema opgenomen.

Afwijkingen

De uitbreiding van het mijnwatermeetnet heeft vertraging opgelopen als gevolg van stijgende kosten en een herijking van de kostenraming. Het hiervoor gereserveerde budget wordt daarom pas in 2027 ingezet. De nieuwe meetpunten worden naar verwachting in 2027 gerealiseerd en in gebruik genomen. Tevens wordt een teveel ontvangen bedrag van het Rijk gefaseerd naar 2027.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen

Niet alleen de afwijkingen of ontwikkelingen zorgen voor aanpassingen in onze begroting. Om verder uitvoering te geven aan ons bestaand beleid verhogen we de volgende budgetten:

- Motie 3270 Limburg eert mijnverleden. Hiervoor is in totaal € 0,35 mln. beschikbaar gesteld (jaarlijks) gedurende de periode 2026 t/m 2035. In 2026 wordt een bedrag van € 0,04 mln. gedekt uit de Reserve DU naijleffecten mijnbouwschade. De jaren 2027 t/m 2035 worden gedekt uit het begrotingsresultaat van het betreffende jaar.

Nieuwe middelen derden

De Provincie Limburg ontvangt via het Provinciefonds een bijdrage van het Rijk voor een pakket aan technische maatregelen die zorgen voor een veilige leefomgeving in het kader van na-ijlende effecten van steenkoolwinning in Zuid-Limburg. In de periode 2026 tot en met 2030 ontvangt de Provincie Limburg een bijdrage van in totaal € 9,77 miljoen. Het betreft een jaarlijkse bijdrage van € 1,95 mln., die als last en als baat in de begroting is opgenomen.

Fasering naar 2027 e.v.

Zoals onder het kopje 'Afwijkingen' aangegeven, wordt een bedrag van € 2,38 mln. gefaseerd naar 2027 voor de uitbreiding van het mijnwatermeetnet.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
5.1.4	GS 7-7-2026 Gewijzigde motie 3270 Limburg eert mijnverleden	Reserve DU naijl-effecten mijnbouw	35
			35

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
5.1.4	GS 15-9-2026 Meicirculaire 2026	Provinciefonds	1.954
			1.954

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
5.1.4	GS 7-7-2026 Actieplan nazorg steenkoolwinning 2026	N.v.t.	-2.384
			-2.384

6. Cultuur en erfgoed voor iedereen

Cultuur en erfgoed voor iedereen

We liggen op koers met de uitvoering van het beleidskader Cultuur en Erfgoed voor iedereen. De meerjarige museumvisie is vastgesteld, zodat samenwerking met de provinciale musea wordt versterkt en kleine musea meer ondersteuning krijgen. Het programma voor de Limburgse taal heeft vertraging opgelopen, maar de planning blijft haalbaar, mede doordat er is voorzien in intensivering van de uitvoeringscapaciteit. Het Groeiplan Noord- en Midden-Limburg en de stimuleringsregeling voor bovenlokale evenementen versterken het culturele veld, met speciale aandacht voor Noord- en Midden-Limburg.

We leggen de contouren voor de nieuwe subsidieregeling culturele infrastructuur 2029–2032 in het vierde kwartaal van 2026 sonderend aan Provinciale Staten voor. De definitieve subsidieregeling wordt vervolgens in het eerste kwartaal van 2027 vastgesteld. Dit traject sluit aan bij de vernieuwing van het landelijk cultuurbestel. Met het oog op een evenwichtige spreiding van het culturele aanbod in Nederland blijven we ons actief inzetten via een gerichte lobby richting het Rijk.

Voor erfgoed worden de wettelijke taken uitgevoerd, is een erfgoedmonitor in aanbesteding en zijn projecten zoals het ErfgoedLAB opgestart. Het ErfgoedLAB richt zich specifiek op het herbestemmen van grote monumenten voor duurzaam gebruik. De restauratie van het Gennepers Huys is financieel ondersteund. Vanuit de programmabegroting blijven we een aantal omvangrijke restauratieprojecten ondersteunen, waaronder het Hornekwartier in Weert, kloosterdorp Steyl, Abdij Rolduc en het Romeins Museum Heerlen. De hiervoor gereserveerde subsidiemiddelen verwachten we in 2026 en 2027 volledig te benutten.

Bij zeer urgente restauratieopgaven van monumenten schiet de reguliere restauratiesubsidie vaak tekort, mede vanwege hoge restauratiekosten en het ontbreken van cofinanciering door andere overheden. Hierdoor ontbreekt het perspectief op tijdige restauratie en verslechtert de staat van deze monumenten verder. Hiervoor wordt voorzien in een intensivering, om dergelijke projecten toch perspectief op uitvoering te bieden.

6.1.1. Cultuur

Voortgang

We liggen op koers. We geven uitvoering aan de geplande programmering. In het eerste kwartaal hebben PS een besluit genomen over de meerjarige museumvisie. Met de museumvisie 'Waardevol verbonden' wordt een meerjarig kader geboden voor de samenwerking tussen de Provincie en de drie provinciale musea. We geven uitvoering aan de [motie 3233](#) inzake kleine musea en hebben u conform [toezegging 9801](#) geïnformeerd over de uitgangspunten van de subsidieregeling "kleine" musea. Daarnaast is er een opdracht verleend voor een haalbaarheidsonderzoek conform de [motie 3251](#) inzake Cultuurcampus De Schatkamer van Limburg naar de haalbaarheid van een provinciaal collectiedepot. Het uitvoeringsprogramma Limburgse taal is in 2025 opgestart. We verwachten de in 2025 opgelopen achterstand in de planning in 2026 te kunnen inlopen, mede door de intensivering van de uitvoeringscapaciteit die was voorzien in de Voorjaarsrapportage 2026. Daarnaast investeren we voor Limburgse Taal ook in de digitalisering en corpusvorming van de Limburgse taal. Het Groeiplan Noord- en Midden-Limburg loopt goed en draagt daarmee bij aan het versterken van het culturele veld in Noord- en Midden-Limburg. Van de Stimuleringsregeling Bovenlokale evenementen wordt veel gebruik gemaakt. Hiermee ondersteunen we jaarlijks meer dan 200 evenementen op het gebied van cultuur, volkscultuur en sport met een bovenlokale uitstraling.

Afwijkingen

Het Filmfonds is voor 2026 niet geïndexeerd. Daardoor kan het restant op dit budget vervallen (€ 0,02 mln.). Verder zijn de budgetten van de Visitatiecommissie provinciale musea en Nieuwe ontwikkelingen Cultuur verlaagd (€ 0,01 mln. resp. € 0,03 mln.). Dit betreft een bijgestelde meer reële raming voor 2026.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen

Niet alleen de afwijkingen of ontwikkelingen zorgen voor aanpassingen in onze begroting. Om verder uitvoering te geven aan ons bestaand beleid verhogen we het budget 'Nieuwe initiatieven' om in 2026 actief in te kunnen blijven spelen op nieuwe initiatieven met een bedrag van € 0,19 mln. Dit bedrag wordt gedekt uit de Programmareserve Cultuur.

Overige bijstellingen - resultaatteffect

Zoals hiervoor onder 'Afwijkingen' toegelicht, kunnen de restanten op de budgetten Filmfonds (€ 0,02 mln.), Visitatie provinciale musea (€ 0,01 mln.) en Nieuwe ontwikkelingen Cultuur (€ 0,03 mln.) kunnen vrijvallen ten gunste van de algemene reserve.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
6.1.1	GS 7-7-2026 Vrijmaken PR Cultuur en Monumenten voor nieuwe initiatieven	Programmareserve Cultuur	188
			188

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - resultaatteffect		
6.1.1	GS 12-5-2026 Nieuwe ontwikkelingen Cultuur, Filmfonds Limburg, Visitatie provinciale musea	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-61
			-61

6.2.1. Erfgoed, monumenten en archeologie

Voortgang

We liggen op koers en hebben in het tweede kwartaal van 2026 verder uitvoering gegeven aan onze wettelijke taken op het gebied van archeologie en monumenten. In lijn met landelijke afspraken is een aanbestedingstraject afgerond voor de actualisatie van de Erfgoedmonitor, waarin feiten en cijfers over het erfgoed in Limburg worden gepresenteerd. Het ErfgoedLAB wordt verder voortgezet en heeft als doel grote monumenten te herbestemmen, zodat deze op een functionele en duurzame manier kunnen worden benut. Om de continuïteit en veiligheid te waarborgen van carnavalsactiviteiten ([motie 3193](#)) is de haalbaarheid van een provinciebrede verzekering onderzocht. Dit is niet haalbaar gebleken. Als tegemoetkoming wordt er gewerkt aan het opstellen van een subsidieregeling voor een eenmalige bijdrage aan optochtdeelnemers.

De nadere subsidieregels Archeologie 2025 - 2027 loopt zeer voorspoedig. Veel vrijwilligersorganisaties maken gebruik van deze subsidieregeling. We verhogen daarom het subsidieplafond voor 2026 en 2027. Bij onze werkzaamheden rondom erfgoed en monumenten is veelal sprake van complexe projecten, waarbij we afhankelijk zijn van derden. Deze complexiteit kan ertoe leiden dat de fasering van projecten over de jaren moet worden aangepast. We verwachten echter dat de voor eind 2027 gestelde resultaten worden behaald.

Afwijkingen

- De subsidieregeling Archeologie loopt zeer voorspoedig. Hiervoor is het subsidieplafond voor de looptijd van de regeling (2026 en 2027) verhoogd.
- Voor het merendeel van de restauratieprojecten lijkt de financiële ondersteuning via de provinciale subsidieregeling toereikend. Bij bepaalde urgente restauratieprojecten lopen de kosten echter dermate hoog op dat de reguliere subsidieregelingen onvoldoende uitkomst bieden. Dit leidt ertoe dat bij deze monumenten het perspectief op restauratie ontbreekt en de staat van het monument snel achteruitgaat. Hiervoor wordt een bedrag van € 1,00 mln. vrijgemaakt.
- Voor de uitwerking van [motie 3193](#) inzake Verzekerd van Vasteloavend wordt een subsidieregeling opgesteld als waardering en eenmalige tegemoetkoming voor optochtdeelnemers.
- De Provincie Limburg heeft via het Provinciefonds een bijdrage van € 0,02 mln. ontvangen voor de bescherming en het beheer van archeologisch erfgoed, gebouwde monumenten en cultuurlandschappen. De capaciteit en deskundigheid op het gebied van erfgoed in de fysieke leefomgeving staat onder druk. Het ministerie van OCW, het IPO en de Vereniging van Nederlandse Gemeente (VNG) zijn daarom het Programma Erfgoed en Overheid gestart; een stimuleringsaanpak gericht op duurzame versterking van de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van erfgoed in de fysieke leefomgeving.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen

Niet alleen de afwijkingen of ontwikkelingen zorgen voor aanpassingen in onze begroting. Om verder uitvoering te geven aan ons bestaand beleid dekken wij een totaalbedrag van € 1,45 mln. uit de Programmareserve Monumenten, erfgoed en archeologie. Wij verhogen de volgende budgetten:

- Om uitvoering te geven aan [motie 3193](#) Wolters c.s. inzake Verzekerd van Vasteloavend wordt in totaal € 0,40 mln. vrijgemaakt voor een subsidieregeling voor praalwagens (€ 0,10 mln. in 2026 en € 0,30 mln. in 2027);
- Om gedurende de looptijd van de subsidieregeling Archeologie 2025–2027 voldoende budget te kunnen blijven garanderen, wordt het subsidieplafond verhoogd met € 0,15 mln. voor 2026 (en € 0,10 mln. in de begroting 2027);
- Voor monumenten met een zeer urgente restauratieopgave, waarbij het perspectief op uitvoering ontbreekt, wordt een bedrag van € 1,00 mln. vrijgemaakt;

- Om in 2026 actief in te kunnen blijven spelen op nieuwe ontwikkelingen en initiatieven wordt een bedrag van € 0,20 mln. vrijgemaakt.

Nieuwe middelen derden

Zoals hiervoor onder 'Afwijkingen' is vermeld heeft de Provincie Limburg via het Provinciefonds een bijdrage ontvangen voor de bescherming en het beheer van archeologisch erfgoed, gebouwde monumenten en cultuurlandschappen (€ 0,02 mln.).

Fasering naar 2027 e.v.

We faseren een totaalbedrag van € 6,40 mln. naar 2027 in verband met de volgende onderwerpen:

- De subsidieaanvraag voor de restauratie en verduurzaming van de voormalige Van Horne Kazerne is in voorbereiding. Een deel van het beschikbare bedrag wordt in 2027 gerealiseerd. Hiervoor wordt een bedrag van € 0,60 mln. gefaseerd naar 2027.
- Zoals in de Voorjaarsrapportage 2026 opgenomen, is bij onze werkzaamheden rondom erfgoed en monumenten veelal sprake van complexe projecten waarbij we afhankelijk zijn van derden. Door deze complexiteit van de projecten wordt de verwachte realisatie van de projecten aangepast. Hiervoor wordt een bedrag van € 4,00 mln. gefaseerd naar 2027.
- De Subsidieregeling Kerken kent een subsidieplafond voor de duur van de regeling (tot 15 december 2027). Voor de afhandeling van subsidieaanvragen in 2027 wordt een bedrag van € 1,50 mln. gefaseerd naar 2027.
- In verband met een verleende meerjarige opdracht voor de Erfgoedmonitor wordt een bedrag van € 0,30 mln. gefaseerd naar 2027, 2028 en 2029 (elk jaar € 0,10 mln.).

Overige bijstellingen - resultaatteffect

Van het budget Beleidsmiddelen Erfgoed is de raming geactualiseerd en kan een bedrag van € 0,26 mln. vrijvallen ten gunste van de algemene reserve.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
6.2.1	GS 7-7-2026 Vrijmaken PR Cultuur en Monumenten voor urgente restauratieopgave en nieuwe initiatieven	Programmareserve Monumenten, erfgoed, archeologie	1.198
6.2.1	GS 9-6-2026 Ophogen subsidieplafond Nadere subsidieregels Archeologie 2025-2027	Programmareserve Monumenten, erfgoed, archeologie	150
6.2.1	GS 30-6-2026 Motie 3193 Verzekerd van Vastelaovend	Programmareserve Monumenten, erfgoed, archeologie	100
			1.448

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
6.2.1	GS 15-9-2026 Rijksbijdrage bescherming en beheer archeologisch erfgoed, gebouwde monumenten en cultuurlandschappen	Provinciefonds	20
			20

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
6.2.1	GS 15-9-2026 Van Horne Kazerne, restauratie rijksmonumenten, Subsidieregeling Kerken en Erfgoedmonitor	N.v.t.	-6.400
			-6.400

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - resultaat-effect		
6.2.1	GS 12-5-2026 Beleidsmiddelen erfgoed, Nieuwe ontwikkelingen Erfgoed, Bisschoppelijk Centrum Rolduc	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-258
			-258

7. Een bereikbaar en toegankelijk Limburg

Een bereikbaar en toegankelijk Limburg

Voortgang

Onze structurele activiteiten op het gebied van beheer en onderhoud van provinciale infrastructuur en regionaal openbaar vervoer verlopen over het algemeen nog steeds volgens planning. Het onderhoud aan de N275 onderhoud rotondes Maasbree en de N273 ter hoogte van Haelen zijn afgerond en de voorbereidende werkzaamheden aan de N278 Margraten zijn volgens planning opgestart.

Dal Vrij Limburg is volledig uitgerold en op 25 juni 2026 heeft de Dag van het Limburgse OV in Roermond plaatsgevonden. Tijdens deze dag hebben we relevante inzichten opgedaan waarmee we met de nieuwe OV-Concessie vanaf december 2031 aan de slag kunnen.

Voor dit programma zijn de aandachtspunten uit de Voorjaarsrapportage nog steeds actueel:

- Voor de uitvoering van contracten voor onderhoudsactiviteiten is technisch geschoold personeel schaars en zijn de vooruitzichten dat dit nog veel schaarser gaat worden;
- We zien pieken in onderhoud- en vervangingswerken voor civiele kunstwerken op ons af komen. Dit vergt een tijdige kwalitatieve en kwantitatieve aanvulling van engineering- en uitvoeringscapaciteit. Gelijktijdig zien we dat voor de gehele landelijke infrastructuursector gelijktijdige onderhouds- en vervangingsopgaven optreden;
- Daarnaast worden, als gevolg van de huidige geopolitieke ontwikkelingen, claims van aannemers wegens prijsstijgingen getoetst.

7.1.1. Mobiliteitsvisie en uitvoeringsprogramma

Voortgang

Onze structurele beleidsvoorbereidende taken (waaronder monitoring, verkeers- en vervoersmanagement en verkeersveiligheid) zijn doorlopend en liggen nog altijd op koers. Op landelijk niveau ligt de nadruk op de herprioritering van het Mobiliteits- en Deltafonds. In IPO-verband trekken we gezamenlijk op met de andere provincies en vervoersregio's om een helder signaal af te geven richting het Rijk. Mogelijke consequenties van deze herprioritering (voor o.a. MIRT-projecten en beheer en onderhoud door Rijkswaterstaat aan Rijksinfrastructuur) zijn nog niet bekend.

De financiering van de fietsverbinding tussen Roermond en Haelen is ontoereikend. Bestuurlijk is met de regio afgesproken dat de resterende financiering zou worden betrokken bij de coalitieonderhandelingen. Omdat dit niet tot het beoogde resultaat heeft geleid, hebben wij als college, in lijn met de gemaakte bestuurlijke afspraken met de regio, besloten de provinciale bijdrage te laten vervallen.

Per 1 juli 2026 is het nieuwe landelijke prioriteringskader van de Autoriteit Consument & Markt (ACM) ingegaan. Vanaf deze datum bepalen netbeheerders aan de hand van dit kader wie voorrang krijgt op een vol stroomnet. Voor (publieke) laadpalen in overbelaste stroomgebieden betekent dit, dat deze op een wachtlijst kunnen komen te staan als er geen netcapaciteit beschikbaar is. In samenwerking met Enexis en concessiehouder Vattenfall is gewerkt aan een aanpak waarbij de benodigde laadlocaties zo veel mogelijk vooruit worden gepland, zodat de bijbehorende netaanvragen vóór 1 juli 2026 zijn voorbereid en ingediend. Deze aanpak is erop gericht de continuïteit van de uitrol van publieke laadinfrastructuur te waarborgen en onnodige vertraging te beperken. Voor de periode na 1 juli 2026 bezien wij op welke wijze de aansluiting en het gebruik van publieke laadpalen zodanig kunnen worden ingericht dat de impact op het elektriciteitsnet zo beperkt mogelijk blijft, onder meer door toepassing van dynamisch laden tijdens piekmomenten en door efficiënter gebruik te maken van bestaande netaansluitingen.

Afwijkingen

Zoals hiervoor bij 'Voortgang' aangegeven is de financiering van de fietsverbinding tussen Roermond en Haalen ontoereikend. Daarom hebben wij besloten de provinciale bijdrage te laten vervallen. Ook hebben wij de provinciale cofinanciering voor de realisatie van deelmobiliteitshubs, vanwege het beperkte animo in de markt (deelaanbieders) en het lage animo bij de gemeenten, laten vervallen.

Financiële consequenties

Nieuwe middelen derden

Het Rijk heeft in het kader van de Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-2027 een specifieke uitkering toegekend (€ 3,18 mln.) voor de uitvoering van diverse projecten. Deze projecten worden in samenwerking met de regio opgepakt, met als doel het stimuleren van het nemen van maatregelen die slimmer, veiliger, doelmatiger en duurzamer gebruik van mobiliteitsinfrastructuur beogen te bevorderen (waaronder de werkgeversaanpak en fietsstimulering). Het bedrag is als last en baat opgenomen in de jaren 2026 en 2027 (resp. € 1,13 mln., € 2,05 mln.).

Fasering naar 2027 e.v.

We faseren een totaalbedrag van € 2,60 mln. naar 2027 in verband met de volgende onderwerpen:

- In de Programmabegroting 2026 hebben uw Staten € 1,50 mln. beschikbaar gesteld voor de samenwerking met de Limburgse regio's. Deze middelen zijn afkomstig uit de Programmareserve Bereikbaarheid. Vanwege een verhoogde bijdrage van het Rijk naar aanleiding van de afspraken in het BO MIRT (zie nieuwe middelen derden), is een lagere provinciale bijdrage noodzakelijk dan oorspronkelijk verwacht. Daardoor dient het resterende bedrag van € 0,59 mln. gefaseerd te worden naar 2027. Daarmee is ook in 2027 voldoende beschikbaar om de projecten in samenwerking met de Limburgse regio's te kunnen uitvoeren.
- Voor de Nadere subsidieregels Doortrappen is een subsidieplafond voor de looptijd van de regeling vastgesteld. Om de subsidieaanvragen in 2027 te kunnen afhandelen wordt een bedrag van € 0,02 mln. gefaseerd naar 2027.
- De samenwerkingsovereenkomsten Verkeerseducatiebeleid en Doelgroepen aanpak Gedragsbeïnvloeding met de gemeenten lopen tot en met schooljaar 2028-2029. De middelen worden conform deze looptijd gefaseerd naar 2027 (€ 0,64 mln. resp. € 0,01 mln.).
- De Samenwerkingsovereenkomst Blueports is in voorbereiding. De daadwerkelijke ondertekening vindt naar verwachting eind 2026, waarna de verdere uitvoering in 2027 plaatsvindt. Hiervoor worden de daarvoor bestemde middelen (€ 0,38 mln.) gefaseerd naar 2027 t/m 2029 (jaarlijks afgerond € 0,13 mln.).

- Verkeersmeetnet en verkeersmodellen (€ 0,48 mln.). Het betreft een meerjarige opdracht tot en met 2027 waarvoor, vanwege het contract, de middelen gefaseerd dienen te worden naar 2027.
- Voor SmartwayZ.NL wordt een bedrag van € 0,49 mln. gefaseerd naar 2027. Naar aanleiding van het nieuwe werkprogramma dient de fasering van de provinciale middelen te worden aangepast.

Overige bijstellingen - resultaatteffect

Zoals hiervoor onder 'Afwijkingen' is vermeld, is de provinciale bijdrage voor de fietsverbinding tussen Roermond en Haalen (€ 3,50 mln.) en een bedrag voor Deelmobiliteitshubs vervallen (€ 0,50 mln.). In totaal vervalt een bedrag van € 4,00 mln. en wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
7.1.1	GS 31-3-2026 SPUK Tijdelijke regeling Slim Veilig Duurzaam 2023-2027	SPUK	1.130
			1.130

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
7.1.1	GS 15-9-2026 Samenwerking regio's, Subsidieregels doortrappen, Verkeerseducatiebeleid, Doelgroepenaanpak Gedragsbeïnvloeding, Blueports, Verkeersmeetnet en verkeersmodellen en Smartwayz	N.v.t.	-2.604
			-2.604

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - resultaatteffect		
7.1.1	GS 12-5-2026 Beleidskader Fiets: Fietsprojecten, Deelmobiliteitshub	Vrijval t.g.v. algemene reserve	-4.000
			-4.000

7.2.1. Infrastructuur

Voortgang

Het onderhoud aan provinciale wegen, fietspaden en bijbehorende voorzieningen verloopt conform planning. We maken hierbij als bijzondere kanttekening dat de opgelopen achterstanden bij het asfaltonderhoud dit kalenderjaar worden ingelopen.

Aan de volgende wegen zijn onderhoudsmaatregelen uitgevoerd:

N274 Brunssum - Posterholt hoofdrijbaan, N570 Roermond - Rothenbach rijwielpaden, N275 Venlo - Weert hoofdrijbaan, N273 km Ittervoort - Venlo hoofdrijbaan en parallelweg, N277 Zeeland - Kessel, N279 Horn - Helmond hoofdrijbaan, N291 Gennep - Goch hoofdrijbaan, N276 Brunssum - Sint Joost hoofdrijbaan, N270 aanleg landbouwpasseerhaven.

Aan de over te dragen provinciale weg N556 Venlo-Horst in de gemeente Horst aan de Maas is groot onderhoud aan verhardingen uitgevoerd en is het jaarlijkse groenonderhoud uitgevoerd. Deze is gereed voor feitelijke overdracht aan de gemeente Horst aan de Maas. De juridische overdracht zal naar verwachting in het derde kwartaal van 2026 definitief zijn.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

De situatie rond prijsontwikkelingen ten gevolge van de situatie in het Midden-Oosten blijft onzeker. Momenteel voeren we gesprekken met onze aannemers over de impact van de recente gebeurtenissen.

Financiële consequenties

Overige bijstellingen

Voor de financiering van maatregelen als gevolg van ziekteverzuim is een bedrag van € 0,02 mln. overgeboekt van het exploitatiebudget naar het budget salariskosten.

Investeringsbesluit

Met de Gemeente Simpelveld is een Realisatieovereenkomst ondertekend voor het project Herinrichting Stationsomgeving Simpelveld. Hiervoor is door de Provincie een investeringskrediet beschikbaar gesteld (€ 0,95 mln.). In verband met deze bijdrage vindt er een verschuiving plaats tussen twee investeringskredieten. Dit is verwerkt in het bij deze Najaarsrapportage 2026 opgenomen Investeringsbesluit.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - budgetneutraal		
7.2.1	GS 7-7-2026 Financiering maatregelen gevolgen ziekteverzuim	Overboeking binnen begroting	-20
			-20

7.2.2. Openbaar vervoer

Voortgang

Het programma is in het tweede kwartaal van 2026 volgens planning uitgevoerd en ligt goed op koers.

Aan het einde van het tweede kwartaal is OV voor minima in de vorm van Dal Vrij Limburg volledig uitgerold met de opening van het digitaal aanvraagloket waar inwoners van Limburg met een inkomen tot en met 100% van het sociaal minimum Dal Vrij Limburg kunnen aanvragen. Met dit product kunnen deze mensen gratis reizen in de daluren met de bussen en treinen van Arriva Limburg.

Op 25 juni 2026 heeft de Dag van het Limburgse OV in Roermond plaatsgevonden. Tijdens deze dag hebben we relevante inzichten opgedaan waarmee we met de nieuwe OV-Concessie vanaf december 2031 aan de slag kunnen.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Financiële consequenties

Faseringen naar 2027 e.v.

Voor het verbeteren van de toegankelijkheid in het regionaal openbaar vervoer is in 2024 aan de Provincie Limburg een bijdrage beschikbaar gesteld ter uitvoering van het Bestuursakkoord Toegankelijkheid OV. Het bijbehorende Uitvoeringsprogramma loopt tot en met 2027. Hiervoor wordt een bedrag van € 1,80 mln. gefaseerd naar 2027.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
7.2.2	GS 15-9-2026 Toegankelijkheid in het regionaal openbaar vervoer	N.v.t.	-1.800
			-1.800

7.3.1. Limburg nationaal en internationaal verbonden

Voortgang

In de Voorjaarsrapportage 2026 hebben wij uw Staten geïnformeerd over de intensivering van de samenwerking tussen de ministeries van Nederland en België op het gebied van grensoverschrijdend spoorvervoer. Deze intensivering zullen beide landen de komende tijd verder oppakken. Daarnaast verwachten wij dat de Staatssecretaris hier invulling aan geeft in haar visie op grensoverschrijdend spoorvervoer die naar verwachting in het najaar van 2026 wordt opgeleverd.

Wij volgen nauwlettend de ontwikkelingen over de landelijke herprioritering van het Mobiliteitsfonds (zie ook 7.1.1.). Mogelijke gevolgen voor onze ambities op een nationaal en internationaal verbonden Limburg zijn op dit moment nog niet bekend.

Op dit moment liggen we grotendeels op koers bij de verduurzaming van de Limburgse binnenhavens. Dit krijgt uitvoering via onze deelname in de vier Rhombus projecten die met Europese middelen worden gefinancierd. Het betreft de volgende projecten:

- Rhombus: Het project is afgerond. De eindrapportage en financiële verantwoording zijn dit voorjaar opgeleverd. De vaststelling van de subsidie wordt nog dit jaar verwacht. De beoogde ontwikkeling in de haven van Heijen, als onderdeel van Rhombus Upside, is niet binnen de termijn gerealiseerd vanwege een Raad van State procedure (zoals ook opgenomen in het IPML).
- Rhombus Upside: Hiervoor wordt de eindrapportage en financiële verantwoording voorbereid. Na indiening zal de controle door de Europese Commissie plaatsvinden. We verwachten de subsidievaststelling in 2027. Het project Noordoever Venlo is slechts gedeeltelijk gerealiseerd, vanwege het feit dat er geen besluit is genomen over de verplaatsing van de jachthaven. Naar verwachting wordt de subsidie hier (deels) op gekort.
- Rhombus Upside II: In overleg met de projectpartners zijn we voornemens een verlenging van één jaar aan te vragen bij Europa voor de looptijd van het project. Door deze verlenging kunnen de projecten bij de partners met een financiële bijdrage uit Europa gerealiseerd worden.
- Rhombus Upside III: Ook voor dit project zijn we voornemens een verlenging aan te vragen van twee jaren. Onderdeel hiervan is de Multimodale Corridor (MMC) Haven Stein.

Afwijkingen

Vanwege bovengenoemde verlengingen wordt voorgesteld de fasering van de Europese middelen in onze begroting aan te passen. Zie daarvoor onderstaande financiële consequenties.

Financiële consequenties

Nieuwe middelen derden

Zoals hiervoor onder 'Voortgang' is vermeld, is het project Rhombus afgerond. Voor de financiële afrekening van dit project moeten in 2026 bedragen aan partners worden uitbetaald. Deze middelen worden gedekt uit de Europese middelen. Hiervoor is een bedrag van € 2,74 mln. als last en als baat opgenomen in de begroting.

Fasering naar 2027 e.v.

Voor de realisatie van de Europese middelen, die wij hebben ontvangen voor Rhombus Upside en Rhombus Upside III, zijn wij grotendeels afhankelijk van de verzoeken van andere partijen voor bevoorschotting. In verband met de eindrapportage en de daarna in te dienen verzoeken van partners, wordt een totaalbedrag van € 9,47 mln. gefaseerd naar 2027 (€ 0,47 mln.) en 2028 (€ 9,00 mln.). Dit betreft een bijdrage van Europa, die zowel als last en baat wordt gefaseerd.

Om de verdere uitvoering van een project van een partner bij Rhombus Upside II mogelijk te maken, is besloten een bedrag als prefinanciering over te maken. Daartoe is het noodzakelijk de voor 2027 begrote middelen naar voren te halen, zodat deze in 2026 beschikbaar zijn (€ 0,93 mln.).

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
7.3.1	GS 20-7-2026 Afrekening Rhombus Works	Partners	2.739
			2.739

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
7.3.1	GS 30-6-2026 Prefinancing Inland Terminals Group	N.v.t.	927
7.3.1	GS 15-9-2026 Rhombus Upside en Rhombus Upside III	N.v.t.	-9.473
			-8.545

8. Provincie midden in de samenleving

Provincie midden in de samenleving

Voortgang

Het Programma Provincie midden in de Samenleving ligt op koers qua uitvoering. In het afgelopen tweede kwartaal zijn er afspraken gemaakt met de regiogemeenten over de voortgang en uitvoering van de verschillende Regio Deals. De tweede fase van het programma Gemeentelijke Uitvoeringskracht Nieuwe Stijl staat in het teken van de uitvoering van het gepresenteerde manifest. De adviesgroep STOER (verminderen regeldruk) presenteert in september 2026 haar advies en samen met de regio's wordt er invulling gegeven aan het meerjarige Nationale Programma Vitale Regio's. Voor een aantal thema's zal in 2027 verdere invulling worden gegeven en zullen de beschikbare financiële middelen worden bestemd.

De programmatische lobbyaanpak en het werken met proposities werpt zijn vruchten af. Rondom Prinsjesdag 2026 en de daaruit volgende begrotingsbehandelingen worden de Limburgse prioriteiten duidelijk verwoord. De uitwerking van onze buurlandenstrategie loopt en er wordt actief ingespeeld op het meerjarig financieel kader en de nieuwe Europese programma's.

Met het programma Democratie en Vrijheid wordt actief het gesprek aangegaan over de grenzen van democratie en een weerbare overheid met de samenleving en mede-overheden. De samenwerking met het V-fonds krijgt concreet gestalte en met de viering van het 40-jarig bestaan van het Gouvernement is er ook actief invulling gegeven aan het thema met diverse activiteiten in het provinciale huis van de democratie. Het blijft daarnaast onze permanente inzet om te werken aan de weerbaarheid van het openbaar bestuur, samen met verschillende partners in Limburg en daarbuiten.

8.1.1. Regiodeals

Voortgang

De Regio Deals in Noord-Limburg, Midden-Limburg, Zuid-Limburg en Parkstad verlopen volgens planning. Op 21 mei 2026 heeft een Regio-Provincie Overleg (RPO) plaatsgevonden, waarbij een projectvoorstel 'investeren in de toekomst van Koningsbosch' in het kader van de Regio Deal Midden-Limburg is goedgekeurd. Daarnaast is een aanvullend bedrag doorgevoerd op het deelprogramma 'Veiligheid' welke in het RPO van 17 december 2025 is goedgekeurd. Zie daarvoor onderstaande financiële consequenties.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen

Niet alleen de afwijkingen of ontwikkelingen zorgen voor aanpassingen in onze begroting. Om verder uitvoering te geven aan ons bestaand beleid zetten we de Programmareserve in voor de verdere uitvoering van de Regio Deal Midden-Limburg zoals beschreven bij de voortgang van product 8.1.1. (€ 1,45 mln. voor meerjarige projectsubsidies en € 0,05 mln. voor VAT-kosten), waarvan € 0,39 mln. wordt gedekt uit programmareserve Regiodeals 5e en 6e tranche en € 1,11 mln. uit de specifieke uitkering (SPUK) Regio Deal Midden-Limburg.

Nieuwe middelen derden

Zoals beschreven bij Nieuwe eigen middelen wordt vanuit de SPUK Regio Deal Midden-Limburg € 1,11 mln. bijgedragen aan de verdere uitvoering van de Regio Deal Midden-Limburg vanwege de voortgang.

Fasering naar 2027 e.v.

Voor de uitvoering van de meerjarige project subsidies Regio Deal Midden-Limburg wordt € 2,38 mln. gefaseerd naar 2027.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
8.1.1	GS 19-5-2026 Regio Provincie Overleg Regiodeal Midden-Limburg	Programmareserve Regiodeals 5e en 6e tranche	363
8.1.1	GS 25-11-2025 VAT-kosten Regiodeal Midden-Limburg	Programmareserve Regiodeals 5e en 6e tranche	25
			388

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
8.1.1	GS 15-9-2026 Regio Provincie Overleg Regiodeal Midden-Limburg	SPUK	1.089
8.1.1	GS 25-11-2025 VAT-kosten Regiodeal Midden-Limburg	SPUK	25
			1.114

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
8.1.1	GS 15-9-2026 Fasering Meerderjarige project subsidies Regiodeal Midden-Limburg	N.v.t.	-2.379
			-2.379

8.2.1. Bestuurlijke verhoudingen

Voortgang

Regeldruk

De adviesgroep STOER houdt zich bezig met het terugdringen van regeldruk. De adviesgroep is in 2026 drie keer bij elkaar gekomen. In de laatste sessie in juni zijn concrete aanbevelingen besproken. Deze aanbevelingen worden verwerkt in een rapportage. De rapportage schetst aanbevelingen en bevindingen uit de adviesgroep en zal conform planning eind derde kwartaal met Provinciale Staten gedeeld worden. Het concreet uitvoering geven aan de aanbevelingen vanuit de adviesgroep zal aansluitend in 2027 plaatsvinden.

Gemeentelijke Uitvoeringskracht Nieuwestijl (GUN)

Binnen GUN is fase 1 afgerond. Medio april 2026 zijn het Manifest gemeentelijke uitvoeringskracht nieuwe stijl, het Perspectief op uitvoeringskracht en de wetenschappelijke verkenning naar uitvoeringskracht opgeleverd. In fase 2 werken we de aanbevelingen uit het Manifest verder uit. De nadruk ligt daarbij op pooling van professionals en academievorming. Het advies over de concrete inrichting hiervan wordt in het eerste kwartaal 2027 met Provinciale Staten gedeeld.

(Jongeren)participatie

(Jongeren)participatie verloopt conform planning. Per 1 augustus is een projectleider jongerenparticipatie aangesteld, die de uitvoering van het vastgestelde jongerenparticipatieplan coördineert. Momenteel vinden diverse gesprekken plaats met het VMBO en MBO over jongerenparticipatie. Daarnaast zetten we in op grensoverschrijdende participatie, om jongeren ook buiten de directe regio actief te betrekken.

Afwijkingen

Regeldruk

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Gemeentelijke Uitvoeringskracht Nieuwestijl (GUN)

De opstart van fase twee van het programma GUN is in volle gang. In deze fase geven we nadere invulling en uitvoering aan de handelingsperspectieven benoemd in het Manifest voor uitvoeringskracht. Hier is ook de verdere ontwikkeling van de Plannen voor de regio's in Noord, Midden en Zuid-Limburg in het kader van het Nationaal Programma Vitale Regio's aan gekoppeld. We zijn in afwachting van deze plannen van de regio die nog volop in ontwikkeling zijn, waardoor de planning vertraging heeft opgelopen en de verdere uitvoering in 2027 plaatsvindt.

(Jongeren)participatie

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Financiële consequenties

Fasering naar 2027 e.v.

We faseren een totaalbedrag van € 1,63 mln. naar 2027 in verband met de volgende onderwerpen:

- Voor de uitvoering van vervolgacties op het gebied van regeldruk wordt € 0,10 mln. gefaseerd naar 2027;
- De verdere opstart en uitvoering van de tweede fase GUN loopt door in 2027, waardoor € 1,30 mln. voor de versterking van de uitvoeringskracht van GUN wordt gefaseerd naar 2027;
- Voor jongerenparticipatie wordt daarnaast € 0,24 mln. gefaseerd naar 2027.

Autonome ontwikkeling

Het budget voor vergoedingen statenlidmaatschap wordt in 2026 als gevolg van de indexering van de onkostenvergoeding en toelagen voor politieke ambtsdragers van provincies verhoogd met € 0,07 mln. De verhoging wordt gedekt uit het begrotingsresultaat 2026.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
8.2.1	GS 15-9-2026 Fasering product 821	N.v.t.	-1.634
			-1.634

8.2.2. Grensoverschrijdende samenwerking

Voortgang

De uitvoering van de strategie voor onze buurlanden België en Duitsland verloopt volgens plan. Met Noordrijn-Westfalen zijn de bestaande afspraken op het terrein van milieu herijkt in een nieuwe verklaring, die op 27 mei 2026 is ondertekend. Met Wallonië werken we op bestuurlijk niveau samen met de Provincie Luik aan een gezamenlijke agenda voor grensoverschrijdende regionale samenwerking.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Financiële consequenties

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die financiële consequenties hebben voor de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

8.2.3. Coördinatie internationalisering en Euregio Maas-Rijn

Voortgang

Voor de voortgang rondom de uitvoering van Internationalisering wordt verwezen naar product 8.2.2.

2026 staat in het teken van het 50-jarig bestaan van de Euregio Maas-Rijn. Tegelijkertijd wordt onverminderd gewerkt aan de uitvoering van de reguliere werkzaamheden, waarbij de Provincie Limburg blijvend vertegenwoordigd is binnen de Euregio Maas-Rijn. De focus ligt op de thema's Economie en Innovatie en Onderwijs en Arbeidsmarkt, met bijzondere aandacht voor de verdere ontwikkeling van het trinationale onderwijs. Daarnaast blijft de doorontwikkeling van het Bocagelandschap een belangrijk aandachtspunt voor de Provincie Limburg.

De uitvoering van de werkzaamheden binnen de EGTS Euregio Maas-Rijn verloopt conform planning. Ter versterking van de organisatie is de nieuwe functie van adjunct-directeur ingesteld en inmiddels succesvol ingevuld.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Financiële consequenties

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die financiële consequenties hebben voor de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

8.2.4. Externe relaties en Public Affairs

Voortgang

Public Affairs

Op verschillende strategische proposities zijn in het eerste en tweede kwartaal 2026 zichtbare vorderingen gemaakt. In het tweede kwartaal is onder meer de strategische propositie '[Sociaal en Veerkrachtig Limburg](#)' overhandigd aan de minister van Binnenlandse Zaken, eveneens in het tweede kwartaal is de Europees ingestoken propositie '[Chemelot als Europees Strategisch Industriecluster](#)' overhandigd aan de kabinetschef van Eurocommissaris Hoekstra en worden de proposities 'Trinationaal onderwijs, kennis en arbeidsmarkt' en 'Energie van en voor Limburg' naar verwachting in het derde kwartaal gepresenteerd. Tegelijkertijd is er frequent contact (in de vorm van bijeenkomsten, werkbezoeken en bilaterale gesprekken) met Kamerleden, Europarlementariërs, bewindslieden en andere relevante Haagse en Brusselse stakeholders in relatie tot de strategische proposities. Zo zijn na de installatie van het kabinet Jetten I in het eerste kwartaal 2026 alle bewindspersonen individueel gefeliciteerd en de relevante proposities onder de aandacht gebracht. In het eerste kwartaal 2026 is de campagne over het 'Innovatieve Limburg, Limburg zonder grenzen' gelanceerd die medio 2026 en 2027 zal worden gecontinueerd. De nominatie van Limburg tot de top 7 slimste regio's wereldwijd door het Intelligent Community Forum is daar een bevestiging van.

Fundraising

Binnen fundraising zijn kansrijke dossiers in beeld gebracht op basis van de beleidskaders en de geselecteerde fundraisingsdossiers. Per dossier worden passende calls verkend en aanvragen ondersteund in samenwerking met partners. Daarbij ligt de focus op regionale EU-programma's. Ook worden subsidies die in Limburg landen actief gemonitord. PS wordt hierover geïnformeerd via een mededeling van de portefeuillehouder bij de Najaarsrapportage 2026.

Eren en gedenken, democratie en vrijheid

In het afgelopen kwartaal is geïntensiveerd op het thema vrijheid en democratie. De voorbereidingen en uitwerking van het programma Democratie en Vrijheid, zoals de viering 40 jaar Gouvernement als huis van de democratie, de ondersteuning van Loket D van het Vfonds, de uitrol van Prinsjesdag in de regio en het aanbod naar gemeenten en het onderwijs komen tot uitvoering in het 3e en 4e kwartaal.

Afwijkingen

Public Affairs

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Fundraising

Een deel van de uitvoering vindt later plaats dan eerder voorzien. De latere uitvoering hangt samen met de voorbereiding van de positionering van Limburg in het Meerjarig Financieel Kader 2028-2034 en het Nationaal Regionaal Partnerschapsplan. Voor deze trajecten is aanvullend extern onderzoek en advies nodig, met name voor het Nationaal Regionaal Partnerschapsplan. De aanbesteding start naar verwachting in 2026, terwijl de uitvoering in 2027 plaatsvindt. De planning is daarbij mede afhankelijk van externe ontwikkelingen in Brussel en Den Haag.

Eren en gedenken, democratie en vrijheid

De uitrol van het aanbod naar gemeenten en onderwijs vraagt meer tijd en extra inzet, vanwege het passend maken van dit aanbod binnen hun (lopende) programma's of agenda's.

Financiële consequenties

Fasering naar 2027 e.v.

Voor fundraising wordt € 0,50 mln. gefaseerd naar 2027, omdat de uitvoering doorloopt in 2027 en de planning mede wordt bepaald door externe processen rond het Meerjarig Financieel Kader en het Nationaal Regionaal Partnerschapsplan.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Fasering naar 2027 e.v.		
8.2.4	GS 15-9-2026 Fasering product 824	N.v.t.	-500
			-500

8.2.5. Rijkstaken CdK en Weerbare Overheid

Voortgang

De Commissaris van de Koning stimuleert de inzet op weerbare overheid, deels vanuit zijn rijkstaken en deels vanuit zijn provinciale taken. Dit betekent dat er doorlopend wordt ingezet op veilige publieke dienstverlening, op het tegengaan van ondermijning (zoals criminele beïnvloeding van het bestuur) door samen te werken met het RIEC (Regionaal Expertise en Informatie Centrum), het inzetten van het BIBOB-instrument en het bevorderen van integriteit in de organisatie en het provinciaal bestuur.

De uitvoering, inclusief de nog te voorziene acties op de diverse deelonderwerpen, van paragraaf 8.2.5. Rijkstaken en Weerbare Overheid verloopt volgens planning.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Financiële consequenties

Op dit moment zijn er geen inhoudelijke ontwikkelingen die financiële consequenties hebben voor de gestelde doelen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

9. Financiën en overhead

Financiën en overhead

Dit programma bestaat uit twee onderdelen:

- overhead: betreft sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces, zoals huisvesting, ICT, management, facilitaire diensten etc.;
- overige financiële posten (onvoorzien, taakstelling 2023-2027 etc.) en algemene dekkingsmiddelen (provinciefonds, opcenten MRB, dividend etc.).

Financiële consequenties

Mutaties binnen programma 9 zijn deels het gevolg van wijzigingen binnen andere begrotingsprogramma's of hangen direct samen met overhead en overige financiële posten.

Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid

Met deze Najaarsrapportage vragen wij Provinciale Staten in te stemmen met het beschikbaar stellen van € 0,10 mln. voor het vervolg en dialoog van de Toekomstverkenning 2050. Dekking vindt plaats uit de Programmareserve onvoorzien uitgaven.

Nieuwe middelen derden

Bij de meicirculaire hebben wij € 0,06 mln. ontvangen voor de uitvoeringskosten inzake de regeling LBV LBV+, voor personele inzet binnen het cluster VTH.

Overige bijstellingen - budgetneutraal

De declarabele ICT-kosten die worden gemaakt voor het RIEC en de ODZL bedragen € 0,64 mln. per jaar. In totaal is vanuit het exploitatiebudget van de programma's € 0,30 mln. ingezet voor personele inzet in verband met:

- de tijdelijke aanstelling van een processecretaris voor de uitvoering van de Agrarische Blijversaanpak Limburg. Hiervoor is € 0,04 mln. overgeboekt vanuit exploitatiebudget (strategisch verbinden, product 3.5.1.);
- om een definitieve invulling te geven aan het landschapsbeheer wordt 1 fte ingezet. Hiervoor is € 0,11 mln. overgeboekt vanuit exploitatiebudget (Landschapsbeheer, product 1.1.3.);
- een medewerker subsidie. Hiervoor is € 0,02 mln. overgeboekt vanuit het exploitatiebudget (OMOP verhandingen, product 7.2.1.) naar het budget voor personeelskosten;
- een trainee uit het water traineeprogramma. Hiervoor is € 0,07 mln. overboekt vanuit het exploitatiebudget (Grondwaterbeheer algemeen, product 1.3.1.) naar het budget voor personeelskosten;
- de uitvoeringskosten van de nadere subsidieregels Sprints subsidie MKB 2026-2027. Hiervoor is € 0,05 mln. overgeboekt vanuit exploitatiebudget (Sprint Subsidies, product 3.2.1.) naar het budget voor personeelskosten;
- gedeeltelijke inhuur ten behoeve van de uitvoering van de nadere subsidieregels Economische Frontrunners. Hiervoor is € 0,02 mln. overgeboekt vanuit het exploitatiebudget (Uitvoeringsprogramma economie en innovatie, product 3.1.1.) naar het budget voor personeelskosten.

Overige bijstellingen - resultaatteffect

Onder deze post zijn de "resultaten voorgaande dienstjaren" opgenomen. Wij verwachten € 4 mln. extra aan resultaten voorgaande dienstjaren. Dit zijn voordelige afrekeningen uit subsidies en opdrachten uit eerdere jaren. Deze afrekeningen beïnvloeden het begrotingsresultaat voordelig. Wij hadden al rekening gehouden met € 5 mln. Het totale effect komt daarmee op € 9 mln. in 2026.

Autonome ontwikkeling

Onder deze post valt de herberekening van de renteopbrengsten beleggingen (€ 0,05 mln.) en de bijstelling van de stelpost prijsstijgingen (€ 0,04 mln.) als gevolg van de verrekening van de indexeringen.

Investeringsbesluit

In het Statenvoorstel is het besispunt opgenomen om in te stemmen met het investeringsbesluit. Zoals in de Financiële begroting, onder "Voorstel" zijn investeringen in hardware opgenomen ter grootte van bijna € 1,28 mln. Dit betreft reguliere vervangsinvesteringen.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
9.1.1	GS 30-6-2026 Vervolg en dialoog Toekomstverkenning 2050	Programmareserve onvoorziene uitgaven	100
			100

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
8.1.1	GS 15-9-2026 Meicirculaire 2026	Provinciefonds	6
			6

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - budgetneutraal		
9.1.1	GS 15-9-2026 Raming inkomsten en uitgaven declarabele ICT-kosten ODZL en RIEC	Inkomsten	635
9.2.5	GS 7-7-2026 Uitvoering Agrarische Blijversaanpak Limburg	Reserve Landbouw	42
9.2.5	GS 12-5-2026 Landschapsbeheer, Plattelandsontwikkeling	Overboeking binnen begroting	110
9.2.5	GS 7-7-2026 Financiering maatregelen gevolgen ziekteverzuim	Overboeking binnen begroting	20
9.2.5	GS 15-9-2026 Salariskosten trainee uit het water traineeprogramma	Overboeking binnen begroting	67

€ x 1.000

9.2.5	GS 7-4-2026 Nadere subsidieregels Sprintsubsidie MKB 2026-2027	Overboeking binnen begroting	48
9.2.5	GS 7-4-2026 Nadere subsidieregels Economische Frontrunners	Overboeking binnen begroting	15
Overige bijstellingen - resultaateneffect			
9.2.5	GS 15-9-2026 Voordelig resultaat voorgaande dienstjaren	Begrotingsresultaat	-4.000
			-3.063

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
Autonome ontwikkeling			
9.2.4	GS 15-9-2026 Herberekening renteopbrengsten beleggingen 2026	Begrotingsresultaat	-50
9.2.5	GS 15-9-2026 Bijstelling stelpost prijsstijgingen 2026	Begrotingsresultaat	-35
			-85

Financiële begroting

Financieel voorstel

14e begrotingswijziging 2026

De voorstellen, zoals verwerkt in deze Najaarsrapportage 2026, zijn verwerkt in de 14e begrotingswijziging 2026. De grafiek onder de begrotingswijziging presenteert het saldo van baten en lasten. Het voordelige saldo wordt verrekend met de reserves waarna een voordelig resultaat resteert van € 12,93 mln.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begrotingswijziging Najaarsrapportage 2026
Lasten	
1 Perspectief voor het landelijk gebied	
1.1 Natuur en landschap	
1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna	13.038
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	38.983
1.1.3 Landschap	-816
Totaal 1.1 Natuur en landschap	51.205
1.3 Water	
1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	-3.340
1.3.2 Waterveiligheid Maas	-1.845
1.3.3 Bodemvitalisering	2
1.3.4 Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL)	20
Totaal 1.3 Water	-5.164
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	46.042
2 Samen leven en bestaanszekerheid	
2.1 Sociale agenda	
2.1.1 Sociale agenda	-532
Totaal 2.1 Sociale agenda	-532
2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	
2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	-3.787
Totaal 2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	-3.787
2.3 Sport en bewegen	
2.3.1 Sport en bewegen	-118
Totaal 2.3 Sport en bewegen	-118
Totaal 2 Samen leven en bestaanszekerheid	-4.437
3 Werken aan de toekomstige economie	
3.1 Vestigingsklimaat van morgen	

Exploitatie	Begrotingswijziging Najaarsrapportage 2026
3.1.1 Vestigingsklimaat van morgen	-11.235
3.1.3 Maastricht Aachen Airport	-6.845
Totaal 3.1 Vestigingsklimaat van morgen	-18.080
3.2 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	
3.2.1 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	-6.141
3.2.2 Brightlands	-8
Totaal 3.2 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	-6.149
3.3 Een gezonde arbeidsmarkt	
3.3.1 Een gezonde arbeidsmarkt	541
Totaal 3.3 Een gezonde arbeidsmarkt	541
3.4 Verduurzaming en circulaire economie	
3.4.1 Verduurzaming en circulaire economie	-1.201
Totaal 3.4 Verduurzaming en circulaire economie	-1.201
3.5 Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw in Limburg	
3.5.1 Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw in Limburg	-4.070
Totaal 3.5 Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw in Limburg	-4.070
Totaal 3 Werken aan de toekomstige economie	-28.959
4 Nieuwe energie en leefmilieu	
4.1 Nieuwe energie	
4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen	-442
4.1.2 Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek.	-1.492
Totaal 4.1 Nieuwe energie	-1.934
4.2 Gezond en veilig leefmilieu	
4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu	-344
4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving	187
Totaal 4.2 Gezond en veilig leefmilieu	-157
Totaal 4 Nieuwe energie en leefmilieu	-2.091
5 Leefbare steden en dorpen	
5.1 Leefbare steden en dorpen	
5.1.1 Leefbare steden en dorpen	-6.339
5.1.2 Toekomstbestendige woonruimte	906
5.1.3 Kwaliteit met minder ruimte	3.077
5.1.4 Bodem en ondergrond	-381
Totaal 5.1 Leefbare steden en dorpen	-2.738
Totaal 5 Leefbare steden en dorpen	-2.738
6 Cultuur en erfgoed voor iedereen	
6.1 Cultuur	
6.1.1 Cultuur	153
Totaal 6.1 Cultuur	153

Exploitatie	Begrotingswijziging Najaarsrapportage 2026
6.2 Erfgoed	
6.2.1 Erfgoed, monumenten en archeologie	-5.164
Totaal 6.2 Erfgoed	-5.164
Totaal 6 Cultuur en erfgoed voor iedereen	-5.011
7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	
7.1 Mobiliteit en bereikbaarheid	
7.1.1 Mobiliteitsvisie en uitvoeringsprogramma	-5.423
Totaal 7.1 Mobiliteit en bereikbaarheid	-5.423
7.2 Openbaar vervoer en wegbeheer	
7.2.1 Infrastructuur	-6.107
7.2.2 Openbaar vervoer	-1.775
Totaal 7.2 Openbaar vervoer en wegbeheer	-7.882
7.3 Limburg nationaal en internationaal verbonden	
7.3.1 Limburg nationaal en internationaal verbonden	-6.277
Totaal 7.3 Limburg nationaal en internationaal verbonden	-6.277
Totaal 7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	-19.582
8 Provincie midden in de samenleving	
8.1 Regiodeals	
8.1.1 Regiodeals	-872
Totaal 8.1 Regiodeals	-872
8.2 Betrouwbare en integere overheid	
8.2.1 Bestuurlijke verhoudingen	-1.453
8.2.2 Grensoverschrijdende samenwerking	10
8.2.3 Coördinatie internationalisering en Euregio Maas-Rijn	45
8.2.4 Externe relaties en Public Affairs	-484
8.2.5 Rijkstaken CdK en Weerbare Overheid	45
Totaal 8.2 Betrouwbare en integere overheid	-1.837
Totaal 8 Provincie midden in de samenleving	-2.709
9 Financiën en overhead	
9.1 Overhead	
9.1.1 Overhead	777
Totaal 9.1 Overhead	777
9.2 Algemene financiën	
9.2.1 Opcenten motorrijtuigenbelasting	2
9.2.2 Provinciefonds	0
9.2.3 Dividenden	2
9.2.4 Rente	-50
9.2.5 Stelposten en overige financiën	-6.145
9.2.6 Onvoorzien	0

Exploitatie	Begrotingswijziging Najaarsrapportage 2026
Totaal 9.2 Algemene financiën	-6.191
Totaal 9 Financiën en overhead	-5.414
Totaal Lasten	-24.899
Baten	
1 Perspectief voor het landelijk gebied	
1.1 Natuur en landschap	
1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna	9.203
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	48.125
1.1.3 Landschap	-142
Totaal 1.1 Natuur en landschap	57.187
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	57.187
3 Werken aan de toekomstige economie	
3.1 Vestigingsklimaat van morgen	
3.1.3 Maastricht Aachen Airport	-3.493
Totaal 3.1 Vestigingsklimaat van morgen	-3.493
3.3 Een gezonde arbeidsmarkt	
3.3.1 Een gezonde arbeidsmarkt	25
Totaal 3.3 Een gezonde arbeidsmarkt	25
3.4 Verduurzaming en circulaire economie	
3.4.1 Verduurzaming en circulaire economie	290
Totaal 3.4 Verduurzaming en circulaire economie	290
Totaal 3 Werken aan de toekomstige economie	-3.177
4 Nieuwe energie en leefmilieu	
4.1 Nieuwe energie	
4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen	4.960
4.1.2 Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek.	-1.511
Totaal 4.1 Nieuwe energie	3.449
4.2 Gezond en veilig leefmilieu	
4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving	-156
Totaal 4.2 Gezond en veilig leefmilieu	-156
Totaal 4 Nieuwe energie en leefmilieu	3.293
5 Leefbare steden en dorpen	
5.1 Leefbare steden en dorpen	
5.1.2 Toekomstbestendige woonruimte	137
5.1.3 Kwaliteit met minder ruimte	2.750
5.1.4 Bodem en ondergrond	1.954
Totaal 5.1 Leefbare steden en dorpen	4.841
Totaal 5 Leefbare steden en dorpen	4.841
6 Cultuur en erfgoed voor iedereen	

Exploitatie	Begrotingswijziging Najaarsrapportage 2026
6.2 Erfgoed	
6.2.1 Erfgoed, monumenten en archeologie	20
Totaal 6.2 Erfgoed	20
Totaal 6 Cultuur en erfgoed voor iedereen	20
7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	
7.1 Mobiliteit en bereikbaarheid	
7.1.1 Mobiliteitsvisie en uitvoeringsprogramma	1.130
Totaal 7.1 Mobiliteit en bereikbaarheid	1.130
7.3 Limburg nationaal en internationaal verbonden	
7.3.1 Limburg nationaal en internationaal verbonden	-5.806
Totaal 7.3 Limburg nationaal en internationaal verbonden	-5.806
Totaal 7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	-4.676
8 Provincie midden in de samenleving	
8.1 Regiodeals	
8.1.1 Regiodeals	-670
Totaal 8.1 Regiodeals	-670
8.2 Betrouwbare en integere overheid	
8.2.4 Externe relaties en Public Affairs	-6
Totaal 8.2 Betrouwbare en integere overheid	-6
Totaal 8 Provincie midden in de samenleving	-676
9 Financiën en overhead	
9.1 Overhead	
9.1.1 Overhead	635
Totaal 9.1 Overhead	635
9.2 Algemene financiën	
9.2.2 Provinciefonds	2.966
9.2.3 Dividenden	-52
9.2.4 Rente	2.012
Totaal 9.2 Algemene financiën	4.926
Totaal 9 Financiën en overhead	5.561
Totaal Baten	62.372
Saldo van baten en lasten	87.272
Stortingen in reserves	
1 Perspectief voor het landelijk gebied	
1.1 Natuur en landschap	
1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna	0
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	0
Totaal 1.1 Natuur en landschap	0
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	0

Exploitatie	Begrotingswijziging Najaarsrapportage 2026
3 Werken aan de toekomstige economie	
3.1 Vestigingsklimaat van morgen	
3.1.1 Vestigingsklimaat van morgen	0
Totaal 3.1 Vestigingsklimaat van morgen	0
Totaal 3 Werken aan de toekomstige economie	0
5 Leefbare steden en dorpen	
5.1 Leefbare steden en dorpen	
5.1.3 Kwaliteit met minder ruimte	0
5.1.4 Bodem en ondergrond	295
Totaal 5.1 Leefbare steden en dorpen	295
Totaal 5 Leefbare steden en dorpen	295
9 Financiën en overhead	
9.2 Algemene financiën	
9.2.5 Stelposten en overige financiën	45.837
Totaal 9.2 Algemene financiën	45.837
Totaal 9 Financiën en overhead	45.837
Totaal Stortingen in reserves	46.132
Onttrekkingen aan reserves	
1 Perspectief voor het landelijk gebied	
1.1 Natuur en landschap	
1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna	-809
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	-818
Totaal 1.1 Natuur en landschap	-1.627
1.3 Water	
1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	-1.250
Totaal 1.3 Water	-1.250
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	-2.877
2 Samen leven en bestaanszekerheid	
2.1 Sociale agenda	
2.1.1 Sociale agenda	-250
Totaal 2.1 Sociale agenda	-250
2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	
2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	-3.772
Totaal 2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	-3.772
Totaal 2 Samen leven en bestaanszekerheid	-4.022
3 Werken aan de toekomstige economie	
3.1 Vestigingsklimaat van morgen	
3.1.1 Vestigingsklimaat van morgen	-10.310
3.1.3 Maastricht Aachen Airport	-80

Exploitatie	Begrotingswijziging Najaarsrapportage 2026
Totaal 3.1 Vestigingsklimaat van morgen	-10.390
3.2 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	
3.2.1 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	-6.173
3.2.2 Brightlands	-34
Totaal 3.2 Innovaties voor de maatschappelijke opgaven	-6.207
3.4 Verduurzaming en circulaire economie	
3.4.1 Verduurzaming en circulaire economie	-1.308
Totaal 3.4 Verduurzaming en circulaire economie	-1.308
3.5 Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw in Limburg	
3.5.1 Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw in Limburg	-2.315
Totaal 3.5 Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw in Limburg	-2.315
Totaal 3 Werken aan de toekomstige economie	-20.219
4 Nieuwe energie en leefmilieu	
4.2 Gezond en veilig leefmilieu	
4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu	-190
Totaal 4.2 Gezond en veilig leefmilieu	-190
Totaal 4 Nieuwe energie en leefmilieu	-190
5 Leefbare steden en dorpen	
5.1 Leefbare steden en dorpen	
5.1.1 Leefbare steden en dorpen	-6.400
5.1.2 Toekomstbestendige woonruimte	130
5.1.3 Kwaliteit met minder ruimte	263
5.1.4 Bodem en ondergrond	-2.054
Totaal 5.1 Leefbare steden en dorpen	-8.062
Totaal 5 Leefbare steden en dorpen	-8.062
6 Cultuur en erfgoed voor iedereen	
6.1 Cultuur	
6.1.1 Cultuur	187
Totaal 6.1 Cultuur	187
6.2 Erfgoed	
6.2.1 Erfgoed, monumenten en archeologie	-353
Totaal 6.2 Erfgoed	-353
Totaal 6 Cultuur en erfgoed voor iedereen	-165
7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	
7.1 Mobiliteit en bereikbaarheid	
7.1.1 Mobiliteitsvisie en uitvoeringsprogramma	-5.558
Totaal 7.1 Mobiliteit en bereikbaarheid	-5.558
7.2 Openbaar vervoer en wegbeheer	
7.2.1 Infrastructuur	-280

Exploitatie	Begrotingswijziging Najaarsrapportage 2026
Totaal 7.2 Openbaar vervoer en wegbeheer	-280
Totaal 7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	-5.838
8 Provincie midden in de samenleving	
8.1 Regiodeals	
8.1.1 Regiodeals	-207
Totaal 8.1 Regiodeals	-207
8.2 Betrouwbare en integere overheid	
8.2.1 Bestuurlijke verhoudingen	-1.634
8.2.4 Externe relaties en Public Affairs	-500
Totaal 8.2 Betrouwbare en integere overheid	-2.134
Totaal 8 Provincie midden in de samenleving	-2.340
9 Financiën en overhead	
9.1 Overhead	
9.1.1 Overhead	100
Totaal 9.1 Overhead	100
9.2 Algemene financiën	
9.2.5 Stelposten en overige financiën	15.449
Totaal 9.2 Algemene financiën	15.449
Totaal 9 Financiën en overhead	15.549
Totaal Onttrekkingen aan reserves	-28.166
Saldo mutatie reserves	-74.297
Resultaat	12.975

Storting specificatie mutatie reserves

€ x 1.000

Programma	Omschrijving programma	Toevoegingen reserves	Totaal
5	Leefbare steden en dorpen		295
	Totaal Leefbare steden en dorpen		295
9	Financiën en overhead	925 Toev. algemene reserve (egalis jaarresultaten)	37.430
		925 Toevoeging algemene reserve (vrije deel)	8.407
	Totaal Financiën en overhead		45.837
Totaal 9			46.132

Onttrekking specificatie mutatie reserves

Najaarsrapportage 2026

Programma	Omschrijving programma	Aanwendungen reserves	Bedrag
1	Perspectief voor het landelijk gebied	111 Aanwending PR onvoorziene uitgaven	-10
		111 Aanwending PR Perspectief Landelijk Gebied	90
		111 Aanwending reserve Natuur	-890
		112 Aanwending algemene reserve (vrije deel)	-200
		112 Aanwending reserve N2000	-618
		131 Aanwending PR water en bodem	-1.250
	Totaal Perspectief voor het landelijk gebied		-2.877
2	Samen leven en bestaanszekerheid	221 Aanwending PR Sociale Agenda	-250
		221 Aanwending PR Sociale Agenda	-3.772
	Totaal Samen leven en bestaanszekerheid		-4.022
3	Werken aan de toekomstige economie	311 Aanw. egal.reserve Programmakosten VDL-Nedcar	-9.170
		311 Aanw. reserve knelpunten economisch beleid	-65
		311 Aanwending PR Ec-Herontw VDL-Natuur	-725
		311 Aanwending PR Economie	-350
		313 Aanwending PR Economie	-80
		321 Aanwending PR Economie	-6.173
		322 Aanwending PR Economie	-34
		341 Aanwending PR Economie	-308
		341 Aanwending PR onvoorziene uitgaven	-1.000
		351 Aanwending PR Landbouw	-2.315
	Totaal Werken aan de toekomstige economie		-20.219
4	Nieuwe energie en leefmilieu	421 Aanwending PR Energie	-190
	Totaal Nieuwe energie en leefmilieu		-190
5	Leefbare steden en dorpen	511 Aanwending PR Leefbaarheid	-6.400
		512 Aanw. reserve knelpunten economisch beleid	65
		512 Aanw. PR versted.budg. Limburg Centraal	65
		513 Aanwending reserve bodem en ondergrond	263
		513 Aanwending reserve bodemsanering 2024-2030	-263
		514 Aanw. reserve DU naijl-effecten mijnbouw	-2.054
	Totaal Leefbare steden en dorpen		-8.324
6	Cultuur en erfgoed voor iedereen	611 Aanwending PR Cultuur	188
		621 Aanwending PR Monumenten, erfgoed, archeologie	-353
	Totaal Cultuur en erfgoed voor iedereen		-165
7	Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	711 Aanwending PR Bereikbaarheid	-588
		711 Aanwending reserve Bereikbaarheidsmiddelen	-4.970
		721 Aanwending bruteringsreserve realisatie N280	-280
	Totaal Een bereikbaar en toegankelijk Limburg		-5.838
8	Provincie midden in de samenleving	811 Aanwending PR Regiodeals 5e en 6e tranche	-232

€ x 1.000

		821 Aanwending PR bestuurlijke vernieuwing	-1.634
		824 Aanwending PR onvoorziene uitgaven	-500
	Totaal Provincie midden in de samenleving		-2.365
9	Financiën en overhead	911 Aanwending bruteringsreserve prov. gebouwen	-0
		911 Aanwending PR onvoorziene uitgaven	100
		925 Aanw. algemene reserve (egalis jaarresultaten)	9.097
		925 Aanwending algemene reserve (vrije deel)	200
		925 Aanwending PR Economie	48
		925 Aanwending PR Landbouw	42
		925 Aanwending PR Leefbaarheid	700
		925 Aanwending PR Sociale Agenda	272
		925 Aanwending PR water en bodem	500
		925 Aanwending reserve Bereikbaarheidsmiddelen	4.000
		925 Aanwending reserve Natuur	590
	Totaal Financiën en overhead		15.549
Eindtotaal			-28.453

Investeringsbesluit

Onderstaand investeringsbesluit is onderdeel van de beslispunten van het Statenvoorstel.

€ x 1.000

Investeringsbesluit	Najaarsrapportage 2026			Fasering			
	Afschrijvingstermijn	Kredietbedrag	Looptijd	2026	2027	2028	2029
Weginfrastructuur Stationsomgeving Simepveld	40	550	2026-2027	550			
ZLSM Spoor		-225	2026-2027	-225			
Subtotaal		325		325	0	0	0
<i>Nieuw krediet:</i>							
Aanschaf Ipads en laptops 2026	4	2.414	2026-2029	2.414			
Aanschaf overige hardware 2026	5	1.277	2026-2030	1.277			
Subtotaal		3.691		1.277	0	0	0
Totaal		4.016		1.602	0	0	0

Ontwikkeling van het resultaat

Najaarsrapportage 2026

Onderstaande tabel geeft meerjarig inzicht in de ontwikkeling van het begrotingsresultaat 2026-2030. De meerjarige effecten zijn verwerkt in het Statenvoorstel Programmabegroting 2027-2030.

€ x
1.000

	Product	Begroting	Meerjarenraming			
		2026	2027	2028	2029	2030
Ontwikkeling begrotingsresultaat 2026-2030						
Vastgestelde begroting en begrotingswijzigingen						
Primitieve begroting 2026 (BW 0-2026)	Divers	38.866	49.859	39.902	44.994	60.119
PS 7-11-2025 Gewijzigde Statenvoorstel Programmabegroting inzake Septembercirculaire (BW1-2026)	Divers	9.423	7.506	10.435	11.459	-3.291
PS 12-12-2025 Statenvoorstel 'Regio Deal (5e en 6e tranche) (BW2-2026)	8.1.1					
PS 6-2-2026 Statenvoorstel Leefbaarheidsaanpak (BW3-2026)	5.1.1	-8.000				
PS 6-2-2026 Statenvoorstel Meerjarige museumvisie (BW4-2026)	6.1.1	-2.395	-2.395	-2.395	-2.395	-2.395
PS 20-3-2026 Statenvoorstel inzake Regiodeal Midden-Limburg (BW7-2026)	8.1.1					
PS 8-5-2026 Statenvoorstel inzake Einstein Telescope Low Frequency Center (ET-LFC) (BW8-2026)	3.2.1	-4.000				
PS 19-6-2026 Statenvoorstel Jaarstukken 2025 (BW5-2026)	Divers	-118	3.565	3.074	2.663	34
PS 19-6-2026 Statenvoorstel Verduurzaming Chemelot Multimodale Corridor Haven Stein (BW9-2026)	7.1.1		-5.080			
PS 6-2026 Statenvoorstel Propositie euregionale kennis, onderwijs en arbeidsmarkt (BW10-2026)	3.2.1					
PS 19-6-2026 Statenvoorstel Uitvoerings- en Bestedingenkader Verstedelijkingsbudget Limburg Centraal (BW11-2026)	5.1.2					
PS 26-6-2026 Statenvoorstel Voorjaarsrapportage 2026 (BW6-2026)	Divers	-5.940	-5.268	-3.596	-3.505	-3.115
PS 18-6-2026 Statenvoorstel Provinciaal Fonds verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed (BW13-2026)	4.1.2					
Subtotaal vastgestelde gewijzigde begroting		27.836	48.187	47.420	53.217	51.352
Op moment van publicatie nog niet vastgestelde begrotingswijzigingen						
PS 25-9-2026 Statenvoorstel Aanvraag extra middelen Maasprojecten Lob van Gennep en Oeffelt (BW12-2026)	1.3.2		-5.375			
PS 25-9-2026 Statenvoorstel Aanvraag extra krediet N280 Leudal (BW15-2026)	9.2.5	-1.257	-1.280	-1.295	-1.745	-3.256
Subtotaal nog niet vastgestelde begrotingswijzigingen moment van publicatie		-1.257	-6.655	-1.295	-1.745	-3.256
Begrotingsresultaat vóór Najaarsrapportage 2026		26.578	41.532	46.125	51.472	48.097
Mutaties Najaarsrapportage 2026 met effect op het begrotingsresultaat (BW14-2026)						
Beslispunten inzet begrotingsresultaatStatenvoorstel Najaarsrapportage 2026						
2a. Extra personele middelen faunaschade en faunaschadepreventie	9.2.5	-1.269	-90	-90	-90	
2b. Procesmiddelen talentcharter	3.3.1	-500				
2c. Bijstelling kosten grondverwerving	5.1.3	-150	-57	-57	-57	-57

2d. Motie 3270 Limburg eert mijnverleden	5.1.4		-35	-35	-35	-35
Subtotaal beslisapunten Statenvoorstel		-1.919	-182	-182	-182	-92
Overige bijstellingen begrotingsresultaat						
Bijstelling dividenduitkering BNG	3.2.2	-52				
Ophogen fractievergoedingen o.b.v. indexaties	8.2.1	-67	-67	-67	-67	-67
Minder onderhoudslasten als gevolg van overdracht wegen (N556 Horst aan de Maas)	7.2.1	84	84	84	84	84
Gevolgen nieuwe cao provincies 2026-2027	Divers	-75	-51			
Bijstelling stelpost loon- en prijsstijgingen	9.2.5	35				
Meicirculaire provinciefonds en prognose herijking provinciefonds	9.2.2	2.367	2.817	-4.995	-5.960	-5.466
Renteopbrengsten beleggingen	9.2.4	2.062	7.311	2.877	1.553	-1.459
Resultaten voorgaande dienstjaren	9.2.5	4.000				
Herberekening kapitaallasten	Divers	6.492	2.522	2.545	404	109
Bijstelling legesopbrengsten	Divers	-156	-312	-312	-312	-312
Bijstelling raming erfpacht	5.1.3	165				
Vrijval restantbudget landschapselementen		38				
Subtotaal overige bijstellingen begrotingsresultaat		14.894	12.303	132	-4.297	-7.110
Effect op het begrotingsresultaat Najaarsrapportage 2026		12.975	12.121	-50	-4.480	-7.203
Begrotingsresultaat ná Najaarsrapportage 2026		39.553	53.653	46.074	46.992	40.894

Financiële positie

Ontwikkeling van het begrotingsresultaat 2026 en doorwerking naar 2027 en verder

In onderstaande tabel hebben wij die posten verbijzonderd die de ontwikkeling van het begrotingsresultaat verklaren, inclusief de meerjarige doorwerking op 2027 en verder. Wij merken op dat het Statenvoorstel Aanvraag extra middelen Maasprojecten Lob van Gennep en Oeffelt (BW12-2026), PS 25-9-2026 op moment van publicatie nog niet is vastgesteld. Dat geldt ook voor het aanvullende krediet voor de N280 Leudal (BW15-2026). Maar het resultaatteffect is wel verwerkt in de primitieve begroting 2027. Indien het voorstel niet wordt aangenomen, wordt de Programmabegroting 2027 hierop aangepast.

De begroting blijft structureel sluitend. Een analyse hieromtrent is opgenomen in de Programmabegroting 2027. En de nadelige effecten van herijking provinciefonds in de meerjarenraming blijven beperkt. Met name dit risico is altijd als materieel bestempeld. Uitgaande van de nieuwe situatie blijft gelden dat de financiële positie van de provincie Limburg financieel voldoende blijft. Er is een solide vermogenspositie, voldoende weerstandsvermogen en een aanzienlijke onbenutte belastingcapaciteit. In de Programmabegroting 2027 wordt dit aan de hand van de financiële kengetallen verder inzichtelijk gemaakt.

€ x
1.000

	Product	Begroting	Meerjarenraming
--	---------	-----------	-----------------

		2026	2027	2028	2029	2030
Ontwikkeling begrotingsresultaat 2026-2030						
Vastgestelde begroting en begrotingswijzigingen						
Primitieve begroting 2026 (BW 0-2026)	Divers	38.866	49.859	39.902	44.994	60.119
PS 7-11-2025 Gewijzigde Statenvoorstel Programmabegroting inzake Septemercirculaire (BW1-2026)	Divers	9.423	7.506	10.435	11.459	-3.291
PS 12-12-2025 Statenvoorstel 'Regio Deal (5e en 6e tranche) (BW2-2026)	8.1.1					
PS 6-2-2026 Statenvoorstel Leefbaarheidsaanpak (BW3-2026)	5.1.1	-8.000				
PS 6-2-2026 Statenvoorstel Meerjarige museumvisie (BW4-2026)	6.1.1	-2.395	-2.395	-2.395	-2.395	-2.395
PS 20-3-2026 Statenvoorstel inzake Regiodeal Midden-Limburg (BW7-2026)	8.1.1					
PS 8-5-2026 Statenvoorstel inzake Einstein Telescope Low Frequency Center (ET-LFC) (BW8-2026)	3.2.1	-4.000				
PS 19-6-2026 Statenvoorstel Jaarstukken 2025 (BW5-2026)	Divers	-118	3.565	3.074	2.663	34
PS 19-6-2026 Statenvoorstel Verduurzaming Chemelot Multimodale Corridor Haven Stein (BW9-2026)	7.1.1		-5.080			
PS 6-2026 Statenvoorstel Propositie euronale kennis, onderwijs en arbeidsmarkt (BW10-2026)	3.2.1					
PS 19-6-2026 Statenvoorstel Uitvoerings- en Bestedingenkader Verstedelijkingsbudget Limburg Centraal (BW11-2026)	5.1.2					
PS 26-6-2026 Statenvoorstel Voorjaarsrapportage 2026 (BW6-2026)	Divers	-5.940	-5.268	-3.596	-3.505	-3.115
PS 18-6-2026 Statenvoorstel Provinciaal Fonds verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed (BW13-2026)	4.1.2					
Subtotaal vastgestelde gewijzigde begroting		27.836	48.187	47.420	53.217	51.352
Op moment van publicatie nog niet vastgestelde begrotingswijzigingen						
PS 25-9-2026 Statenvoorstel Aanvraag extra middelen Maasprojecten Lob van Gennep en Oeffelt (BW12-2026)	1.3.2		-5.375			
PS 25-9-2026 Statenvoorstel Aanvraag extra krediet N280 Leudal (BW15-2026)	9.2.5	-1.257	-1.280	-1.295	-1.745	-3.256
Subtotaal nog niet vastgestelde begrotingswijzigingen moment van publicatie		-1.257	-6.655	-1.295	-1.745	-3.256
Begrotingsresultaat vóór Najaarsrapportage 2026		26.578	41.532	46.125	51.472	48.097
Mutaties Najaarsrapportage 2026 met effect op het begrotingsresultaat (BW14-2026)						
Beslispunten inzet begrotingsresultaat Statenvoorstel Najaarsrapportage 2026						
2a. Extra personele middelen faunaschade en faunaschadepreventie	9.2.5	-1.269	-90	-90	-90	
2b. Procesmiddelen talentcharter	3.3.1	-500				
2c. Bijstelling kosten grondverwerving	5.1.3	-150	-57	-57	-57	-57
2d. Motie 3270 Limburg eert mijnverleden	5.1.4		-35	-35	-35	-35
Subtotaal beslispunten Statenvoorstel		-1.919	-182	-182	-182	-92
Overige bijstellingen begrotingsresultaat						
Bijstelling dividenduitkering BNG	3.2.2	-52				
Ophogen fractievergoedingen o.b.v. indexaties	8.2.1	-67	-67	-67	-67	-67

Minder onderhoudslasten als gevolg van overdracht wegen (N556 Horst aan de Maas)	7.2.1	84	84	84	84	84
Gevolgen nieuwe cao provincies 2026-2027	Divers	-75	-51			
Bijstelling stelpost loon- en prijsstijgingen	9.2.5	35				
Meicirculaire provinciefonds en prognose herijking provinciefonds	9.2.2	2.367	2.817	-4.995	-5.960	-5.466
Renteopbrengsten beleggingen	9.2.4	2.062	7.311	2.877	1.553	-1.459
Resultaten voorgaande dienstjaren	9.2.5	4.000				
Herberekening kapitaallasten	Divers	6.492	2.522	2.545	404	109
Bijstelling legesopbrengsten	Divers	-156	-312	-312	-312	-312
Bijstelling raming erfpacht	5.1.3	165				
Vrijval restantbudget landschapselementen		38				
Subtotaal overige bijstellingen begrotingsresultaat		14.894	12.303	132	-4.297	-7.110
Effect op het begrotingsresultaat Najaarsrapportage 2026		12.975	12.121	-50	-4.480	-7.203
Begrotingsresultaat ná Najaarsrapportage 2026		39.553	53.653	46.074	46.992	40.894

Verwachtingen rondom het jaarresultaat 2026

Vooruitlopend op de jaarrekening 2026 is de begroting zo ver mogelijk bijgewerkt. Toch kan het uiteindelijke resultaat van de jaarrekening nog afwijken, omdat we nog niet alle benodigde informatie hebben. Hieronder benoemen we de belangrijkste posten.

Posten zonder effect op het resultaat:

- specifieke uitkeringen en EU middelen die we nog gaan ontvangen en waarvoor we het geld nog zullen inzetten;
- aanvullende decentralisatie-uitkeringen die wij ultimo 2026 gaan ontvangen op basis van de decembercirculaire.

Posten mét effect op het resultaat:

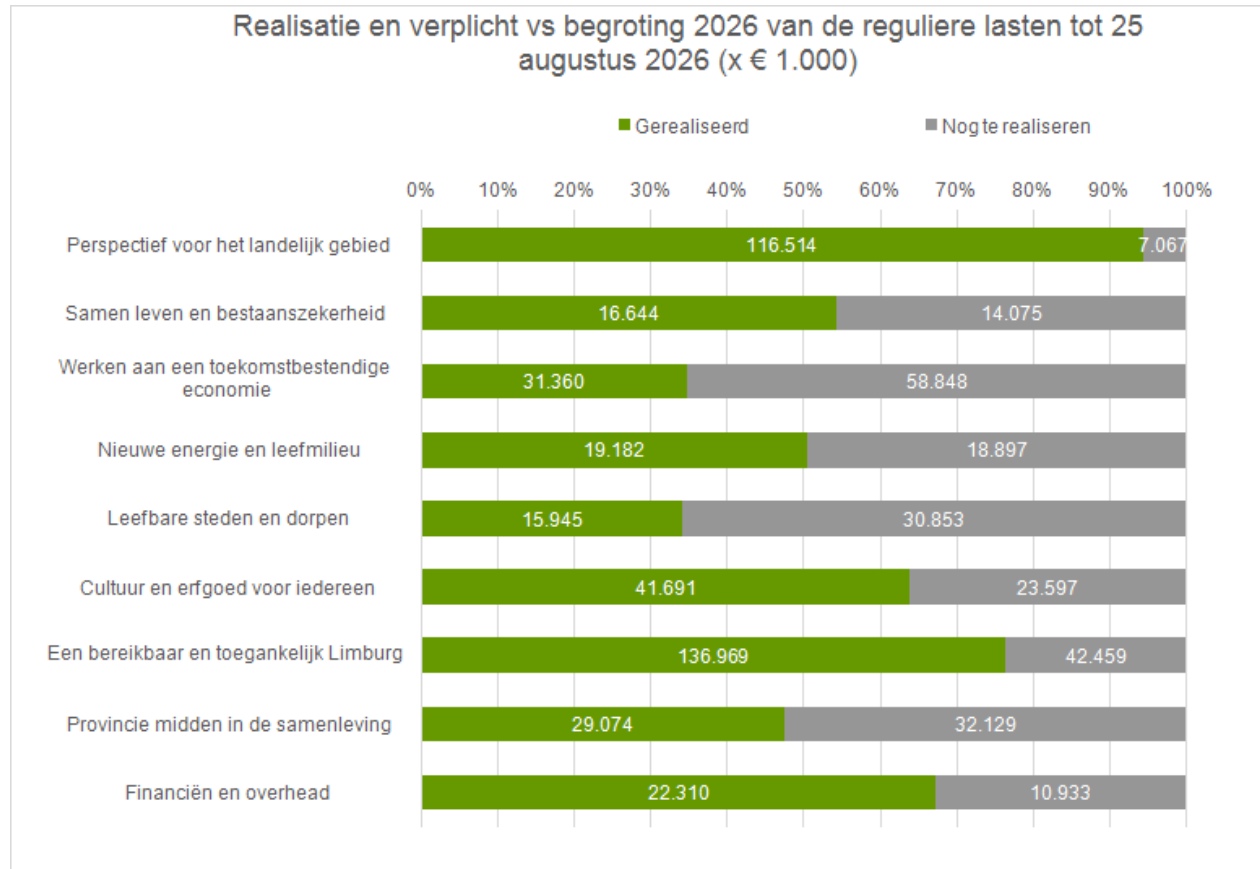
- de effecten van de komende circulaire Provinciefonds, waarbij aangetekend dat de herijking vooral vanaf 2027 financiële impact heeft;
- mogelijke extra stortingen of vrijval uit de risicoreserve Financieel instrumentarium Sturing in Samenwerking;
- aanvullende stortingen in de voorziening dubieuze debiteuren;
- afhandeling van de Tram Maastricht-Hasselt;
- het manifesteren van de risico's uit de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

In deze Najaarsnota zijn de effecten van de septembercirculaire 2026 nog niet meegenomen, omdat deze op het moment van publiceren nog niet bekend waren.

Naast de bovengenoemde posten blijft er altijd het risico dat we minder uitgeven dan gepland. Ook dit kan een effect hebben op het resultaat. Het is belangrijk te weten dat een voordelig resultaat door onderbesteding niet altijd betekent dat dit geld vrij besteedbaar is. Veel van deze middelen zijn bedoeld voor bestaande verplichtingen en kunnen daarom niet zomaar voor iets anders gebruikt worden.

Onze bestedingen tot nu toe

Medio augustus geven wij inzicht in de stand van de bestedingen van reguliere middelen ten opzichte van de begroting 2026 tot aan de Najaarsnota 2026. De stand van zaken geeft aanleiding tot faseringen, zoals in het financiële kader aan het begin van deze rapportage is verantwoord.

Lijst met afkortingen

Afkortingen

Afkortingen

A	
ABL	Agrarische Blijversaanpak Limburg
ACM	Autoriteit Consument & Markt
AI	Kunstmatige Intelligentie
ANLb	Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer
B	
BCC	Brightlands Chemelot Campus
BCGV	Brightlands Campus Greenport Venlo
BL-MHC	Brightlands Maastricht Health Campus
BO-MIRT	Bestuurlijk Overleg - Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
BO	Bestuurlijk Overleg
BRO	Basisregistratie Ondergrond
BSSC	Brightlands Smart Service Campus
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
C	
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CdK	Commissaris van de Koning
CDOKE	Klimaat- en Energiebeleid
CHILL	Chemelot Innovation and Learning Labs
CVGV	Campus Vastgoed Greenport Venlo
D	
DBA	Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties
DHZ	Deltaplan Hoge zandgronden Zuid Nederland
DU	Doeluitkering
DU	Decentralisatie Uitkering
E	
EBN	Energie en Beheer Nederland
ECRN	European Chemical Regions Network
EGTS	Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking
EIP	Europees Innovatie Partnerschap
EMR	Euregio Maas-Rijn
ET	Einstein Telescope
EU	Europese Unie
F	
FIN	Financiën

A	
G	
GBDA	Groenblauwe dooradering
GGA	Gebiedsgerichte Aanpak
GGD	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GIP	Grensinformatiepunten
GLB-NSP	Gemeenschappelijke Landbouwbeleid-Nationaal Strategisch Plan
GS	Gedeputeerde Staten
GUN	Gemeentelijke Uitvoeringskracht Nieuwe stijl
GW	Gigawatt
H	
HBO	Hoger beroepsonderwijs
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
I	
IPML	Integraal Programma Mobiliteitsopgaven Limburg
IPO	Interprovinciaal overleg
IVN	Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid
I&W	Infrastructuur en Rijkswaterstaat
K	
KLC	Kwaliteit Limburgse Centra
L	
LASSO	Leergang Academie voor Sociale Stedelijke Ontwikkeling
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale
LEF	Limburgs Energiefonds
LIOF	Limburgs Instituut voor Ontwikkeling en Financiering
LLTB	Limburgse Land- en Tuinbouwbond
LOS	Limburgs Offensief Stikstof
M	
MAA	Maastricht Aachen Airport
MGB	Maatregel gebiedsgerichte beëindiging
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MKB	Midden- en Klein Bedrijf
MLVVN	Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
MMC	Multimodale corridor
MOB	Mobiliteit
MoU	Memorandum of Understanding
MRB	Motorrijtuigenbelasting
N	
N2000	Natura 2000
NEDAB	Niet Economische Diensten van Algemeen Belang

A	
NSP	Nationaal Strategisch Plan
NW	Natuur & Water
O	
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ODZL	Omgevingsdienst Zuid-Limburg
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
OMOP	Overeenkomst Met Open Posten
OP	Ontwikkelperspectief
OPB	ontwerpprojectbesluiten
OV	Openbaar Vervoer
P	
PA	Public Affairs
PAGW	Programmatische Aanpak Grote Wateren
P&C	Planning en Control
PEM	Provinciale Energiediensten Maatschappij
PES	Provinciale Energie Strategie
PIP	Provinciaal Inpassingsplan
POVI	Provinciale Omgevingsvisie
PS	Provinciale Staten
R	
RIEC	Regionale Informatie- en Expertise Centrum Limburg
RPO	Regio-Provincie Overleggen
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
S	
SIS	Sturing in Samenwerking
SMR	Kleine modulaire reactoren
SOK	Samenwerkingsovereenkomsten
SPUK	Specifieke Uitkering
SSC	Smart Services Campus
STIPP	SME Transition Innovation Partner Projects
STOER	Schrappen Tegenstrijdige en Overbodige Eisen en Regelgeving
SVNL	Natuur- en Landschapsbeheer
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T	
TNO	Nederlandse Organisatie voor Toegepast-Natuurwetenschappelijk Onderzoek
U	
UM	Universiteit Maastricht
V	
VDL	Van der Leegte

A	
VJN	Voorjaarsnota
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeente
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VVM	verbeterprogramma VHR-monitoring
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
W	
Wet DBA	Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties
WML	Waterleiding Maatschappij Limburg
WRL	Waterveiligheid en Ruimte Limburg
Z	
ZLSM	Zuid-Limburgse Stoomtrein Maatschappij
ZZP	Zelfstandige zonder Personeel